Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat — פרייז 30 גראשען — היינט 16 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 157 (1152) | Łódź, Piątek 8 Lipca 1927 | פינפטער יאהרגאנג | פרייטאג ח' תמוז תרפ"ז | Nr. 157 1152

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 34-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 34,71.

1-טער לאדזער טעקסטיל-קאאפעראטיוו פון די האנדוועבער-מייסטער
קאאפעראטיוו מיט בעשרענקטע האפטונג
לאדז, זאכאדניא № 59.

דערמיט האבען מיר דעם כבוד אייך מודיע צו זיין. אז פון 1. יולי ה. י. איז געגרינדעט געווארען דער

1-טער לאדזער טעקסטיל-קאאפעראטיוו פון האנדוועבער-מייסטער

וועלכער וועט האבען זיין צענטראלע פערקויפס-שטעל אין

לאדז, זאכאדניא 59.

די ספעציאליטעט פון קאאפעראטיוו וועט זיין די אויסארבייטונג פון חינאניע-טיכער, ווי אויך פון אנדערע ארטיקלען, וואס נעהמט ארום די אויסארבייטונג פון האנד-וועבעריי.
א דאנק דעם געזעלשאפטליכען כאראקטער פון קאאפעראטיוו, האט זיך דערזעלבער געשטעלט די אויפגאבע צו פארבעסערן און פארביליגערן די פראדוקציע פון די אויסגעארבייטע ארטיקלען.
טיל מיט דער האפנונג, אז איהר וועט אונז שענקען אייער צוטרוי, בלייבען מיר
מיט דרך-ארץ 1-טער לאדזער טעקסטיל-קאאפעראטיוו פון די האנדוועבער-מייסטער.

צו דער פערלאבונג פון מיינע ווערטע פריינד
פרל. מאניא מאשקאוויטש
מיט ה' חיים באהם
גראטולירט הערצליך און ווינשט פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט.
עקיבא לאנגלעבען.
879

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען פריינד
חיים פראש
מיט פרל. אנדזשא טעמפעלהאף
גראטולירען מיר הערצליך און ווינשען פיל גליק
משה לעווין און פרוי
אין נעשויסטער חיים.
885

א הערציגען מזל-טוב אונזערע ליבע פריינד
פרל. מיניע יאקובזאן
מיט ה' העניעק ראזענבערג
צו זייער חתונה, וועלכע איז פארגעקומען דאנער-שטאג דעם 30/6 אין לאדז.
מיר ווינשען זיי א גליקליכע צוקונפט און א צופרידען צוזאמענלעבען!
892
טאלא און ישעיה הערשקאוויטש.

בברכת מזל-טוב לבבית אנו מברכים את חברנו
מר שמואל כמיעלניצקי
לנשואיו את העלמה
מרת רחל לעשטשינסקא
תהא דרכם סוגה בשושנים
914
בשם „צעירי ציון" בלודז
הועד.

צו וואס זאלט איהר ליידן פונ'ם שווים פון די פיס?

פון וואס די חויט קריכט אב און עס מאכען זיך ראנעס, ווי אויך פון דעם שלעכטען ריח, וואס קיין מענש קען נעבען אייך ניט איינשטעהן, אז בלויז פאר א פאר גראשען קענט איהר דאס אלעס בעזייטיגען, — בנוצענדיג דעם פראשעק „ראדיקאל"
וועלכער פערהיט אויך גלייכצייטיג דאס לעדער פון פלאצען. צו בעקומען בים צייטונגס-פערקויפער וועלנארוש אלט-שטאט 1. אויך א גוט מיטעל צו וואנצען גאראנטירט אויפ'ן גאנצען זומער.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע טאכטער, שוועסטער און שוועגערין
פרל. מאניא מאשקאוויטש
מיט ה' חיים באהם
ווינשען מיר זיין א גליקליכע צוקונפט, זאל זייער לעבענסוועג שיינען ווי די זון און פריהלינג
עלטערן) מאשקאוויטש
ברידער)
צוקונפטיגע שוועגערין חנה אייל,
שוועסטער און שוואגער האנינמאן.

Z intencji zaręczyn koleżanki naszej
p. MANI MOSZKOWICZÓWNEJ
z p. CHAIMEM BAUMEM
życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości, aby ich wspólna droga była osypana różami 909
Nadzia Frydówna,
Sala Szmirówna,
Rózia Hendelesówna,
Rózia Waksówna,
Sonia Frankfurtówna
i Hela Przednowek.

פיל גליק ווינשען מיר אונזער ליבען קאלעגע
ה' חיים באהם
צו זיין פערלאבונג מיט פרל.
מאניא מאשקאוויטש
זאל זייער גליק שיינען ווי די זון אויף די בערג פון יהודה
אברהם קלינער,
שמחה בינם איזביצקי
און מאיר ביטער.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען פריינד
ה' חיים באהם
מיט פרל. מאניא מאשקאוויטש
ווינשען מיר פיל גליק אברהם יוסף
און מענדעל רוזענבלאט.

לארוסי
בת דודינו מרת
מאניא מאשקאוויטש תחי'
עם ב"ג מר חיים באהם נ"י
מגישים אנו בזה את ברכתנו הלבבית
צדוק פרצוביץ ורעיתו.
916

Dr. H. LUBICZ
פעטריקאווער 43, טעל. 41-87
8—10 און פון 5—8

Dr. Z. Rakowski
17
12 ביז 2 און פון 5
10—11 און פון 2—8

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
5—4

Dr. PRYBULSKI
25-38
9—1 און פון 4—8

Dr. med.
K. Fiszman
26 ציעגעלניאנא 26
טעל. 51 77
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 6—8 אוו.
879

Minia Baranówna
Menek Mazelsza
Zaręczeni.
Łódź, 3 lipca 1927 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן
מענדל מאזעלשא
מיט פרל. מיניא באראן
ווינשען פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט.
די עלטערן.

Z intencji zaręczyn kochanego brata mego
Menka
z p. **Minią Baranówną**
życzą szczęścia i pomyślności
Brat i Szwagierka
Izrael i Regina Mazelsza.

Z intencji zaręczyn kochanego brata naszego
Menka
z p. **Minią Baranówną**
życzą różowej przyszłości
Brat i Siostra
Simon i Ewa Mazelsza.

Z intencji zaręczyn kochanego brata i szwagra naszego
p. **Menka Mazelszy**
z p. **Minią Baranówną**
życzą wiele szczęścia i różowej przyszłości Siostra **Rózia**
i Szwagier **Rubin Blajman.**

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער ה'
מענעק מאזעלשא
מיט פרל. מיניא באראן
גראטולירען הערצליך און ווינשען עוויגעס גליק
ברודער און שוועגערין
896
יודעל און מלכה מאזעלשא.

Z okazji zaręczyn mego kochanego wujka
p. **Menka Mazelszy**
z p. **Minią Baranówną**
życzy szczęścia i świetnej przyszłości
Leopold Mazelsra.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבען ברודער
מענעק מאזעלשא
מיט פרל. מיניא באראן
גראטולירט הערצליך און ווינשט פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט
909
ברודער חאליף מאזעלשא און פרוי.

אויפפאָרערונג
צום צ. קליינהענדלער פעראיין, זאוואדזקא 5.

מיר אונטערגעשריבענע פאדערען אויף די פערהאלטונג פון אויבענדערמאנטען פעראיין אין פערלויף פון 3 טעג צו רעגולירען אונז די ניט-איינגעצאהלטע געלדער פאר שטייערן אין דער שטייער-קאסע אין יאהר 1926 ד. ה.:

180.00 זל. נומער קוויטונג 3423 אין 26. 20.6					15.00 זל. נומער קוויטונג 4028 אין 26. 9.11				
104.00	3475	1.7			36.70	4058	16.11		
4.70	3477	1.7			69.90	3116	28.3		
159.00	3498	12.7			68.70	3019	8.2		
155.40	3725	30.8			111.00	3695	29.8		
203.00	3860	5.9			121.00	2988	2.11		

אין נעגענפאל וועלען מיר ציהען די געהעריגע קאנסעקווענצען.
(-) דוד בינקע, פעטריק. 34.
(-) הלמן רובין, ווסכאדניע 23.
068

פויליש-סאוויעטישע בעציהונגען נארמירט

געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט מין. פאטעק.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) דער פויליש-געזאנדטער אין מאסקווע פאטעק האט היינט אויפגענומען דעם קארעספאנדענט פון „נייעם פאלקסבלאט" און איהם געגעבען פאלגענדע ערקלערונגען.

הגם דער ערשטער איינדרוק פון דער ערמארדונג פון וואיקאוו'ן איז אין רוסלאנד געווען אן ערשיטערנדער, מוז מען דאך מודה זיין, אז די סאוויעט רעגירונג האט אנגענומען אלע מיטלען און האט פאקטיש פערהיט די פוילישע געזאנדשאפט פון יעטוועדע אומאנגענעהמליכקייטען.

צוליב דעם אטענטאט אויף וואיקאוו'ן זענען אפגעשטעלט געווארען די אינטערהאנדלונגען וועגען א רייה פראגען, וועלכע זענען דורכ'ן ערמארדעטען געפיהרט געווארען. די אינצידענטען, וועלכע זענען צוליב'ן מארד געשאפען געווארען, האלטען אבער שוין אינגאנצען ביים ערלעדיגט ווערען און אינגיכען וועלען זיך אנהויבען ווידער נארמאלע אונטערהאנדלונגען וועגען די אלע פראגען.

געזאנדטער פאטעק האט ווייטער בעזאגט אונזער מיטארבייטער, אז ס'איז נויטיג און וויכטיג, די פרעסע זאל אויף א רוהיגען און געוויסענהאפטיגען אופן בעהאנדלען די ענינים, וואס האבען א שייכות צו די פויליש-סאוויעטישע בעציהונגען און אזוי ארום מיטהעלפען דער רעגירונג אין איהר ארבייט.

צום סוף האט מין. פאטעק ערקלערט, אז שוין די צווייטע וואך פאהרט ער צוריק קיין מאסקווע.

אנטיסעמיטישער ארויסטריט פון א בולגארישער נאציאנאליסטישער ארגאניזאציע.

סאפיא (י. ט. א.) אין בולגאריען איז טעטיג א נאציאנאליסטישע ארגאניזאציע, וואס האט זיך געשטעלט פאר א ציל צו „וועקען דעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין" ביי די בולגארען און פיהרט דערביי אן אויסגעשפראכענע יודענפיינדליכע אגיטאציע.

די דאזיגע אקציע ווערט ענערגיש בעקעמפט דורך די ליבעראלע עלעמענטען. אויך אייניגע מיטגלידער פון דער רעגירונג האבען ערקלערט, אז די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע ברענגט שאדען דער בולגארישער רעגירונג.

אן'אגודה-סעמינאר פאר מיידלעך.

קראקא, (י.ט.א.) די היגע „אגודה" ארגאניזאציע טראגט זיך אין דער נאהענטער צייט צו בויען א סעמינאר אויף אויסבילדען לעהרערינס פאר די אגודה'שע מיידלעך-שולען „בית יעקב" אין גאנץ פוילען. צום קויפען דעם צוי-פלאץ האט א גרופע מנדבים געגעבען טויזענד דאלאר. אין ביעליק איז פיי-ערליך געעפענט געווארען די דארטיגע תלמוד-תורה אין אייגענעם צווישטאקי-גען הויז. אויפ'ן בוי האט א דארטיגער נדבן געשענקט פערציג טויזענד דאלאר.

למוד פון היגיענע און גיכע הילף.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש). דער בילדונגס-מיניסטער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז אין אלע מלוכה-שולען, מיטעלע און אלגעמיינע, זאל פונ'ם נייעם שול יאהר איינגעפיהרט ווערען דער סיסטעמאטישער למוד פון היגיענע און גיכע הילף אין דער 7. און 8. קלאס.

אקציע פון אוקראינער אין לאנדאן

חנגען שטיצע פאר אנ'אנטי-סאוויעטישען אויפשטאנד אין אוקראינע.

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" רעדט ארום די מעגליכקייט פון פאלען פון דער סאוועט-רעגירונג אלס פועל יוצא פון דער אונצופרידענהייט, וואס מערקט זיך אין פערשידענע טיילען פון סאוויעט רוסלאנד, בפרט אין אוקראינע און וואס דרוקט זיך אויס אין אפטע אויפשטאנדען און אומרוהען.

די שוואך ענטוויקעלטע באהן-קאמוניקאציע און דער אומשטאנד, וואס די רעגירונג קאן זיך פערלאזען בלויז אויף געצעהלטע מיליטער טיילען בעשווערט איהר אקציע

בערלין, 7. (ספ. טעל.) „ב. צ. אם מיטאג" מעלדעט, אז דער בעוואוסטער אוקראינישער פיהרער וויגיטשענקא, איינער פון די בעדייטענדסטע אוקראינישע אונאפהענגיקייטס-קעמפער פיהרט איצט אין לאנדאן און פאריז אונטערהאנדלונגען וועגען א מיליטערישער שטיצע פאר אנ'אויפשטאנד אין אוקראינע.

רעפוטאט פאפיעל לעגט אוועק זיין מאנדאט

אין דער רעגולאמין קאמיסיע.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) דעפ. פאפיעל האט צוגעשיקט דעם סיים מארשאלעק א בריף, אין וועלכען ער בעט צו בעשטימען אנ'אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע זאל אויספארשען די פארוואורפען געגען איהם, וואס זענען ענטשטאנען אין צוזאמענהאנג מיט דעם פראצעס פון גען. זשימיערסקי. דערווייל ביז די אויספארשונג וועט פערענדיגט ווערען לייגט ער אוועק זיין מאנדאט, אלס פארזיצענדער פון דער רעגולאמין-קאמיסיע.

קינא ביי'ם קאאפעראטיוו
פון מלוכה-, קאמונאלע און געזעלשאפטליכע בעאמטע
40 שיענקעוויטשא 40.

אנהויב אין געוו. טעג 5 א זייגער נאכמ.
שבת און זונטאג – 3 נאכמיטאג.
לעצטער סעאנס 9.30 אין אוונד.

פון דינסטאג דעם 5-טען יולי ביז מאנטאג, דעם 11-טען יולי איינשליסליך – גרויסער פראכטפולער פראגראם!

„ווען א פרוי פערראט דעם מאן"

(Kiedy kobieta zdradza męża)

דראמע אין 8 גרויסע אקטען. – אין דער הויפט-ראלע די ערשטע טראגיש אומנעקומענע אפערעטען-קעניגין האושימיערא יעוויאראווסקא און Józef Węgrzyn

כדי צו בעצהרען דעם אנדענק'ען פון דער פערשטארבענער קינסטלערין, ווערט דאס בילד אילוסטרירט מיט געזאנג, אויסגעפיהרט דורך דעם ליבלינג פון פובליקום ה' Zygmunt ULLAS פערגרעסערטער ארקעסטער אכטונג! קינא איז רעסטאראן איז גארטען.

אמשענסטען און דויערהאפטיג ווערען
רעקלאמע-שילדער
פערפערטיגט נאר ביי
– דעם בעוואוסטען –
שילדער-מאלער
A. MINC, ŁÓDŹ
PODRZECZNA 12 יודישע גאס
פערשידענע אויספירונגען – פינקטליך און פריזווערט

צו שטרייכען פוסבאדען, פענסטער און טירען איז די בעסטע אייל- און לאק-פארב
„ALBALIN"
האנדעל און טרוקענט שנעל צו בעקומען נאר ביי
KOSEL i S-ka
הויפט-לאגער
פשעיאזד 8, טעל. 11-21
פיליע: פעטריקאווער 98, טעל. 15-62.

וויכטיג נייעס
פאר דער לאדזער בעפעלקערונג!!!
ס'ווערן אנגענומען צו פאסאנירען און צו איבעראַרבייטען
מענער-היטען
לויט די נייעסטע מאדעלען. פון די עלטסטע היטען ווערען איבערגעארבייט אויף גענבליך נייע. געדענקט די אדרעס: לוטאמירסקא 2 אדער זגערסקא 20 ביי פערדער און וואָרצעל. 816
בעמ. פון 8 גילדען אן בעקומט איהר אלע ארט נייע היטען קומט און איבערצייגט אייך!

צו קויפען געזוכט 868
א קירזשנער-מאשין און א שרייב-מאשין
JULJUSZ ROSNER, Piotrkowska 100.

JÓZEF KNAPIK
עלעקטראטעכנישע אנשטאלט
און רעפעראטור-ווארשטאטען
לאדז, פושעיאזד 6, טעל. 60-90.
נאכ'ן אויפלעזען פונ'ם שותפות אונטער דער פירמא
740 **„KNAPIK, SCHÖNBERGER i S-ka"**
פערטיג איך ווייטער אויס צו צוגענגליכע פרייזען, צום שנעלסטען טערמין צוגעארבייטע נייע קאלעקטארען און רעזערוו-באבינען, רעפעראטורען פון דינאמא-מאשינען און מאטארען, טראנספארמאטארען און אלערליי עלעקטרישע אפאראטען.
כ'בעזיץ אויף לאגער מאטארען, דינאמא מאשינען, בערשטען צו דינאמא-מאשינען און מאטאריאלען פון אלערליי גרויסען, בערשטען-האלטערס, מאטאר- און טראנספארמאטאר-א"ל.

דער ערשטקלאסיגער
פריזיר-סאלאן
12 קאנסטאנטינער 12
BRONISŁAW i HENRYK א.ד.ה.
מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט דעם פרייז-קוראנט פון מענער-סאלאן:
ראזירען מיט קאלאנקע 40 גר. | קאפ-וואשען 60 גר.
שערען 80 „ | עלעקטר. מאסאזש 70 „
בעמ.: דער סאלאן איז פערזעהען מיט ערשטקלאסיגע קרעפטען. 798

608
די איינציגע
„Blask" i „Mewa"
וואש-פראשקעס וואשען עפעקטפול און אמביליגסטען, שאדען גישט די וועש, ווייל זיי ענטהאלטען נישט קיין שעדליכע זאלצען.
איבערצייגט אייך אין'ם אמת אין אייער אייגענעם אינטערעס.

יעדע הויזפרוי דארף זיך איז דעם צו איבערצייגען, אז די וואש-זייף
„POMORSKIE"
810
איז די שפארזאמסטע אין דער ווירטשאפט דורך איהר הויכע ווערט פון בעסטען פעטס.
צו פערלאנגען איבעראל.

מעבעל
איך קויף און פערקויף
דיוואנען, בעטען, ניי-מאשינען, גארדעראבען, סאמאווארען א. ז. וו. און צאהל די העכסטע פרייזען
א. וויצמאן נארוטאוויטש 19
(דזיעלנא)
אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטשא 29)
ביי מיר איז שטענדיג דא פערש. געניצטע מעבעל און גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 1334

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטע, דענטיסט.-קאבינ.
„Sanitas" Cegielniana 29, tel. 44-51.
נעמען אן פאלגענדע דר.:
ד"ר ענגעל
„ פריד
„ גערשטיין
„ גוטשטאט
„ אימיך
„ איציגזאָן
„ קאצענעליאן
„ ס. קאנטאר
„ לעווינזאן
„ פרוי לעווינזאן
ד"ר לאסקי
„ ש. מאלאוויסט
„ מארדקאוויטש
„ פריבולסקי
„ ה. ראקאווסקי
„ ג. ראזענבערג
„ פרוי ראזענבלאט
„ שאיעראוויטש
„ א. שטיינבערג
„ י. שטיינבערג
צאהן-ערצטע
צוקער
גרינשטיין-הארקאווי
קרעניצקא-ציפין
שאצקא
800

Dr. med.
GRZEGORZ ROZENBERG
אינערע קראנקהייטען.
ספעציאל-ארצט פאר מאגען, קישקע און לעבער-ליידען.
צוריקגעקעהרט.
גראנסקא (דלוגא) 44,
טעלעפאן 24 44.
נעמט-אן פון 8.30—9.45 און פון 5.30—7 אוו. זונטאג 9—11

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 8—9 אין אוונד.

Dr. med.
Różaner
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע, הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע.
בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערג-זאנגע.
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5 ביז 8 א זייגער אוונד.
נארוטאוויטש 9 1. שטאק
טעלעפאן 28-98.
א ספעציעל-איינגעארדענטער ווארטע-זאל פאר דאמען.

Dr. med.
P. LANGBARD
Zawadzka 10
Tel. 6-30.
צוריקגעקעהרט.
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען,
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און און פון 5—8 אוונד. 781

שארפער פראטעסט פון יודישען קאלא

געגען פערקלענערען די צאהל דעפוטאטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער כיים-קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער סוב-קאמיסיע פאר קאנסטיטוציאנעלע ענינים, האבען זיך שוין די רעכטע נישט באוועגנקעלט און אפגעווארפען אלע קאמפראמיסען. וועלכע האבען געזאלט אפוועגדען די שארפקייט פון זייערע פארשלאגען.

די לינקע זענען צו דער זיצונג נישט געקומען.

דער פארשטעהער פון יודישען קאלא האט אנגעוויזען, אז די פערקלענערונג פון דער צאהל מאנדאטען איז געשעהן בלויז אין מזרח-גאליציען און אויף די מזרח געביטען און האט אלס פראטעסט פערלאזט די זיצונג.

באלד נאך דעם איז פארגעקומען א זיצונג פון יודישען קאלא, וועלכע האט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע:

„די סוב-קאמיסיע פאר קאנסטיטוציאנעלע ענינים האט אנגענומען א בעשלוס צו פערקלענערען די צאהל מאנדאטען אויף 32 אין סיים און 8 אין סענאט. די דאזיגע פערקלענערונג קומט פאר בלויז אויפ'ן חשבון פון די מזרח-געביטען און וועלען זיך אפרופען אויף דער צאהל מאנדאטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, בפרט פון די יודען.

נישט קוקענדיג אויף צום ענין צו ס'דארף פערקלענערט ווערען די אלגעמיינע צאהל מאנדאטען, צי ס'איז דא א רעאלע בעגרינדונג דערויף, דארף אבער אזא פערקלענערונג ארומנעהמען אלע געביטען, לויט'ן פרינציפ פון גערעכטיגקייט. דאס וועלען אויסוועגדען די שארף פון דער בעשטימונג

געגען די נאציאנאלע מינדערהייטען, ספעציעל געגען יודען, איז אן אטענטאט

געגען זייערע רעכט, וואס זענען זיי גאראנטירט דורך דער קאנסטיטוציע און

אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען.

די יודישע קאלא בעטראכט דעם דאזיגען פרוב צו בערויבען די רעכט פון די נאצ.-מינדערהייטען, ספעציעל די יודען, פון דער מעגליכקייט צו בענוצען פון זייערע רעכט, לויט זייער צאהל, קולטור-ניוואָ און ווירטשאפטליכער-קראפט, אלס אונערהערטען אין דער געשיכטע פון אייראפעאישען פארלאמענטארישען לעבען און אלס רעפרעזענטאנץ פון דער יודישער בעפעלקערונג, פראטעסטירט די קאלא פאר דער עפענטליכער מיינונג פון דער גאנצער וועלט.

די יודישע קאלא מיינט, אז אזעלכע עקספערימענטען פון דער מלוכה קענען ווירקען צו פערגרעסערען די פארביטערונג ביי דער נישט-פוילישער בעפעלקערונג און איז במילא אויך בכוח ארויסרופען בעדראהענדע קאמפליקאציעס אין די בעציהונגען.

די דאזיגע רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום סיים-מארשאלעק, סענאט-מארשאלעק, פרעמיער, וויצע-פרעמיער און צו אלע מיניסטארען.

דאס יודישע קאלא האט בעשלאסען אנצוהויבען אן ענערגישע אקציע, כדי צו פעראליזירען די טענדענץ פון'ם איצטיגען סיים. אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים איז דעפ. שיפער עפליכע מאל ארויסגעטראטען ביים בעהאנדלען די פראגע וועגען די שטעדטישע זעלבסטפערוואלטונגען. ער האט בעהאלטען א 2 שעה'דיגע אבסטרוקציע-רעדע.

נאכט-ארבייט אין בעקערייען ווערט אפגעשאפט.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דאס ארבייטס-מיניסטעריום האט בעשטעטיגט דעם געזעץ-פראיעקט אפצושאפען די נאכט-ארבייט אין די בעקערייען.

די ארבייטער האבען דעם געזעץ-פראיעקט אויפגענומען גינסטיג, נאר די ארבייטס-געבער זענען נישט צופרידען און קלויבען זיך צו דערלאנגען א פראטעסט.

יורידישע קאמיסיע ווארפט-אפ דעם פרעס-דעקרעט.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די יורידישע קאמיסיע האט אויף דער נעכטיגער זיצונג בעשלאסען אפצווארפען דעם דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען פרעסע.

נאכ'ן רעפעראט דעפ. ליבערמאן האבען געגען דעקרעט גערעדט די דעפוטאטען: הארטגלאס און זאמערשטיין,

עס איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע זאל אויסארבייטען א נייעם פראיעקט. אין דער קאמיסיע זענען אריין די דעפוטאטען: מארעק, סעידא, ליבערמאן, ביטנער און זאמערשטיין.

ווידער א גרויסער לופט-נצחון.

איטאליענישער לופט-פליהער פליהט, אהן אפשטעל 9,000 קילאמעטער.

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.) דער איטאליענישער לופט-פליהער בעראס איז געפלויגען א שטרעקע פון 9,000 קילאמעטער, אהן אפשטעל. ער איז געפלויגען פון בענגאזי ביז ריא דע זשענייראָ. מיט'ן דאזיגען פליה, האט בעראס געשטעלט אין שאטען אלע ביז איצטיגע זיגער פון דער לופט.

געשפרעד צווישען מין. פאטעק און טשיטשערין'ען האבען אויפגעקלערט די סיטואציע.

ריגא, 7. (ספ. טעל.) פון מאסקווע איז מען מודיע: אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז די פויליש-רוסישע בעציהונגען נעהמען ביסלעכווייז אוי'ף, אויפ'ן נארמאלען וועג. די געשפרעכען, וואס מיניסטער פאטעק האט

געפיהרט מיט טשיטשערין'ען פאר פאטעק'ס אפרייזע קיין ווארשא, האבען אויפגעקלערט די סיטואציע און האבען פולשטענדיג ליקווידירט דעם מיספערשטענדניש, וואס איז ענטשטאנען צוליב וואיקאוו'ס ערמארדונג.

נעכטיגע סיים-זיצונג.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער סיים-זיצונג איז בעפיהרט געווארען די אלגעמיינע דיסקוסיע איבערן זעלבסטפערוואלטונגס געזעץ.

דעפ. ד"ר שיפער האט ארויסגעבראכט געגען א רייהע אויסבעסערונגען אין נאמען פון יודישען קאלא.

עס רעדען די דעפוטאטען: מיכאלקא, קרוצקי, מאנטעריס, בעדנארשיק, מאקובקא, העלמאן, יערעמיטש און פאוולאווסקי

דערמיט איז פערענדיגט געווארען די פרימיטאג-זיצונג.

5 פערזאן פערברענט געווארען בעת א שרפה.

פויזען, 7. (ספ. טעל.) אין דער נאכט פון מאנטאג אויף דינסטאג איז אין פאביעדזיסק אויסגעבראכען א שרפה אין הויז קוטשיקצוויטש. פון די פלאמען איז איינגעפאלען דער דאך, אונטער וועלכען עס האבען זיך געפונען דריי וואוינונגען. די גאנצע פאמיליע פון 5 פערזאן איז פערברענט געווארען.

15-טע מלוכה-לאטעריע

4-טע קל. 1-טער טאג.

5,000 זל. נומער 5749.
2,000 זל. — 27249 72860.
1 000 זל. — 15761.
800 זל. — 67025.
500 זל. — 1606 12126 19429 34512
39168 49262 55931 60403 96389
400 זל. — 6041 39383 39741 44832
59273 64400 69540 77060 94383.

אמוניציע-אויפרייס אין ווארשא

פערזאן טויטע און פערוואונדעטע

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 2 א זייגער בייטאג איז אין רעמבערטאוו אויסגעבראכען אן אויפרייס אין דעם אמוניציע-סקלאד.

אין רעזולטאט זענען פארהאן 2 טויטע, 2 שווער-פערוואונדעטע און 8 לייכט-פערוואונדעטע. דער גאנצער בנין איז חרוב געווארען.

מען רעכענט, אז די סבה פון אויפרייס איז געווען די הערשענדע היץ.

די אויסלענדישע הלוואה פאר באנק פאלסקי

ווערט פ רהענדעט ווערען אויף וועקסעל-דיסקאנטע.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די „באנק פאלסקי" האט בעקומען א הבטחה פון אויסלענדישע צמיסיע-באנק צו בעקומען אויף 5 פראצענט אנ'הלוואה פון 20 מיליאן דאלאר, וואס וועט פערוועגדעט ווערען אויף וועקסעל-דיסקאנט אויס בעשטעלט אין פוילישע וואלוטע.

פון דער דאזיגער הלוואה וועט די באנק פאלסקי קענען בעניסען ערשט נאכדעם ווי די פוילישע רעגירונג וועט בעקומען די סטאביליזאציע-הלוואה פון 60 מיליאן דאלאר, וואס וועט געשעהן, ווי מען רעכענט אין הערבסט.

די דאזיגע הלוואה האט נישט קיין שום געמיינזאמעס מיט דער 6 פראצענטיגער הלוואה פון 15 מיליאן דאלאר, וואס די פוילישע רעגירונג זאל בעקומען פון אמעריקאנער קאנסארציום.

די גאליציאנער ווילען געהן בעזונדער

אין יודישען קאלא וועלען זיי אויך שוין שפאלטען דעם איינהייטליכען כאראקטער.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען אין היינט זענען פארגעקומען זיצונגען פון יודישען קאלא.

די מזרח-גאליצישע דעפוטאטען טאכען שוין א גאנצע רייהע שריט, וואס זענען מסוגל אפצושוואכען דעם איינדרוק פון אנ'איינהייטליכער שטעלונג מצד'ן יודישען קאלא, כדי צו פערטיידיגען די רעכט פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אזוי האט דעפ. רייך געלאזט פאלען א ווארט, אז אין מזרח-גאליציען האבען זיי בדעה ארויסצוטרעטען מיט אנ'אייגענער ליסטע ביי די וואהלען צום סיים.

ענגלישע רעגירונג ענטשולדיגט זיך פאר'ן ציוני. עקזעקוטיוו.

ירושלים, 7 (יט"א טעלעגראפיש) די פאלעסטינא רעגירונג האט זיך ענטשולדיגט פאר דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו, פארוואס זי האט נישט ערלויבט קיין א"י קאגנאסקי'ן פון פוילען זי ערקלערט דעם געשעהענעם פאל אלס מיספערשטענדניש.

קאגנעסקי בעזיצט אין א"י א שטח ערד און האט געהאט א טוריסטישע וויזע אויף 20 טעג. די א"י רעגירונג האט איהם נישט געלאזט ארויסטרעטען פון שיף און קאגנאסקי האט געמוזט צוריקפאהרען.

דינסטאג — אפשטימונג וועגען דער וואהל-ארדינאציע צו די זעלבסט-פערוואלטונגען.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג וועט פערענדיגט ווערען די דיסקוסיע וועגען דער וואהל-ארדינאציע צו די זעלבסטפערוואלטונגען. די אבשטימונג אין דער פראגע וועט פארקומען דעם קומענדען דינסטאג.

שלעזישער קויהלען-געביט.

בעקומט א באהן-פערבינדונג מיט לאדז.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) דאס באהן-מיניסטעריום האט בעשלאסען אויסצובויען א נייע באהן-ליניע כארזשאוו — לאסק, וואס וועט פערבינדען דעם שלעזישען קויהלען-געביט מיט לאדז.

שרעקליכע באהן-קאטאסטראפע אין דייטשלאנד.

א סך טויטע און פערוואונדעטע.

בערלין, 7. (ספ. טעל.) אין דער נאהענט פון ווערבינגראדע איז געשעהן א שרעקליכע באהן-קאטאסטראפע.

א פאסאזשירען-צוג איז ארייגעפאלען אין טייך. עס זענען פארהאן א סך דערהרג'עטע. צוליב דעם, וואס די אומגעקומענע ליגען אין וואסער, איז נאך נישט מעגליך געווען פעסטצושטעלען די צאהל טויטע. א חוץ דעם זענען פארהאן א גרויסע צאהל פערוואונדעטע.

מיט אייניגע שעה פאר דער קאטאסטראפע האט אין דער ארטיגער סביבה געהערשט א שטורם. דורך א וואלקען-בראך איז פערפלייצט געווארען א טייל שטאט. אין דער זעלבער צייט. ווען די איינוואוינער האבען געקעמפט מיט דער פערפלייצונג, איז אנגעקומען די ידיעה וועגען די קאטאסטראפע.

אורטייל אין סענסאציאנעלען פראצעס פון דוד פראסער.

האמבורג. 7 (יט"א טעלעגראפיש) דא האט זיך פערענדיגט דער סענסאציאנעלער פראצעס געגען יודישען סוחר דוד פרייסער, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט דערמארדעט זיין פרוי און שטיפער זיין זוהן, וועלכע זענען געווען פערזיכערט אויף גרויסע סומען אין אנ'אסעקוראציע געזעלשאפט, כדי אפצונעהמען פאר זיך די פערזיכערונגס-פרעמיע.

דאס געריכט פון געשוואוירענע האט פראסערן פערמשפט אויף טויט, ווי ס'זעהט אויס צוליב'ן פעהלען פון זיכערקייט אין זיין שולד, האט דאס געריכט בעשלאסען זיך משתדל צו זיין, אז פראסער זאל בעגנעדיגט ווערען.

פערשארפטע שטראפען פאר פרויען-הענדלער

געהעריגער דעקרעט ווערט צוגעגרייט.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) דאס יוסטיץ-מיניסטעריום האט דערהאלטען א געזעץ-פראיעקט, וואס איז שוין בעטראכט געווארען אין יורידישען ראט, וועגען שטראפען פאר הענדלער מיט פרויען און קינדער. דער דאזיגער געזעץ זאל ערשיינען אלס דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט און וועט רעאליזירען די פאסטולאטען פון די אינטערנאציאנאלע קאנווענצען וועגען בעקעמפען דעם פרויען-האנדעל. די פאראררדנונג פערשארפט בעדייטענד די שטראפען, וואס עקזיסטירען ביז איצט פאר די דאזיגע פערברעכענס.

א דייטשער ארכעאלאג מיינט,

אז ער האט געפונען משה רבינו'ס קבר.

ירושלים. (י. ט. א.) אהער איז אנגעקומען א דייטשער געלעהרטער, וועלכער האלט, אז ער האט געפונען דעם פלאץ פון משה רבינו'ס קבר און אויך פון דעם ארון הברית. דער דייטשער געלעהרטער געהמט זיך אונטער צו איבערצייגען, אז זיין ערקלערונג איז ריכטיג.

דר. א. פוטערער פון לאס אנדושעלאסער ביבעל-אינסטיטוט, וואס געפינט זיך יעצט אין ארץ-ישראל, ספעציעל מיט דער מיסיע אויפצוזוכען דעם ארון הברית, האט אויפגענומען די ערקלערונג פון דייטשען עקספערט מיט גרויס ערנסט. דר. פוטערער האט געשטודירט די קארטע פון בארג נבו. וואס דער דייטשער געלעהרטער האט איהם צוגעשטעלט און אין וועלכער דער דייטשער עקספערט ציינט גענוי אן דעם פלאץ וואו משה רבינו'ס קבר געפינט זיך, ווי אויך, וואו עס געפינט זיך דער ארון הברית. דער אמעריקאנער ארכעאלאג איז זיכער, אז די ערטער פון ארון הברית און משה רבינו'ס קבר זענען אזוי ארום ענטדעקט געווארען.

----

5 מיליאן פראנק אויף א לופט-רייזע

פון פאריז קיין ניו-יארק.

פאריז, 7. (סב.) דער פראנצויזישער מיניסטערען-ראט האט אויף דער נעכטיגער זיצונג אסיגנירט 5 מיליאן פראנק צו פינאנסירען א פליה רייזע איבער'ן אטלאנטיק פון פאריז קיין ניו-יארק.

שוהל-גאטעסדינסטען פערשפרייט דורך ראדיא.

ציניציגאטי, (יט"א) ווי ס'מעלדעט מיט דער לייטער פון דעפארטאמענט פאר סינאגאגען-דינסט ביי דער אוניאן פון די יודישע קאנגרעגאציעס אין אמעריקע, פערשפרייטען שוין איצט 12 סינאגאגען פון דער אוניאן די גאטעסדינסטען דורך ראדיא.

פיל ראבינער פון דער אוניאן האבען בדעה נאכצוטון דעם ביישפיל.

יודישע ארבייטער-ארגאניזאציעס אין אמעריקא פאר פערלייכטערען די אימיגראציע

ווענדען זיך צום פרעזידענט קולידזש.

ניו-יארק. (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון פערשידענע יודישע ארבייטער-ארגאניזאציעס, וואס איז געווען געווידמעט דער פראגע פון אימיגראציע-בעגרענצונגען אין אמעריקע. נאך אן אויספיהרליכער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די יודישע ארבייטער-ארגאניזאציעס דריקען אויס זייער אונצופרידענהייט צוליב די בעגרענצונגען פאר דער אימיגראציע, הגם די אימיגראנטען האבען דאך פיל מיטגעווירקט דעם אויפבליה פון אמעריקא און זענען געווען א וויכטיגער פאקטאר ביים פערבעסערען די לעבענס בעדינגונגען פון די ארבייטער. די קאנפערענץ שטעלט פעסט, אז עס איז נישטא קיין גרונד צו מאכען אזעלכע שארפע בעגרענצונגען, וואס זענען א פועל יוצא פון א היסטערישער פראפאגאנדע. די אימיגראציע דארף רעגולירט ווערען, אבער אין פרינציפ דארפען אלע געזונדע אימיגראנטען, וואס ווילען פרידליך ארבייטען פריי אריינגעלאזט ווערען אין די פעראייניגטע שטאטען. עס איז בעשלאסען געווארען איבערצושיקען די רעזאלוציע צום פרעזידענט קולידזש, צום ארבייטס-מיניסטער און צו דער אמעריקאנער ארבייטער-פעדעראציע.

דארט, וואו יעדער האט אנ'אויטא.

ווי לעבען יודען אין קאנאדע?

דער בעקאנטער העבראאישער לערער און מחבר משה לעווין, וועלכער איז נישט לאנג אפגעפאהרען קיין קאנאדע, שרייבט אין א בריף צו זיין פאמיליע פאלגענדיגע אינטערעסאנטע שטריכען וועגען יודישען לעבען אין קאנאדע:

דער מאטעריעלער מצב פון די יודען אין קאנאדע איז זייער א גוטער.

דער גרעסטער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג בעשעפטיגט זיך מיט מסחר און אינדוסטריע. כמעט יעדער וואוינט אין א בעזונדער הויז פון 5–6 צימערן. יעדער איינוואוינער האט אנ'אייגענעם אויטא, וועלכען ער בענוצט אויס'ן שפאציר.

אין קאנאדע זענען כמעט נישטא קיין ארימע לייט. אלס ביישפיל ברענגט ער אנ'עפיזאד, אז אויף א זיצונג פון דער געז. „גמילות חסדים", אויף וועלכער ער איז בייגעווען, האט מען זיך מתוכח געווען וואס זאל מען טאן מיט דעם געלד, ווייל קיינער קומט נישט נאך קיין גמילת חסד...

אין א בעזונדער גוטער לאגע געפינט זיך דארטען דער בעקער פאך און אויך איצט גויטיגט מען זיך אין בעקער-ארבייטער.

די לעצטע צייט האט זיך זעהר שטארק ענטוויקעלט דער העבראאישער שול-וועזען (ס'זענען אויך דארטען דא א סך יודישע שולען).

די שולען זענען אבער נאכמיטאג-שולען. א לערער ארבייט פון האלב פינף ביז האלב זיבען אינאווענד און בעקומט דורכשניטליך 150 דאלאר א חודש.

די בעציאונג פון די תלמידים צו די שולען איז אבער נישט זעהר קיין גוטע, ווייל די הויפט-שולען זענען אין ענגליש און אין אווענד איז שוין דער שילער פערמאטערט און ממילא האבען זיי נישט קיין גרויסען חשק צו די העבראאישע למודים.

אין אלגעמיין אבער בויט זיך דאס יודישע לעבען אין קאנאדע אויף גאנץ געזונטע יסודות.

יודישע קהלה-פערבאנד אין סלאוואקיי קאנסטיטואירט.

בראטיסלאווא, (י.ט.א.) דער נייער פערבאנד פון די פראגרעסיווע יודישע קהלות אין סלאוואקיי האט זיך קאנסטיטואירט. אלס פרעזידענט איז אויסגעוועהלט געווארען ד"ר וויקטאר שאין.

שרפה מיט 4 מענשליכע קרבנות.

פויזען, 7. (טעלעפאניש). אין פאביאדזינסקי איז אויסגעבראכען א שרפה. ווען די פייערלעשער זענען אנגעקומען, איז איינגעפאלען דער דאך און דער בוידעם, וואו ס'האבען זיך געפונען 3 וואוינונגען. ס'איז פערברענט געווארען די גאנצע פאמיליע וואיטשעכאווסקי פון 4 פערזאן. אין דער צווייטער וואוינונג איז פערברענט געווארען דער 10 יאהריגער מאדעאוש לאדישקאווסקי. די שרפה איז אויסגעבראכען צוליב א שלעכטער קאנסטרוקציע פונ'ם קוימען.

א נייער יודישער „וואכענבלאט" אין פשעמישל.

פשעמישל, (י. ט. א.) נאך א הפסקה פון 13 יאהר האט דא די היגע וואך וויעדער אנגעהויבען ארויסצוגעהן דאס יודישע וואכענבלאט „פאלקס-פריינד", וואס אין פאר דער מלחמה געווען פערבעלנט צווישען די פאפולערסטע יודישע בלעטער אין גאליציען.

געגען מיסברויכען מיט אויסלענדישע הנחה-פעסער.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) די אויסלענדישע קאנסולאטען האבען צוגעשיקט צו דער צענטראל מאכט קיין ווארשא א רייהע אינפארמאציעס וועגען פערזאנען, וועלכע האבען ערהאלטען אויסלענדישע הנחה-פעסער, כדי צו פאהרען אויף אינטערנאציאנאלע קאנגרעסען און אנשטאט דעם געפאהרען אין פערשידענע באד-ערטער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום אויפגעפאדערט די קאנסולאטען, זיי זאלען צושיקען א רשימה פון די אנטיילנעהמער פון אלע אויסלענדישע קאנגרעסען.

די פערזאנען, וועלכע האבען אויסגענוצט די הנחה-פעסער צו פריוואטע צוועקען, וועלען מוזען בעצאהלען 500 זלאטעס און וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

ענטדעקט א באנדע דאקומענטען-פעלשער.

ווארשא, 7. (טעלעפאניש). דער היגער אויספארשונגס-אמט האט די טעג ענטדעקט א ברייט פערצווייגטע באנדע פעלשער, וועלכע האבען זיך פערנומען מיט פעלשען פערשידענע אמטליכע צייכענישען, שול-דאקומענטען א. א.

ס'איז אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע ביי א געוויסען איגנאצי לארענץ (סיענקע 20), ביי וועלכען מען האט געפונען א גרויסע צאהל אמטליכע דרוקען, געזונד-צייגנישען, לעגיטימאציעס פון פערשידענע ארגאניזאציעס און פעראיינען, שטייער-דעקלאראציעס, מאטורא-צייגנישען פון א ווארשעווער גימנאזיע.

מיט דעם ענין האט זיך פעראינטערעסירט דאס אינערן-מיניסטעריום, וועלכע פיהרט אנ'ענערגישע אויספארשונג.

א מאדעל פון בית-המקדש.

קראקא, (יט"א) נאך א 20 יעהריגער אנגעשטרענגטער און פאכמענישער ארבייט האט דער היגער יודישער רעליגיע-לעהרער מ. יאקאוו צוגעפאסט שטעלט א'מאדעל פונ'ם הורדוס'שען בית-המקדש לויט אלע איינצעלהייטען, ווי עס איז בעשריבען אין תלמוד.

דער מאדעל איז א קונסט-פראדוקט אין געווינטע אנערקענונג פון אויטאריטעטען אויף דעם געביט. דאס קראקאווער שול קוראטאריום האט אין א ספעציעלען צירקולאר בעפוילען צו מאכען אויפמערקזאם די שול-יוגענד אויף דעם דאזיגען מאדעל, פון וועלכען מען קען בעקומען א לעבעדיגען בעגריף וועגען אמת'ן אויסזעהן פונ'ם בית-המקדש.

צוגאסט ביי לאנדאנער יודען.

איינדריקען פון דער קאנפערענץ פאר קאמף געגען פרויען-האנדעל.

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט").

מיר האבען שוין געבראכט עטליכע בעריכטען פון דער קאנפערענץ פאר קאמף געגען פרויען-האנדעל ביי יודען, וואס איז אפגעהאלטען געווארען אין לאנדאן. די קארעספאנדענץ, וועלכע מיר ברענגען דא און וועלכע איז אונז צוגעשיקט געווארען דורך איינער פון די לאדזער דעלעגאטען, גיט א רייהע אינטערעסאנטע איינדריקען פון און ארום דער קאנפערענץ. די רעד׳

די אלוועלטליכע יודישע קאנפערענץ צו בעקעמפען דעם פרויען-האנדעל, וועלכע איז די טעג פארגעקומען אין לאנדאן האט פערזאמעלט א 200 דעלעגאטען, — פון ענגלאנד גופא און פון אנ'ערך צוואנציג פרעמדע מלוכות. פוילען איז געווען פערטראטען דורך 8 דעלעגאטען, דערונטער לאדז דורך די פרוי׳ען: טעפליצקא, זיגעלבערג און פאבריקאנט.

דער רעזולטאט פון דער קאנפערענץ איז דערזעלבער, ווי פון אלע צוזאמענפאהרען — מען נעהמט אן רעזאלוציעס און ענדליך קומט מען צום בעשלוס, אז מען דארף זיך איינגיכען נאכאמאל צוזאמענקומען. האט אבער די קאנפערענץ אויך די גוטע פאלגען, וואס די דעלעגאטען פון פערשידענע לענדער, וועלכע האבען אזוי אויך קארעספאנדירט צווישען זיך, האבען זיך פערזענליך בעקענט און אזוי ארום פערפעסטיגט דעם קאנטאקט צווישען זיך.

אייגענטליך איז די קאנפערענץ צוזאמענגערופען געווארען דורכ'ן לאנדאנער יודישען פרויען-שוץ פעראיין. דער גענעראל-סעקרעטאר פון דעם פעראיין ה' ס. קאהען האט שוין עטליכע מאל בעזוכט לאדז, ער איז א מיטגליד פון דעם פעלקערבונד און האט גרויסע פערדיענסטען אין דער בעקעמפונג פונ'ם פרויען-האנדעל. אויף זיין רייזע איבער 14 אייראפעאישע לענדער האט ה' קאהען פאראיאהרען אומצעטום, וואו עס זענען נאך נישט געווען קיין פרויען-שוץ פעראיינען, אזעלכע ארגאניזירט און די אלע קאמיטעטען זענען שוין טעטיג אין א נוצליכען אופן.

ד"ר קלאד ג. מאנטעפיארע, דער וויצעפרעזידענט פון לאנדאנער יודישען פרויען-שוץ פעראיין איז, נישט קוקענדיג אויף זיינע שוין עלטערע יאהרען, נאך זעהר א טיכטיגער ארבייטער.

ווען דאס יודענטום פערמאגט א סך אזעלכע פערזענער, וואלט דאס פאלק בעססער אויסגעזעהן. ד"ר מאנטעפיארע איז ביי דער איבערצייגונג, אז יעדער יוד אויף וואס פאר א שטופע ער זאל נישט שטעהן איז מחויב מאטעריעל אדער גייסטיג אונטערצוהאלטען און צו ארבייטען פאר זיינע פאלקס-ברידער. ד"ר מאנטעפיארע טוט עס טאקע.

די אויפנאהמע, וועלכע דער לאנדאנער פעראיין האט געמאכט פאר די דעלעגאטען, איז געווען גאר אויסערגעוועהנליך ליבעסווירדיג. די פרוואל טונגס-מיטגלידער האבען יעדעס מאל איינגעלאדען די פרעמדע דעלעגאטען געסט אויף מיטאגען, א חוץ דעם האבען בעזונדערע מיטגלידער געמאכט אלגעמיינע אויפנאהמען, אזוי, צום ביישפיל האט די באראנעסע לעאפאלד ראטשילד אויפגענומען אין איהר פאלאץ דעם גאנצען צוזאמענפאהר. דער פאלאץ פון די ראטשילד'ס איז בכלל ענליך צו א קונסט-גאלעריע, עס זענען דארטען פעראן די זעלטענסטע קונסט בילדער און אלטערטימליכע קאסטבארקייטען. די אויפנאהם-צימערן זענען אין דעם אוועגט מיט דער אויס-נאהמע געוועזען בעצירט מיט פוילענדער רויזען און אנדערע בלומען, וועלכע זענען געשטאנען אין אויצאהלבארע זעלטענשעהנע וואזעס. די ווירטען אליין, אין א גוט-זיידען קלייד מיט א קאסטבארען שנור פערעל אויפ'ן האלז האט אויפגענומען די געסט, אליין יעדען בעגעגנט און פאר יעדען געפונען אנ'ענטשפרעכענד גוט ווארט.

א וואונדערבארען גארטען באל האט איינגעארדענט פאר די געסט לעדי וואלי קאהען. דער פארק איהרער איז אזוי גרויס אומגעצאהר, ווי אונזער פאניאטאווסקי-פארק. אבער לויט די ערקלערונגען איז ער איינער פון די שעהנסטע גערטנער אין לאנדאן. עס האט געשפילט אנ'ארקעסטער און אין ווינטער-פארק זענען געווען געדעקט טישלען, יעדער טישעל איז געווען בעדינט פון א בעזונדערען לאקיי, און מיט די לאקייען האט רעגירט א הויף-מייסטער, וועלכער האט אנ'אויסזעהן פון א מיניסטער.

מיר עטליכע דעלעגאטינס האבען זיך געפיהלט, ווי אין גן-עדן, מיר האבען זיך איינגע די אנדערע געהרעגט, צו וואלט עס געווען מעגליך אויך ביי אונז. אז אונזערע „גרויסע" יודען, וועלכע האלטען פערנעהמען ביי אונז אזעלכע שטעלונגען ווי דא אונזערע גאסט-געבער, צי וואלטען זיי אויך געעפענט זייערע פאלאצען און זאלער פאר יודישע דעלעגאטען, טוער פאר דער יודישער זאך א. ד. ג.

מיר מוזען מיט הערצליכקייט בעשטעטיגען, אז נישט.

כ. מ.

פראַגען פון טאָג.

דער גוטער אַנזאַג.—די שליאַכטע טענ

דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָס־קווע ה' פּאַטעק איז צוריקגעקומען קיין וואַרשא און האָט אָפּגעגעבען דער רע־גירונג אַ בעריכט איבער דער איצטיגער שטימונג אין רוסלאַנד צו פּוילען.

אין אַ שמועס מיט זשורנאַליסטען האָט ה' פּאַטעק ערקלערט, אַז זינט פּטיפּטש־רין איז צוריקגעקומען קיין מאָסקווע האָט זיך געענדערט צום בעסערען די שטימונג צו פּוילען און עס קאָנען איצט אַזוי אַרום זיין אויסזיכטען, אַז דער פּויליש-רוסישער סכסוך וועט אין דער באַהענטסטער צייט ליקווידירט ווערען.

ווי ס'איז אַלזאָ צו זעהען, הויבט מען אין אין רוסלאַנד צו געווינען די איי־בערהאַנד יענע געמעסיגטע ריכטונג, וועלכע וויל זיך נישט אַרייגלאָזען אין קיין אומנויטיגע אַוואַנטורעס און פראַכט קודם כּל וועגען די ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון רוסלאַנד.

דעם אמת געזאָגט, זענען היינט פּוי־לען און רוסלאַנד פעראינטערעסירט אין דער האַלטען גוטע בעציהונגען מעהר, ווי תמיד. די רוסישע ווירטשאַפט הויבט איצט פּאַמעלעך אָן פילען די רעזולטאַ־טען פון די איבערגעריסענע בעציהונגען מיט ענגלאַנד און מען זוכט דאָרט אָנ־צוקניפּען ענגערע האַנדעלס-בעציהונגען קודם כּל מיט די נאָהענטסטע שכנים.

אַז די פּוילישע אינדוסטריע (טעק־סטיל למשל) איז פעראינטערעסירט אין גוטע האַנדעלס-בעציהונגען איז דאָך איבעריג אַפילו אָנצואווייזען. אַ גינסטי־גער האַנדעלס-טראַקטאַט מיט רוסלאַנד וואָלט אין אַ נישט קליינער מאָס געקאָנט ביישטראָגען צום אָפּשוואַכען די אַרבייטס־לאָזיגקייט ביי אונז אין לאַנד.

נעמען מיר דעריבער אויך צו קענט־ניס מיט אַ בעזונדערער צופרידענקייט דעם אַנזאַג פון געזאַנדטען פּאַטעק אַז די פּויליש-רוסישע בעציהונגען גאָהען אַריבער אין אַ תקופה פון בעסערונג.

אַזאַ ווענדונג איז צו בעגריסען און זי וועט זיכער נישט ברענגען קיין שאָ־דען קיין שום צד.

*

די שטורמישע זיצונג פון וואַרשאַווער שטאָדט ראַט פאַריגע וואָך ווען די פּוי־לישע פּאַרטייען האָבען דאָרט אַרויסגע־רופען סקאַנדאַל-סצענעס צוליב דעם, וואָס יודישע ראַטמענער האָבען געהאַט די „העזה" צו לייענען זייערע דעקלאַ־ראַציעס אין יודישער שפּראַך האָט גע־געבען די איניציאַטיוו פאַר אַ ליידע־שאַפטליכער דיסקוסיע אין דער פּוילי־שער פּרעסע.

די ענדעקישע צייטונגען ליאַרמען איצט צוליב דער „יודישער חוצפה" צו וועלען אַריינפירען דעם „זשאַרגאָן" אין עפענטליכען לעבען.

ביי דער געלעגענהייט גייט מען אַרויס מיט אַ איינגענער-טעאָריע, ווען אַ נאַציאָנאַלע מינדערהייט האָט אַ רעכט צו בענוצען די איינענע שפּראַך און ווען נישט.

לויט דער דאָזיגער „טעאָריע" קומט אויס, אַז די מינדערהייטען האָבען זיי־ערע שפּראַכען בלויז פאַר זייער אינער־ליכען לעבען, פאַר מאַנכע מינדערהייט שפּראַכען (אָבער נישט פאַר'ן פערהאַ־סטען „זשאַרגאָן"!) קאָן מען מאַכען די קאָנצעסיע, אַז מען זאָל זיי מעגען בע־נוצען פאַר דער אָפיציעלער מאַכט; דאַן ווען דער אינטערעסאַנט קאָן נישט קיין פּויליש. אָבער אין די שטאָטישע זעלבסט פערוואַלטונגען, דאָרט איז חס מלהזכיר, דאָ מוז זיין נאָר פּויליש.

דאָס איז אַנ'אַלטע טעאָריע" וואָס האָט זיך נאָרנישט בעענדערט דורך דעם גאַנג פון די געשעהענישען.

עס פרעגט זיך נאָר, פאַרוואָס די זעלבע ענדעקישע אָרגאַנען ליאַרמען אַזוי איבער דער אונטערדריקונג פון דער פּוילישער מינדערהייט בנוגע שפּראַך און קולטור אין מאַנכע פון אונזערע שכנות'דיגע מלוכות?

אָבער ס'איז שוין הפנים אַ אַלטער כּלל.

— וואָס עס מעג די שליאַכטע, דאָס מאָר נישט קיין אַנדערער בשר ודם.

ד. מ.

ווען ס'קומט צו אַן ענגליש-סאָוויעטישען קריג

די קריגס-שאַנסען פון ביידע קעמפענדע צדדים.

דער דייטשער גענעראַל פאָן פראַנ־קענבערג האָט אין „דייטשער אַלגעמיי־נער צייטונג" אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל, צי איז מעגליך אַ קריג צווישען ענג־לאַנד און די סאָוויעטען. צוליב דער באַהעלטקייט פון דער צייטונג צום דייטשען אויסערן-מיניסטעריום און צו־ליב דער פּערזאָן פון'ם מחבר גיט מען צו דעם אַרטיקעל אויך אַ גרויסע פּאָ־ליטישע באַדייטונג, הגם דער מחבר איז מער קריגס-מאַן, ווי פּאָליטיקער.

אָפּשאַצענדיג די אַלגעמיינע פער־העלטניש צווישען דער אויסערן פּאָלי־טיק מיט די מיליטערישע כּוחות פער־העלטנישען, פיהרט אויס דער גענעראַל, אַז סאָוויעט-רוסלאַנד מוז בלייבען אַ שטענדיגער שונא פון ענגלאַנד נישט נאָר צוליב פּאָליטישע בעשטרעבונגען, נאָר הויפּטזעכליך צוליב דעם היסטאָ־רישען אַנטאַגאָניזם, וואָס עקזיסטירט צווישען די צוויי מלוכות זייט דורות, און וואָס וועט זיך ענדיגען נאָר נאָך אַ צוזאַמענבראַכען פון איינער פון זיי. און ס'איז נאָך נישט געווען קיין מאָל, פיהרט אויס ווייטער גענעראַל פאָן פראַנקענבערג, אַז ענגלאַנד זאָל זיך אָפּזאָגען פון קאַמף, בפרט ווען ס'האַנ־דעלט זיך וועגען איהר וועלט-לאַגע, ווען איהר זיכערקייט איז געשטעלט אויף דער קאַרט. דער דאָזיגער אַנטאַ־גאָניזם מוז זיך סוף-כּל-סוף ענדיגען מיט אַ בעוואַפענטען קאָנפליקט, ווייל די ניכטערע ענגלענדער ווייסען, אַז לעבענס-פראַגען ווערען געלעזט נאָר דורכ'ן שווערד און נישט דורך אָפּמאַ־כען: די אָפּמאַכען לעגען נאָר אָפּ די ענטשיידונג אויף אַ קורצערער אָדער לענגערער צייט.

ווי זעהען אויס די שאַנסען פון ביידע צדדים אין פאַל פון אַ קריג?

זייט'ן קרימער קריג האָבען זיי צווי־שען זיך נישט געקעמפט, אָבער די צייט ווען דער ים-פיש מיט'ן בער האָבען נישט געקענט זיך בעגעגענעניג אַ ביס־טון, האָט זיך געענדערט. אין רוסלאַנד הערשט די זיכערקייט, אַז איהר אונגע־הויערע טעריטאָריע איז איינער פון איהרע הויפּט-פערטיידיגונגס-מאָמענטען.

מ'פערגלייכט זיך נאָך היינט אויפ'ן ביי־שפּיל מיט נאַפּאָלעאָנען אין 1812 יאָהר.

אָבער די דאָזיגע בעהויפּטונג אין די היינטיגע צייטען זענען אַ טעות: די מעכאַניזאַציע פון קריג הן בנוגע די מכשירים פון קאָמוניקאַציע-מיטלען איז וואונדערליך געשטיגען. דער לופט-פלאָט קען אויף אַ מרחק פון הונדערטער קי־לאָמעטער אַנגרייפען די וויכטיגסטע און בעוואוינסטע פּונקטען און זיי פער־ניכטען מיט גאַז-באָמבעס און צושיסען זיי מיר האַרמאַטען און קוילען-וואַר־פערס פון די אַעראָפּלאַנען. אַפילו די „פיגכאַטע" בעוועגט זיך דורך די טאַנ־קען און איז גובר אַלע שוועריגקייטען. ביי די אומשטענדען, ווען די פערביני־דונגס-מיטלען האָבען זיך אויך ענטוויקעלט, שפּילט שוין נישט די גרויסע פלעכע פון דער רוסישער טעריטאָריע אַזאַ ראָל, ווי אַמאָל.

לעצטענס האָט ענגלאַנד נאָך מעהר פון אַלע אַנדערע מלוכות ענטוויקעלט די קאָמוניקאַציע-מיטלען. די טאַנקען האָבען נאָך בעת'ן קריג זיך פריי בע־וועגט אין די בלאָטעס פון פלאַנדריען און האָבען אויסגעהאַלטען דעם פּרוב אין מאַראָקאָ און סיריען און ביי דער ענגלישער פעהיגקייט צו שאַפען וועגען דאָרט, וואו זי דאַרף, ווערט געלעזט דאָס קאָמוניקאַציע-פּראָבלעם איבער די שווערע רוסישע וועגען.

די אָפּעראַציע באַזע אין פאַל פון אַ קריג צווישען ענגלאַנד מיט רוסלאַנד וועט זיין דער באַלטישער ים-ברעג, וועלכען ענגלאַנד קען אויסנוצען. דער מחבר ווייזט אָן, אַז ענגלאַנד האָט אַ גרויסען פּראַקטיק אין אַרויסזעצען דעסאַנטען און פיהרען קריג אין פרעמ־דע לענדער. דער בורען-קריג, דער באָקסערען-אויפשטאַנד, די עקספּעדיציע אין גאַליפּאָלי, סאַלאָניקי און דער דייטשער אַפריקאַ, מעסאָפּאָטאַמיען, א"י, בעשטעטיגען, אַז ענגלאַנד וועט קענען פון'ם באַלטישען ים-ברעג פיהרען אַנ־אַנגריף אויף צענטראַל-רוסלאַנד. פע־טערבורג און קראָנשטאַט זענען פאַר די ענגלענדער נישט קיין ערנסטע געפאַהר, פונקט ווי דער סאָוויעטישער פלאָט.

פון פעטערבורג ביז צו מינסק און מאָסקווע איז דורך דער לופט נישט ווייטער ווי 600 קילאָמעטער, ד. ה. עטליכע שעה פליהען, אָדער אַ פּאָר טאָג רייזע אויף די טאַנקען און ווען די רוסישע מיליטער-כּוחות וועלען זיין פערנומען אויף דער פּוילישער גרעניץ, וועט ענגלאַנד אויספיהרען דעם דאָזי־גען פּלאַן. אַז פּוילען וועט אָנטייל נעה־מען אין קריג, אין דעם איז גען. פראַנ־קענבערג זיכער.

די ווערט פון דער סאָוויעטישער אַרמיי שאַצט גען. פראַנקענבערג נישט הויך. זי איז צוואָרפען, האָט שלעכטע קאָמוניקאַציע-מיטלען, בעזיצט נישט קיין בילדונג, איז נישט געניג בעוואָ־פענט, האָט אַ שלעכטען קאָמאַנדאָ צוזאַמענשטעל, איז געניגט צו אינער־ליכען קאַמף און על כּולם איז די אינ־דוסטריע אין רוסלאַנד נאָך נישט געניג פערגעברייטעט צום קריג.

אַנאַליזירענדיג די אַרמייען, מיט וועלכע ס'וועט רוסלאַנד אויסקומען צו קעמפען, לויבט ער אויך די פּוילישע אַרמיי. צום סוף פיהרט ער אויס, אַז הגם רעוואָלוציאָנערע חילות האָבען אָפט דערגרייכט פיל אונגעוואַרטעטע רעזולטאַטען, דאַרף פונדעסטוועגען די סאָוויעטישע אַרמיי נישט קלימפּערען מיט'ן געווער, ווי זי טוט עס אָפט.

*

אַזוי פיל — גענעראַל פראַנקענבערג. איצט אַ פּאָר אויספיהרונגען פון דער זייט: צוליב דער טעכנישער אָפּגעשטאַ־נענקייט האָט דאָס איצטיגע רוסלאַנד נישט געקענט נאָכגעהן אַלע פערפאָל־קאָמענונגען אין דער מיליטערישער בעוואָפענונג פון איראָפּע און בפרט פון אַמעריקאַ, און אויב די טעכנישע סודות פון די בעוואָפענונגס-ענטדעקונגען וואָל־טען אַפילו בעוואוסט געוואָרען אין רוסלאַנד, וואָלטען די סאָוויעטען נישט אימשטאַנד געווען צו פּראָדוצירען די מאָדערנע טאַנקען, ווייל ס'פעהלט זיי די נויטיגע מאַטעריאַלען און בעוואָפ־נונג דערצו. לויט די לעצטע ידיעות האָט אַמעריקאַ אַרויסגעלאָזט טאַנקען, וואָס בעוועגען זיך מיט אַ שנעלקייט פון 50 קילאָמעטער אַ שעה, אויך צו בעשיסען עראָפּלאַנען, זענען דאָרט אויסגעפּרובט געוואָרען נייע האַרמאַ־טען, וואָס גיבען 27 שאָסען אין אַ מי־נוט אויף איבער 7 קילאָמעטער די הויך; עראָפּלאַנען וואָס הויבען אויף איבער אַ טאָן (61 פוד) באָמבען - מאַ־טעריאַל; אויטאָמאַט-ביקסען, וואָס וואַר־פען אַרויס אין אַ מינוט 120 דריי-פונ־טיגע קוילען אויף אַ מרחק פון 3 קילאָ־מעטער א. אַז. וו. א. אַז. וו.

אַמעריקאַ האָט איבערגעיאָגט מי איהרע בעוואָפענונגען אַלע מלוכות. זי האָט האַרמאַטען, וואָס שיסען מי באָמבעס פון 42 פוד אויף 25 מייל, האַרמאַטען, וואָס שיסען מיט קויל פון העכער 60 פוד אויף 30 ענגליש מייל און שלאָגען דורכ אַדורך פּאַנצער פון אַ האַלב אַרשין די דיק.

ווי ס'טיילט מיט „סאַיינטיפיק אַמ ריקען" טרעט איצט די אַמעריקאַנ רעגירונג צו אויסצופּערטיקען די ד נייע קריגס-מיטלען מאַסענווייז. ביי אַז כע פערהעלטנישען דאַרפען מיר ני צווייפלען, אַז דאָס איצטיגע סאָווי רוסלאַנד קען נישט אויסהאַלטען ק קריג.

דער איינציגער טרייסט-מאָמענט דער סיטואַציע איז, וואָס דאָך שוין פאַריבער די צייט, ווען נאָר ד שווערד האָט דעצידירט בעת סכסוכ די אינטערעסען-ספערען פון רוסל אין ענגלאַנד קענען זיין איינגעטייל רוסלאַנד האָט נאָך ווייט נישט איב געקאָכט איהרע געוואַלדיג גרויסע ריטאָריעס אין סיביר, טורקעסט אויפ'ן ווייטען מזרח און זי קען נישט פערקוקען אויף אינדיען. אי אינטערעסען זענען אין צפון אַז בעת די ענגלישע זענען אין דרום אַזיען.

און אויב אַרויסגעהען פון נאַצי לען שטאַנדפּונקט, און נישט פון ס מען וועט „בעהערשען די וועלט" נען זיך ביידע גרויסע מלוכות צ מענערדען און פון „היסטאָרישע פ פערוואַנדלען זיך אין היסטאָרישע פריי

ר. ק-סקי

א סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט א געפונענעם אוצר.

גאַנץ לידע קאָכט איצט מיט דער סענסאַציאָנעלער ענטדעקונג פון אַן אוצר, וועלכער איז געפונען געוואָרען בעת די אויסגראָבונגען אין אַלטען שלאָס פון פירשט גדימין.

אין משך פון עטליכע טעג האָט מען אויף די לידער גאַסען בעמערקט ווי עטליכע בחורים'לעך לייגען פאַר די דורכגעהערס אָפּצוקויפען ביי זיי אַלטע גאָלד-מטבעות פאַר 2 גילדען אַ שטיק. אַנדערע פלעגען עפּעס אָראַפּדינגען און פלעגען עס אָפּקויפען פאַר ביליגער.

די געשיכטע מיט די מטבעות האָט לסוף צוגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון דער פּאָליציי, וועלכע האָט פער־פיהרט אַן אויספאָרשונג און אין רעזול־טאַט פעסטגעשטעלט אַט וואָס:

אויף די רואינען פון געדימינס שלאָס ווערען געמאַכט רעמאָנטען. ווען די אַר־בייטער זענען איינמאָל אַוועק אויף מיטאָג, האָבען זיך קינדער פּלוצלינג אַנגעשטויסען אין זאַמד אויף אַ היפּ־שער קעסטעל גאָלדענע מטבעות. צו־טיילענדיג צווישען זיך די מטבעות, זענען די עס אַוועק פערקויפען. די מטבעות שטאַמען נאָך פון די צייטען פון יאַן סאָבעסקי, יאַן קאַזשימיר און פרידריך ווילהעלם דעם פרייסישען.

אַ סך מטבעות זענען שוין פערקויפט געוואָרען און די קינדער קענען נישט אויפווייזען וועמען.

ווי מ'שמועסט זאָל מען אויך האָבען ענטדעקט אין אַ שלאָס אַ געהיימען אונ־טערערדישען טונעל.

די מאַכט האָט זיך מיט דער גאַנצער געשיכטע פעראינטערעסירט.

געכאַפּט נאָך 7 יאָהר

דעם מערדער פון אַ יודישער משפּחה אין ווילנאַ.

אין הערבסט 1920 יאָהר איז פאָר־געקומען אַ בעסטיאַלישער רויב-מאָרד איבער דער יודישער משפּחה לאַנדאַו אויף פּאַנאַרסקע גאַס אין ווילנאַ.

שפּעטער איז געלונגען צו פערהאַל־טען די מערדער, וועלכע האָבען זיך אַרויסגעוויזען אַלס 3 זעלנער.

ווען מען האָט די דריי זעלנער מער־דער געפיהרט אונטער אַ שטאַרקער שמירה אין דער אַנטאָקאָלער אויספאָר־שונגס תפיסה האָט איינער פון זיי, קאַזימיעזש סאָקאָלאָווסקי פּלוצלינג אַראָפּ־געלאָזט מיט די קייטלעך דעם קאָנוואָי־זעלנער אין קאָפּ און צורייסענדיג מיט אַן אויסערגעוועהנליכער קראַפט די קיי־טעלעך האָט ער זיך געלאָזט לויפען. דער קאָנוואָי האָט אָנגעהויבען שיסען. אָבער דער באַנדיט איז דאַן נעלם גע־וואָרען ווי אין וואַסער אַריין.

די איבעריגע צוויי באַנדיטען זענען דאַן לויט'ן אורטייל פון שטאַנד-געריכט דערשאָסען געוואָרען.

דעם 30-טען פ. ח. האָט אַ געהיים־אַגענט נישט ווייט פון גרעניץ-פּאָס בא־מערקט אַ פּערזאָן, אין וועלכען ער האָט דערקענט דעם אַנטלאָפענעם באַנ־דיט קאַזימיעזש סאָקאָלאָווסקי.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער באַנדיט האָט זיך אויפגעהאַלטען אויף צעדראָווע 49, האַלטענדיג ביי זיך גרייט צוויי רע־וואָלווערן און האַנד-גראַנאַטען אין פאַל פון אַן אָבלאַווע.

די פּאָרלעצטע נאַכט האָט אַן אָ לונג פון פּאָליציי און געהיים-אַגע אַרומגערינגעלט דאָס הויז פון בא בשעת דער לעצטער האָט זיך בע שלאָפען.

לויט אַ געגעבענעם סיגנאַל האָ פּאָליציי זיך אַריינגעריסען דורך פענסטער און די טירען אין ס ווסקיס צימער. איידער סאָקאָ האָט זיך בעוויזען צו אָריענטיר צו כאַפּען זיך פאַר'ן געווער, מען אויף איהם אַרויפגעוואָרפען ק לעך און אונטער אַ שטאַרקער ש איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען צענטראַל-אַרעסט.

Dr. med.
YCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16,
Telefon 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנק
נעמט אָן פון 7–8, זונטאָג פון

PIEGI
plamy i wątrobiane radykalnie usuwa krem i mydło
LESCHNITZER'A
אָריגינעלע פּרעפּאַראַטען פון דער מאַהרען־אַפּטייק־ברעסלוי, צו בעקומען אין די אַפּטיי־קען און פּקלאַד-אַפּטעקעס. קרעם זל. 3.15 זייף זל. 2.30 װאו ס'איז נישט צו בעקומען צו ווענדען זיך דירעקט צו
Aptekarz Drancz i S-ka Bielsko

נאַטירליך און זעלבסטפאַרשטענדליך

וועגען ווילנער יודישע שול-וועזען.

זין אַ רעדע, וועלכע מיר איז אויס־געקומען צו האַלטען אין ווילנער יודי־שען פאָלקס־טעאַטער בעת דעם צוזאַ־מענפאָהר פון דער יודישער פרעסע, האָב איך, וועלענדיג מאַכען די ווילנער קאָמפּלימענט, געהאָלפען, אַז דאָס פּסיגסטע וואָרט וועט זיין: „ווילנאַ איבערצייגט".

עס איבערצייגען נישט ווערטער, נישט אקירות, נישט פּלפּול'יסטיק. ווילנאַ עזיצט דעם איבערצייגונגס־אַרגומענט ין רעאַלע מעשים און אין דער פולער ין ברייטער מאָס.

ערגיץ אַנדערש רעדט מען וועגען יודישע שולען, און בעסטען פאַל ווערען געמאַכט אין דער ריכטונג פּרובען און עקספּערימענטען. ווילנאַ פאַרמאָגט אַ אַנדיגע און מעכטיגע יודיש שול־וועזען. אומעטום חקירה'ט מען זיך וועגען יודישע קולטור — ווילנאַ האָט אַ רייה ימפּאָזאַנטע קולטור ־ אינסטיטוציעס, וועלכע אַרבייטען לויט די ערנסטע וויסנשאַפטליכע פאָדערונגען.

ווי גוט וואָלט עס געווען, ווען די יודישע אינטעליגענץ א. ז. וו. קלאָגט ן זיך איבעראַל. ווילנאַ האָט אַ יודישע אינטעליגענץ, וועלכע פיהלט יודיש און איז מעסיג יודיש. פאַר וועל־כער די יודישע קולטור־אַרבייט איז אַ זעלבסטפאַרשטענדליכע זאַך, פונקט ווי זעלבסטפאַרשטענדליך ס'איז פאַר'ן דייט־שען אינטעליגענט די דייטשע קולטור, פאַר'ן פּוילישען — די פּוילישע. אומעטום האָט איהר פאַקטען פון אוס'ער צביע'צבוע, ווען די אַזוי רופענע קעמפער און טוער פאַר דער יודישער שול און קולטור רופען די „עלקסמאַסען" צו שיקען זייערע קינ־דער אין דער דאָזיגער שול און אַליין לט זיי אפילו נישט איין צו טון מיט זייערע קינדער דאָסועלבע. ביי דעם ווילנער יודישען אינטעליגענט איז זעלבסטפאַרשטענדליכע זאַך, אַז די יודישע שולען זענען געשאַפען אויך פאַר זיינע קינדער און נישט בלויז אַלס עקספּערימענט־שטעלען פאַר די „אָרימע לייט".

ערגיץ אַנדערש פּלפּול'ט מען זיך ־ אַלץ, צי איז מעגליך אין יודיש צו לערנען דעם אָדער יענעם קאָמפּליציר־טען געגענשטאַנד. ווילנאַ האָט יודישע מיטעל־שולען, אַ יודיש טעכניקום, וואָס שטעהט כמעט אויף אַ מדרגה פון אַ הויך שול און אַהן פּאָלעמיק און אָהן פערדרעהערישע טעאָרעטישע בע־טראַכטונגען ווערען דאָרט געלערנט די קאָמפּליצירטסטע געגענשטאַנדען — העכע־רע מאַטעמאַטיק, פיזיק, מעכאַניק, ביים לערנען זענען נישטאָ קיין באַזונדערע שוועריגקייטען, און די ערנסטע פּונ'ם למוד זענען גלענ־צענדע.

ווען ד"ר צ. שאַבאַד האָט אין זיין רעדע אויף דער קאָנפערענץ מיט די פאַרטרעטער פון פּרעסע־צוזאַמענפאָהר געזאָגט, אַז ווילנאַ טראַכט וועגען אַנ'איינער יודישער אוניווערזיטעט, האָ־בען די וואַרשאַווער געקלונגען צו פרעמד, ווייל פאַר זיי איז נישט געווען קיין שום פאַקטישער צוגעפּאַסטער מאָס, אָדער באַגלייטונג פון אַ פאַסט־רעדנער. אָבער די ווילנער זעהען נאָר וואָס געבויט די יודישע פאָלקס־שולען, די יודישע מיטעל־שולען, דעם לעהרער־סעמינאַר, דאָס טעכניקום, דעם יודישען וויסנשאַפטליכען אינסטיטוט; אויף דער קאָנפערענץ זענען געזעסען פאַרטרעטער פון דער בעסטער יודישער אינטעליגענץ, פון געפּרובטע, אויסגעצייכענטע און טאַלאַנטפולע אַרבייטער און טוער, וועלכע ווייסען, וואָס זיי ווילען און ווי זיי צו אַרבייטען, און דער איבערגאַנג פון דעם דערגרייכטען צו אַ העכערער שטופע, פון דער גימנאַזיע צו אַנ־אוניווערזיטעט, פון טעכניקום — צו אַ פּאָליטעכניקום האָט זיך אויסגעוויזען ווי אַ זעלבסטפאַרשטענדליכע און נאַטיר־ליכע זאַך.

*

די ווילנער ציפערען זענען באמת אימפּאָנירענד. ווילנע פאַרמאָגט 6 יו־דישע פאָלקסשולען, צווישען זיי איינע — אויפ'ן נאָמען פון דבורה קופּערשטיין און אונטער דער ליידונג פון באַקאַנ־טען פּעדאַגאָג פלודערמאַכער — וועל־כע עקזיסטירט שוין 15 יאָהר; אַנ'־אָוונט־שול אויפ'ן נאָמען פון י. ל. פּרץ; 2 קינדער־גאָרטענס; אַ מאַטעמאַ־טיש ־ נאַטורוויסענשאַפטליכע גימנאַזיע, אַ הומאַניסטישע גימנאַזיע, אַ לעהרער־סעמינאַר, אַ טעכניקום, אַ יוד. מוזיקאַ־לישען אינסטיטוט. אַ חוץ דעם זענען פאַראַהאַן צוויי פּריוואַטע מיטעל־שו־לען מיט דער יודישער אונטעררייכט־שפּראַך — אַ פּאַראַדאָקס, וואָס קאָן זיך ערגעץ אַנדערש אויסווייזען פאַר קאָ־מיש און אין ווילנאַ איז דאָס אַ פאַקט.

דער מין פון דער אַזוי גערופענער „פאָלקסשכנער" שול, אַט דער באַקאַנ־טער טיפּ שול פאַר קינדער, וואָס פיי־ערען „שבת" — דער איז אין ווילנאַ בכלל נישטאָ. פאַר'ן ווילנער יודישען פאָטער אָדער מוטער איז אַ נאַטירליכע און זעלבסטפאַרשטענדליכע זאַך, אַז דאָס קינד דאַרף געהן אין דער יודישער שול. מען אין דער יודישער שול קאָ־סטען שכר למוד און די פּראָוועסטע שול זיין אַנ'אומזיסטע — קיין איינציג יודיש קינד געהט נישט אין די פּאָוו־לישע שולען, אַלע — אין די יודישע. און פונקט אַזוי נאַטירליך און זעלבסט־פאַרשטענדליך איז געוואָרען פאַר דעם גרעסטען טייל ווילנער יודישען בירגער אָדער אינטעליגענט צו שיקען זיינע קינדער אין דער יודישער מיטעל־שול; און אין ווילנאַ איז דאָס נישט קיין לע־גענדע, נאָר אַ פאַקט, אַז יודישע דאָק־טוירים און אַדוואָקאַטען נעהמען אַרויס זייערע קינדער פון די אַלגעמיינע גימ־נאַזיעס און שיקען זיי אין די יודישע — צום פרייד פון די קינדער און צו דער צופרידענהייט פון די עלטערען.

ביי אַזאַ באַציהונג מצד דער יודי־שער באַפעלקערונג צום שול־וועזען ווערט פאַרשטענדליך אויך דער איינציג־אַרטיגער און ראַציאָנעלער בוי פון דער ווילנער צ. ב. ק., דעם צענטראַלען בילדונגס־קאָמיטעט, וועלכער איז אַזוי צו זאָגען דאָס גרויסע קוראַטאָריום, וואָס האָט די אויבערשטע אויפזיכט און ליטונג איבער די שולען. דער צ. ב. ק. איז געבויט לויט אינסטיטוציעס־פאַר־טרעטונג, און ס'איז נישטאָ אין ווילנאַ קיין אינסטיטוציע, וואָס האָט אַ וועל־כע ס'איז סאָציאַלע און געזעלשאַפט־ליכע צילען — אָפּגערעדט שוין וועגען די פּראָפעסיאָנעלע אַרבייטער־פאַראיי־נען — וואָס זאָל נישט געהערען צום צ. ב. ק. דאָס איז אַנ'אָרגאַן, וואָס נעהמט אַרום די גאַנצע ווילנער יודישע באַפעל־קערונג, וואָס שטעהט אין אַנ'ענגער בע־ריהרונג מיט אַלע שיכטען פון דער ווילנער יודישער געזעלשאַפט, און יע־דע פראַגע, וואָס קומט אויף דער טאָג־אָרדנונג פון צ. ב. ק. באַקומט ת כף אַנ'אָפּקלאַנג אין אַלע יודישע ספערען פון ווילנאַ. און ווען דער צ. ב. ק. נעהמט אונטער אַנ'אַקציע, ווען ער אַפּעלירט צו דער באַפעלקערונג — דאַן האָט ער די זיכערקייט, אַז זיין אַפּעל וועט געפינען דעם הילכיגסטען און אַקטיוו־סטען אָפּקלאַנג.

די ערנסטקייט און גרויסקייט פון דעם בילדונגס־ווערק, וואָס איז געשאַ־פען געוואָרען דורך די ווילנער יודען, האָט אָנגערקענט אויך די שטאָט־פער־וואַלטונג; שוין דער אַלטער רעדעקי־שער ווילנער מאַגיסטראַט האָט איינגע־וויליגט אַ סובסידיע פאַר די יודישע שולען, און ווען ס'איז אין ווילנאַ פאָר־געקומען אַ שול־צוזאַמענפאָהר, האָט דער ענדעקישער שטאָט־פּרעזידענט געהאַל־טען פאַר זיין חוב צו באַגריסען די יו־דישע שול טוער.

אָבער די געשיכטע פון יודישען שול וועזען אין ווילנאַ איז געווען און בלייבט דערווייל די געשיכטע פון אונגאויפהער־ליכען קאַמף פאַר רעכט און פאַר אַנער־קענונג מצד די אָפיציעלע ספערען. די יודישע שולען זענען געוואָרען אַנ'אוני־בעדינגטער עלעמענט אין לעבען פון דער ווילנער יודישער באַפעלקערונג. אָט דעם ענטשיידענדען מאָמענט פאַר־שטעהט נאָך נישט די מאַכט און איהרע אָרגאַנען, און די שולען זענען ביז צום הייינטיגען טאָג אָנגעוויזען אויף די זיך ביימענדע שטימונגען פון די וואַרשאַ־ווער מאַסגעבענדע ספערען. און מ'קען נישט זאָגען, אַז די שטימונגען זאָלען צוואָלוציאָנירען אין אַ ריכטונג, וואָס זאָלען זיין גינסטיג פאַר די שולען. סטאַניסלאַוו גראַבסקי האָט אונטערגע־נומען אַנ'אָפענזיווע געגען די יודישע שולען, און געדאַכט האָט זיך, אַז נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש וועט זיך די לאַגע ענדערען. עס איז אָבער געווען אַ טעות, און גראַד נאָך דער איבערקע־רעניש איז אויסגעקומען צו הערען ענונציאַציעס און איבערצולעבען האַנד־לונגען, וואָס האָבען אָנגעוויזען אויפ'ן היפך: די באַציהונג צו די יודישע שו־לען האָט זיך אין געוויסע מאָמענטען באַדייטענד פערערגערט, און די פראַ־גען וועגען רעכט פאַר די שולען, ווע־גען גלייכבערעכטיגען זיי מיט די אַנ־דערע איז פונקט אַזוי אַקטועל און ברענענד, ווי מיט יאָהרען צוריק.

און — די אַלטע צרה פון יודישען שול־וועזען, דער מאַנגעל אין געלד־מיטלען, דאָס שטענדיגע ראַנגלען פאַרן מאַטעריעלען קיום. די ווילנער יוד. שולען — ביי זייער קלאָפּאָלען פערנעהם אין כמות און איכות — האָבען אַ ריזיגען בודזשעט. אַ קליינעם טייל פונ'ם בו־דזשעט דעקט דער מאַגיסטראַט — אויף לאָקאַלען, באַהייצונג, באַלייכטונג. די איבעריגע הוצאות דאַרפען געדעקט ווע־רען פון שכר למוד און אַנדערע קווע־לען. פּרינציפּיעל עקזיסטירט אין די שולען דער שכר למוד, אמת, אַ גאַנץ באַשיידענער. פאַקטיש ווערט אויך דער דאָזיגער באַשיידענער שכר־למוד איינגע־מאָנט אין אַ גאָר קליינעם פּראָצענט. די שול־ליימונגען זענען געצוואונגען מאָסען־וויז צו באַפרייען די עלטערען פון שכר למוד, וואו די עלטערען זענען ביי זייער בעסטען ווילען נישט בכוח דעם אָפּצאָהל אַריינצומאָנען. די סוב־סידיעס, וועלכע די שולען האָבען באַ־קומען פון אַמעריקאַ, זענען איצט פאַר־קלענערט געוואָרען ביז צום מינימום.

די שולען קומט אַזוי אַרום אויס צו ליידען פון אַ פערמאַנענטען כראָנישען דעפיציט, וועלכער געהט קודם כל אויפ'ן חשבון פון די לעהרערס געהאַלטען. און ס'איז נויטיג מאַקע נאָר דער זעל־טענער אידעאַליזם פון די ווילנער יו־דישע שול־טוער און לעהרער, די אונ־באַגרעניצטע איבערגעגעבענקייט און ליבע צו דער זאַך, אַז די שולען זאָ־לען נישט נאָר אויפגעהאַלטען ווערען, נאָר — געכמעהר — עס זאָל לחלוטין נישט ליידען זייער בילדונגס און ער־ציהונג־ניוואָ.

* *

עס שטעהט אויף דער טאָג־אָרדנונג דער נייער פרישער קאַמף פאַר דער יודישער שפּראַך, פאַר דער יודישער קולטור פאַר דעם פונדאַמענט פון דער קולטור — פאַר דער יודישער שול.

אין דעם קאַמף האָט ווילנאַ דיטמאַנ־סירט אַלע איבריגע יודישע צענטערען, פאַראויסגעגאַנגען מיט ריזיגע שריט און געשאַפען מאָמענומענטאַלע ווערק. ווען ווילנאַ אַפּעלירט צו דער געזעל־שאַפט, ווען ווילנאַ פאָדערט געלד און רעכט, איז עס אַ פאָדערונג נישט פאַר פּראָבלעמאַטישע זאַכען, וואָס וואָלטען אפשר געקאָנט אַרויסרופען אַ געוויסען סקעפּטיציזם, נאָר פאַר זאַכען אויפגעבויטע, פאַר בנינים אויסגעבויטע.

ווילנאַ פאַרמאָגט אַ שול־וועזען און קולטור־אינסטיטוציעס, מיט וועלכע יע־דער איינציג פאָלק וואָלט געקאָנט זיך איבערנעהמען און שטאָלצירען. דאָס, וואָס ווילנאַ האָט אויפגעטון, איז אַ קולטורעלע עובדה פון גרויסען נאַציאָ־נאַלען פערנעם.

אונטערשטיצען דאָס יודישע שול־וועזען — און אין דער ערשטער רייה דאָס ווילנער, פּראָקלאַמירען אומעטום די פאָדערונג וועגען פּרינציפּיעלער אויס־האַלטונג און רעכט פאַר די יודישע שולען — און אין דער ערשטער רייה פון די ווילנער — דאָס איז דער חוב פון יעדען איינציגען נאַציאָנאַל־דענקענ־דען און נאַציאָנאַל־פיהלענדען יודען.

ל. פ.

קוראַרט-פּלוידערייען

א בינטעל טשעבאַטשינסער איינדריקען.

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

טשעבאַטשינעק — אַ שטעטעל אָזאָ'ס, וואָס עס שפּראָצט און שפּריצט פון אַלע זייטען; וואו דו קערסט זיך און וואו דו ווענדסט זיך, שפּריצט מיט וואַסער און שפּראָצט מיט גרינס: גרינע ביימער, גרינע ווילאַס, גרינע שילדען און... גרי־נע מענשען לאָזען פון זיך ציהען די צמות און לאַכען שפּעטער מיט דער גרינער גאַל... טשעבאַטשינעק איז, ווי מ'זאָגט ביי אונז יודען: „גרינע ונעלע ושמחה רבה" — אַלעס ויגנס, אַלעס לאַכט, אַלעס טאַנצט און אַלעס ווערט פאַרפירט. ווער אין באַלאַטע אַריין (אַבאַד אַזאַ) און ווער אין זאַלצוואַסער און א. וו.

די זאַלצוואַסער־אינדוסטריע איז דאָ בכלל זעהר שטאַרק ענטוויקעלט, נאָכ'ן עסען שטעהט מען ריהענווייז פאַר'ן פּאַרק, כדי זיך דאָס האַרץ דערקוויקען מיט אַ גלעזעל זאַלצוואַסער. קיין אייער עסט מען נישט צו... די אייער האָבען די פּויערטעס בעהאַלטען און נעמען צו דריי זלאָט פאַר אַ מאַנדעל...) און נאָך דער פאַרציג זאַלצוואַסער, וואָס איז אוב אַ סגולה, ווי גרויסע מומחים בע־הויפּטען, צו גאַפּילגרימעניש, געהט מען אין פּאַרק אַריין...

אין דער פּאַרק אַזוי מת'ה'דיג אָפּגע־מאַקט און אויסגעדרעקסעלט, אַזוי פאַר־ביג, אַזוי רעגענבויגענדיג און שפּילעווי־דיג, אַז די אויגען לויפען, ווי משוגע פון אָרט צו אָרט און מ'ווייסט נישט אויף וואָס אַ פריהער זיי אָפּצושטעלען: אָט פליסט אַ זילבערדיג וואַסער און דרעהט זיך, ווי אַ שלאַנג און איינמיטען שווימט אַ שמאָלצע אַשוואַן מיט אַ לאַנ־גען שנאַבעל און באַלד דערנעבען אַ קוסט בוגעט, פאַרביגע בלומען און דאָס אַלעס אַזוי אָפּגעהויכט, אויסגע־צלרטעלט — כפתור־ופרח'דיג: דאָ אַגלי־מעל, דאָ אַביימעל, דאָ אַמאָר גראָזע, אומגעלומפּערטע פיס און דאָרט אָמאָר דאָרע מיט אויסגעבויגענע קניהען, דאָ געהט מען אויף קוליעס און דאָרט שפּילט מען אין טעניס, און פינג־פּאָנג, דאָ קרעכצט מען און דאָ'ט זינגט מען... אין דער אָרקעסטער ציהט די שמיצ־קעס און ס'קומען אַרויס צאַפּלדיגע דבוק־מאָטיווען אָדער „מאָטקע מאַך עס עס נאָכמאָל" און ס'איז ליהודים היתה אורה" די הענד ווערען צעפּלאַצט פאַ־פּשענדיג:

— אַ — וואַ, אַ — וואַ. זיי געבען דאָך גאָר יודישער שטיקלעך און ענטשימטעל־טע ווייבער ווישען זיך מיט אַ ליכט־בענטשענדיגע מינע טרערען פון די אויגען:

— רבונו של עולם, גיב מיר מיין מאַנ'ס לעבען, מיינע קינדער'ס לעבען, כ'זאָל נאָך דעם כח האָבען צו זיין אַ מאַמע צו די קינדער... א. אַ. וו. א. א. וו.

זיבען אַ זייגער לייענט דער איקע־סטער קריאת־שמע מיט'ן עולם, ער שפּילט אויף די „מאַליטווע": „ווש־סטקע נעשע דושענגע ספּראַווי", דער עולם שטעהט אויף פון די ערטער, עלטערע, חסידישע יודען, וועלכע זע־נען שוין דאָ עלגענגערע צייט, ייימען, וואָס מ'שצילט און אַנטלויפען, ווי זיי־ערע פיס וואָלטען קיינמאָל פון קיין אַסרעמיזום אָדער רעומאַטיזום נישט געוואוסט און די גרינע, די, וואָס זע־נען ערשט־וואָס אָנגעקומען, שטעהן בע־בעף, ווי די ליימענע גולם'ס מיט די בלויזע קעפּ און האָרכען זיך איין מיט כונה און מיט פאַרגלייזטע אויגען:

— ס'איז באמת זעה" — אַשעהן שפּי־קעל, ער איהר ווייסט נישט, וואָס דאָס איז פאַר אַשמיקעל?.. און אַזוי, ווי קיינער ווייסט נישט, פערבייטעט ער „פּרוש־קאָווקע" און געהט „אַהיים שלאָפען" — אַז ס'איז אומהיימליך אָהן דער אַלטער... זי דאָרט. איך — דאָ... אוי, גאַטעניו, די קערעוועטע דאָס אַטראָפּעלע מיט דיין וואָלטעלע.

אַז אַלטוואָרג איז זיך שוין צוגאַנגען, נעהט יונגוואָרג „נאַ פאָלאָוואַניע", פּראָסט־פּשוט זוכען „פּאַוואַדזאַניע", גאָר אין דעם ענין איז טשעבאַטשינעק עפּיס אָמין עולם הפוך, וואָס אומעטום איז פערקעהרט איז דאָ קאַפּויר:

ביי אונז אין דער שטאָדט לאָרז און אין נאָך אַזעלכע וועלט־באַריהמטע מקומות, ווייסען מיר, אַז פּאַוואָדזאַניע זוכט דאָס מאַנסביל מין, און דאָ — געהט דוקא דאָס שטאַרקע געשלעכט אויף „פּאַלאָוואַניע" און אַזוי ווי זיי זענען קנאַפּע שיטער'ס, קומען זיי טאַ־קי אָט אַהיים מיט גאָרנישט, ווייל כמעט טשעבאַטשינעק איז אַ שטאָדט, פון זיין ליבען נאָמען, וואו מ'קען בע־קומען (פאַר די פאַר זלאָט, פערשטעהט זיך) פון בחנם'דיג זאַלצוואַסער ביז העמדער־קנעפּלעך און פון העמדער־קנעפּליך ביז שיסערע זייף... — אַ שטי־קעל מאַנספּערשוין אָבער קוממט אַן מיט'ן פויס... און אויב ישעיה הנביא האָט זיך געשאַפען „אַנ'אידיליע" פון „והחזיקו שבע נשים באיש אחד" — אין ער. הפּנים, קיינמאָל דאָ נישט געווען, ווייל לויט חכמת הפּראָפּאָרציע קומט דאָ אויף אויף איין מאַנספּערשוין אַנ'ערך פון 22 ביז 48 נשים... קען מען טאַקי אָפּס, אין שפּעטע נאַכט שעה'ן רעדעהרען און דערזעהן אין דעם שוין פינסטערען פּאַרק אָט וועלכע מיניםם הצעקעס:

עס געהט אַ מחנה אויסגעפּראַנטע־וועטע. אויסדעקאָלטירטע אָפּגעפּודער־טע און בעשמעקטע יונגע ווייבלעך (צו פינף זעקס אין דער ברייט, — טשע־באַטשינעק איז נישט לאָדז...) הינטער־געהט בעגעגענען זיי עפּיס אַ פערשפּעטי־גען און פערבלאָנדזשעטען — פאַראַנער־טיזירטען מאַנספּערשוין. די נשים פער־שטעלען איהם דעם וועג:

פּאַניע לאַרדי, פּאַניע קאָכאַני, ניעך פּאַן נאַם זאַבאַווי...

דער 70־יעהריגער קאַוואַליער, האָט שוין אָבער נישט קיין פליה אין דער נאַז און עס חלומ'ט זיך איהם אַ וואָ־רעם בעט מיט אַ פערינע... האַלט ער זיך אין דער מדרגה און ענטפערט אפילו נישט.

די ווייבלעך אָבער זענען נישט פון די, וואָס אַ האַלב סוף פאַר אַ זלאָטי־פוּפציג", אַז זיי האָבען שוין געפאַקט לאָזען זיי אַזוי לייכט נישט אָפּ, פער־ענגערט מען אַרום'ען בחור דעם קרייז און מען טשעפּעט. דער בחור ביי־זערט זיך:

— פּראָשע בעז ראַנק...

צולאַכען זיך די ווייבלעך און לאָ־זען ווייטער נישט אָפּ און דער קאַוואַ־ליער בעקומט ער ערשט די אמת'ע „פּוריע":

— צאָ טאָ זאַ שמיקלאַטשו!... צאָ מאָ זאַ שווינספּוואָ!.. א. אַ. וו.

נאָר וואויל איז דעם יונגען שעהנעם בחור, וואָס האָט זיך געלאָזט אָנציהען פון אַ פאָר ווייבלעך (און... אפשר גאָר — איז וועה צו זיינע יאָהרען...) מיט פּרנסה, מיט „אוטשימאַניע", און מיט כל טוב אויפ'ן גאַנצען סעזאָן איז ער שוין פערזאָרגט און מ'שמועסט טאַקי, אַז די איינציגע פאַר בעזונדערע בחורים, וואָס מ'זעהט דאָ אַרומדרעהען, זענען טאַקי „זאַוואָדאָוועץ" אויף „אוטשימאַניע" ביי זייערע ווייבלעך...

אין טשעבאַטשינעק זענען נאָך פער־האַן פיל גוטע זאַכען, ווי געטנער, אַ וואַלד, אַ פּלאַזשע, אַ וואַסער א. אַנד. נאָר וועגען דעם — אַ צווייט מאָל.

י. שרהלעס.

לאָדז, 8-טען יולי 1927

נייער פאָלקסבלאַט

לאָדז, 8-טען יולי 1927

אבי וואָס מעהר יודען /

פון ב. צ. גאָלדבערג, ניו-יאָרק

דייטשע יודען ווערען וועניגער – הערט זיך אַ קול פון בערלין און די גאַנצע יודישע וועלט ווערט אומעטיג-לעך. יעדער יודישער קיבוץ גיט זיך דערביי אַ טאַפּ ביים דופק: וואו האַלט עס מיט איהם אַליין? ווערט ער אַליין מעהר אָדער חלילה וחס, וועניגער? אויף וועניגער מוז מען זאָגען חלילה וחס. וועניגער טאָר ניט זיין. און יעדע יודישע ריכטונג איילט זיך צו קומען צו דער לויה און אַראָפּצונעהמען אַ מוסר השכל, אַז דערפאַר און דערפאַר ווערען דאָס די דייטשע יודען וועניגער.

צי די דייטשע יודען ווערען טאַקע וועניגער איז נאָך אין דער אמת'ן אַ פראַגע. די ציפערן, וואָס זענען באַריכט געוואָרען זענען ניט געווען פון גאַנץ דייטשלאַנד, נאָר פון אַ רייהע יודישע ישובים. עס קאָן זיין, אַז אין אַנדערע שטעדט איז די צאָהל יודען פאַר די לעצטע יאָהרען דוקא פערגרעסערט געוואָרען. און עס קאָן אויך זיין, אַז דאָס, וואָס יודען זענען דאָרטען וועניגער געוואָרען, איז ניט דערפאַר, וואָס זיי האָבען זיך פויסטע'שמד'ט, צי זיך אַסימילירט דורך געמישטע היראַט, נאָר דורכדעם, וואָס זיי האָבען עמיגרירט פון דייטשלאַנד. אַמאָל האָבען דייטשע יודען ניט געדאַרפט עמיגרירען. היינט גיט דייטשלאַנד שוין אפילו חלוצים פאַר פאַלעסטינע. און אפשר זענען די דייטשע יודען בכלל קלענער געוואָרען און האַלטען פון בערט-קאָנטראָל, בעת פינף יאָהרען צוריק האָבען זיי נאָכגעפאָלגט ווילהעלמ'ס עצה צו האָבען וואָס מעהר קינדער? און ווער ווייס בכלל, ווי די צעהלונג איז אָנגעגאַנגען? — אויב מען האָט געצעהלט לויט דער מיטגלידערשאַפט פון דער סינאַגאָגע, האָבען פאַר די לעצטע יאָהרען אַ היבש ביסעל געקעהרט זיך אָפּזאָגען פון דער סינאַגאָגע.

קאָן זיין, אַז דאָס, וואָס די דייטשע יודען זענען וועניגער געוואָרען, באַדייט אַן אמת'ער פערלוסט און עס קאָן זיין, אַז אברהם אבינו האָט אין דייטשלאַנד קיין סך אור-אייניקלעך ניט פערלוירען. פיל וויכטיגער איז אָבער דער איינדרוק, וואָס די דאָזיגע נייעס האָט געמאַכט אין דער יודישער וועלט. גיי, איז וואָס, אַז אויב די דייטשע יודען ווערען יאָ וועניגער?

עס איז אונז דאָ פיל אָנגעגאַנגען, ווי אַזוי די דייטשע יודען לעבען, אָדער וואָס פאַר אַ יודען זיי זענען? האָבען מיר זיך דאָ אַזוי שטאַרק אינטערעסירט מיט דעם אַלגעמיינעם לעבען פון די דייטשע יודען, מיט זייער גייסטיגען לעבען, וואָס מיר זענען פעריאָמערט פון זייער פיזישער פערמינדערונג? מיר דוכט, אַז אין דער דאָזיגער בעציהונג איז סימבאָליזירט די גאַנצע יודישע „אחדות" און נאַציאָנאַליסטישע בייגונג. עס איז אַ טראַגישע ברידערשאַפט ניט קיין אינערליכע פערוואַנדשאַפט, ניט קיין גייסטיגער בונט. עס איז אומגעפעהר ווי די בעציהונג צווישען צוויי ברידער, וואָס געהערען צו באַר פרעמדע וועלטען און הערען איינער פון צווייטען קיינמאָל ניט, סיידען אין אַ נויט, דעמאָלט רופט בלוט צו בלוט און בלוט ענטפערט.

דיזעלבע בעציהונג האָבען מיר אין דער יודישער פאַמיליע, וועניגסטענס אין אַמעריקאַ. דער פאָטער וועט ניט שלאָפען קיין נאַכט, ווען דאָס קינד איז קראַנק. ער וועט זיך מוסר-נפש זיין אויסצוהאָדעווען זיין קינד און געזונד און אין פיזישער בעקוועמליכקייט. ווייטער גרעהט איהם ניט אָן. וואָס עס טוט זיך אינערליך אין זיין קינד'ס נשמה, — דערמיט האָט ער קיין שייכות ניט לעבט דאָס קינד, און פרעגט איהם בחרם ווי עס לעבט און מיט וואָס פאַר אַן אינהאַלט. זאָל דאָס קינד, חלילה, שטאַרבען, וועט ער אויפרייסען די וועלט.

עס איז אַ פּרימיטיווע, אַנימאַלישע בעציהונג. עס איז די בעציהונג פון דער ציג צו די הינטעלעך, ביז וואַנען זיי ווערען פון זיי אָפּגעוואוינט. די בעציהונג פון דער הוהן צו די הינדעלעך. עס איז די בלינדע קראַפט פון „חיים עד העולם", לעבען אויף אייביג, אַז אַט דער זאָמען, וואָס שטאַמט פון אדם הראשונ'ען און איז ספּעציעל געהייליגט געוואָרען פון אברהמ'ען, זאָל ניט ווערען פון דער ערד. דער זאָמען מוז געהן און געהן, עס מאַכט ניט אויס וואוהין אָדער ווי אַזוי.

דעריבער איז כרת געווען ביי יודען די האַרבסטע שטראָף. מיתה, דער טויט אַליין, כף הקלע, גיהנום, אַלערליי שרעקליכע ליידען זענען גאָרניט אין פערגלייך מיט כרת, וואָרום כרת הייסט ניט די פערשניידונג פון יחיד, נאָר פון דעם זאָמען, וואָס ער טראָגט אין זיך, דעם פקדון, וואָס די ראַסע האָט דעם איינצעלנעם מענשען אָנגעטרויט, און וואָס ער אַליין האָט עס אַליין פון אַ לעבעדיגען ווערען געקראָגען און מוז עס צו אַ לעבעדיגען ווערען איבערגעבען.

אָבער מאָדערנע מענשען לעבען דאָך ניט מעהר ביאָלאָגיש בלינד. זיי ווילען לעבען בעוואוסטזיניג. איז וואָס איז אונז די גדולה, אַז עס וועלען זיין מעהר יודען אויף דער וועלט און וואו איז דער שכל פון דעם טרויער, אַז ערגעץ-וואו גיט זיך אַ פּוק דער נר-תמיד פון יודישען בלוט? אָט לעבען היינט יודען אין איטאַליען, האָלאַנד, גריכענלאַנד און אַ רייהע אַנדערע מדינות. מיר הערען פון זיי גאָר דעמאָלט, ווען עס ווערט פאַר זיי געשאַפען אַ גזירה, אָדער ווען אויך זיי הויבען אָן פיהלען די שווערע האַנד פון אַנטיסעמיטיזם. דאָס הייסט, ווען עס ווערט אַ געפאַהר, גרויס צי קליין, פאַר זייער פיזישער עקזיסטענץ. יודישע שתדלנים וועלען זיך דאָ אַריינלעגען, אויב מען דאַרף, און „ראַטעווען" דעם יודישען „נפש". וואָלטען זיך ווען געפונען יודישע שתדלנים צו ראַטעווען אויך די יודישע נשמה?

האָבען זיך ווען געפונען יודען, לאָמיר זאָגען, מזרח יודען, מיט דער מיסיע צוריקצוברענגען די מערב-יודען צו זייערע מזרח-ברידער, געהענטער ניט צו צדקה פאַר זייערע ברידער, ניט לשם פיזישער הילף, נאָר צו דעם גייסט פון זייערע מזרח-יודען?

און מיר האָבען די זעלבע פראַגע דאָ ביי אונז גופא אין אַמעריקאַ. אָט זענען מיר אַ גרופּע, אַ קרייז, אַ בעוועגונג, ווייסט עס ווי איהר ווילט, וואָס זענען יודישע יודען, נאַציאָנאַלע יודען, מיט דער אָריענטאַציע אויף דער יודישער געגענוואַרט און מיט'ן טראָפּ אויף דער פאָלקס-שאַפונג. מיר העלפען אָן אונזער יודישקייט ניט אויף די פלייצעס פון געוויסע יחידים, וואָס זענען אַרויסגעוואַקסען משכמו ומעלה איבערן פאָלק, און ניט זעלטען דוקא אונטער אַ פרעמדען איינפלוס, נאָר גראָד אויף די אַקסלען פון דער יודישער מאַסע, וואָס אויב אפילו זי האָט זיך בעאיינפלוסט פון דרויסען, האָט זי דאָס פרעמדע איבערגעשאַפען און פערייחט און געמאַכט פאַר אייגענס. מיר בילדען דאָ כמעט ווי אַ בעזונדער יודישע סעקטע, הגם מיר זענען דער קעסטעל פון יודישען לעבען אין אַמעריקאַ.

אַרום אונז געפינט זיך אַ גרויסע פעריפעריע אַמעריקאַנער יודען, וואָס זענען ניט נאָר פרעמד צו אונז, נאָר אפילו פיינדליך. „דזשוּדאַאיזם" איז געוואָרען אין אַמעריקאַ אַ שונא צו אַלץ, וואָס איז יודיש, פאָלקסטימליך יודיש. זאָלען מיר זיי צו „אַסימילירען" און זיי ברענגען צום פאָלק, צוריק אין אונזער קרייז? — אַזעלכע מיסיאָנערען האָבען מיר נאָך ניט. זאָל אָבער קומען די נייעס, אַז די יאַהודים, צי די „דזשוּדאַאיזם-יודען", ווערט וועניגער, וואָלט אַ היבש ביסעל פון מיינע קאָלעגען און מיינונגס-גענאָסען געוואָרען אומעטיגליך אויפ'ן האַרצען, און זיי וואָלטען זיך אַריינגעלאָזט אין הספדים מיט טרויעריגע סך-הכל'ס.

וואָס פאַר אַ גליקען האָבען מיר, יודישע יודען, פון די „דזשוּדאַאיזם-יודען" אויסער דעם, וואָס זיי פערכאַפּען די נשמות פון דעם יונגען דור פון אונז און נעהמען זייערע נשמות און העגנען זיי אויף אויף אַ ביזבאָל בעט, זיי גיט אויסצומריקענען און ווי לאַנג קאָנען טרוקענע נשמות אַנהאַלטען אין אַזעלכע ווינטיגע צייטען?

עס איז צייט אָוועקצוגעהן פון דעם ביאָלאָגישען בונד צווישען די יודען פון דער וועלט און שאַפען אַן אינערליכען, גייסטיגען צוזאַמענבונד, — אויב אונז געלינגט ניט צו שאַפען אַ גייסטיגען בונד צווישען די פעלקער פון דער וועלט, לאָמיר כאָטש אַזוינס שאַפען צווישען די יודישע שבטים איבער די פיילען פון ערד-קוגעל.

פרויען-מיליאָנערען /

אין טשיקאַגאָ זענען דאָ 150 מיליאָנערקעס, צווישען זיי 13 יודישע

אין טשיקאַגאָ געפינען זיך 150 פרויען, וואָס אַלע צוזאַמען פערמאָגען זיי איבער 300 מיליאָן דאָלער. פאַראַן צווישען זיי אַזוינע, וואָס פערמאָגען בלויז צו איינציגע מיליאָנען. דערפאַר אָבער זענען פאַראַן אַנדערע, וועמעס מיליאָנען צעהלען זיך אין די צעהנדליגער. ווען מען זאָל דאָס גאַנצע פערמעגען צעטיילען צווישען אַלע 150 גלייך אויף גלייך, וואָלט אויף איטליכער פון זיי אויסגעקומען צו 3 מיליאָן.

פון די 150 מיליאָנערשעס זענען בלויז 43 פערהייראַט, 95 אלמנות און די איבעריגע מיידלעך.

די מעהרסטע פון די אלמנות זענען שוין אלמנות אַ לענגערע צייט, און ווי עס ווייזט-אויס, וועלען זיי דאָ שוין פערבלייבען זייער גאַנץ לעבען. אַ סך פון זיי זענען מיד אי פון מענער און אי פון געזעלשאַפט, און זיי לעבען אַ שטיל, צוריקגעצויגען לעבען. אַ טייל פון זיי גיבען זיך אָפּ מיט פילאַנטראָפּישע אַרבייטען. אַנדערע אָבער טוען אַבסאָלוט גאָרניט.

נאָר אַ גרויסער טייל פון די דאָזיגע אלמנות האָבען ניט חתונה, ווייל זיי האָבען מורא, אַז די צווייטע מענער זאָלען ניט מאַכען קיין תל פון די פערמעגענס, וואָס די ערשטע מענער האָבען זיי געלאָזען. און ווידער אַנדערע האָבען ניט חתונה פשוט דערפאַר ווייל ווען אַ פרוי קריגט אַריין אַזוי פיל געלט, האַלט זי זיך אַליין פאַר גענוג פעהיג אויסצוקומען אַליין, אָהן דער הילף פון אַ מאַן. וועניגסטענס איז דאָס די מיינונג פון אַ בעאַמטען פון אַ טרעסט-קאָמפּאַניע, וועלכע נעמט בעוועהנליך איבער די אַפּוטרופּסות פון אַזוינע פערמעגענס.

„גיט אַן אינטעליגענטער פרוי אַ מיליאָן — זאָגט דער דאָזיגער בעאַמטער — און די שאַנסען זענען 4 צו 1, אַז זי וועט מעהר ניט חתונה האָבען. ערשטענס ווייל זי איז זיכער ביי זיך, אַז זי וועט מיט אַזאַ פערמעגען אַליין קאָנען פערוואַלטען, אָהן דער הילף פון אַ מאַן, און צווייטענס, ווייל געוועהנליך ווערען אַזוינע פרויען אַזוי בעלאַגערט פון פערשיעדענע קאַנדידאַטען, וואָס שדכנ'ען זיך צו זיי, אַז עס אַרבייט זיך ביי זיי אויס אַ שנאה צו מענער. אויב זי איז נאָך יונג און וואָלט נאָך אפילו וועלען חתונה האָבען, דאַכט זיך איהר אָבער אויס, אַז די מעהרסטע פון די, וואָס שדכנ'ען זיך צו איהר, זענען מעהר אויסען איהר געלט ווי איהר אַליין, דאָס פיהרט דערצו, אַז זיי ווייזען צוריק אַלע הייראַטס-פּראָפּאָזאַלען, ביז זיי דערגרייכען אַזאַ עלטער, ווען זי דאַרף שוין מעהר ניט חתונה האָבען."

צווישען די 150 שיקאַגער מיליאָנערשעס איז ניטאָ קיין איינע, וואָס זאָל האָבען דאָס געלט אַליין אָפּגעשפּאָרט. אַלע האָבען זיי די פערמעגענס געקראָגען בירושה. די מעהרסטע פון זייערע מענער, און די איבעריגע פון זייערע עלטערען. אינטערעסאַנט איז אָבער, אַז די מעהרסטע, וואָס האָבען גע'ירש'ענט פערמעגענס, האָבען דערנאָך די דאָזיגע פערמעגענס אַ סך פערגרעסערט. זעלטען טרעפט, אַז אַ פרוי, וואָס ירש'ענט מיליאָנען, זאָל זיי פערשלעפּען, ווי דאָס טרעפט גאַנץ אָפט צווישען מאַנסבילען, ווען עס טרעפען אַזעלכע גליקען.

דאָס קומט — מיינט דער דערמאָנטער בעאַמטער — דערפון וואָס איבער די פערמעגענס, וועלכע פרויען ירש'ענען, שטעהען אַפּוטרופּסים, וועלכע ווייסען ווי אַזוי אומצוגעהן מיט געלט. אָבער אַ סך פרויען האָבען דאָס צו פערדאַנקען זייערע אייגענע פעהיגקייטען. איינע פון די איז, למשל מרס. מאַלי נעטשער גיובערי, די אייגענטימערין פון דעם גרויסען געשעפט, וואָס איז בעקאַנט אַלס די באָסטאָן סטאָר.

מיס נעטשער האָט אַלס יונג מיידעל געאַרבייט אין דער באָסטאָן סטאָר, ווען דער אַלטער אייגענטימער, מיסטער נעטשער, האָט נאָך געלעבט. זי איז דעם אייגענטימער אַזוי געפעלען געוואָרען, אַז ער האָט זיך גענומען שדכ'ענען צו איהר, און זי האָט מיט איהם חתונה געהאַט. אין עטליכע וואָכען אַרום איז איהר מאַן געשטאָרבען, און פון זינט זי איז געוואָרען די אייגענטימערין פון דער באָסטאָן סטאָר, האָבען זיך די געשעפטען פערטאָפּעלט. מרס. נעטשער גיובערי איז איינע פון די רייכסטע פרויען אין שיקאַגאָ.

די סאַמע רייכסטע איז מרס. אידיט ראַקעפעלער-מעקאָרמיק, די טאָכטער פון דזשאָהן ראַקעפעלער, און ביז מיט עטליכע יאָהר צוריק די פרוי פון העראָלד פ. מעקאָרמיק, איינער פון די רייכסטע מענשען אין אַמעריקאַ. זי האָט אָפּגעגט איהר מאַן, ווען ער האָט זיך איינגעליבט אין דער פּוילישער שעהנהייט גאַנאַ וואַלסקאַ, וועלכע האָט געמאַכט פערשידענע פּרוּווען צו ווערען אַן אָפּערע-זינגערין, אָבער עס האָט זיך איהר ניט איינגעגעבען.

מרס ראַקעפעלער-מעקאָרמיק האָט בעקומען אַ ריזיגען פערמעגען פון איהר פאָטער, און נאָך מעהר וואַרט אויף איהר, ווען איהר פאָטער וועט צומאַכען די אויגען. צי האָט זי אויך בעקומען געלט פון איהר געוועזענעם מאַן בעת זי האָט איהם אָפּגעגט, דאָס איז ניט בעקאַנט. נאָר אַזוי ביז אַזוי — איהר אייגען געלט ווייסט זי ווי אַזוי צו פערווענדען, אַז עס זאָל ברענגען די גרעסטע פּראָצענט.

די דריטע אויף דער ליסטע פון רייכע פרויען אין שיקאַגאָ איז מרס. עדנאַ גאָרעט. איהר פערמעגען ווערט געשאַצט אין 5 מיליאָן, און אין איהר יוגענד איז זי פערכעכנט געווען פאַר איינע פון די שעהנסטע מיידלעך אין דער הויכער געזעלשאַפט פון שיקאַגאָ. און בעת איהר מאַן האָט געלעבט, איז זי געווען זעהר פּאָפּולער אין געזעלשאַפט. אָבער פון זינט איהר מאַן איז געשטאָרבען האָט זי זיך אינגאַנצען צוריקגעצויגען און איז געוואָרען אַזוי קאַרג, אַז זי האָט זיך געזשאַלעוועט אין דעם ביסען. אַ קליידעל פלעגט זי טראָגען יאָהרען נאָכאַנאַנד. און איהרע היטעלעך האָבען אויסגעזעהן ווי פון מאָטעצקי'ם צייטען. עסען פלעגט זי אין די ביליגסטע רעסטאָראַנען און געוואוינט האָט זי אין אַן אָרימער דירה, אין וועלכער אַ נישקשה'דיגע בעצאָהלטער אַרבייטער וואָלט ניט וועלען וואוינען. איהר קאַרגשאַפט האָט איהר אַזוי אויסגעמאַטערט, אַז זי איז ענדליך צוזאַמענגעבראָכען און מען האָט זי צוגענומען אין אַ שפּיטאָל. געוויסע באַנקירען זענען פון איהר מאַן בעשטימט געוואָרען אַלס איהרע אַפּוטרופּסים, און ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט וועגען איהר צוזאַמענבראָך האָבען זיי איהר מיט געוואַלד אַריינגענומען אין אַ גוטען שפּיטאָל און שפּעטער איהר אָוועקגעפיהרט אין גוטען האָטעל, וואו זי איז ענדליך געקומען צו זיך, נאָך עטליכע חדשים גוטער אויפפּאַסונג.

טשיקאַגאָ האָט אַן אייגענע אָפּערע און אַן ערשט-קלאַסיגען אָרקעסטער. די אָפּערע אַליין פערלירט יעדעס יאָהר איבער אַ האַלבען מיליאָן דאָלער, און אָט דעם דעפיציט דעקען מעהרסטענס די דאָזיגע רייכע אלמנות.

צווישען די 150 טשיקאַגער מיליאָנערשעס זענען פאַראַן 13 יודישע. זיי זענען: מרס. בענדזשאַמין ל. ב... מרס. לואיס א. עקשטיין, מרס. ד... ו. איינזענדראַט, מרס. ק. ס. גודמ... מרס. עדוואַרד הילמאַן, מרס. סע... קאָופמאַן מרס. ג. לעאָפּאָלד' מרס. בערט ה. יאָוב, מרס. מאַרטאַ מ... מרס. דזשוליוס ראָזענוואַלד און ... עלעאַנאָר שלעזינגער.

די נייעסטע פּערפומען

קרעמען, טואַלעט-זייפען, קעלנישע בלומען-וואַסערן, פּודער הויבינאַן, קאָטי און אַנדערע

צו קאָנקורענץ-פּרייזען עמפּפעהלט

Perfumerja DRUKIER

Zawadzka 11

פאַר אָנגראָסיסטען — ראַבאַטט!

בעמערקונג: פּודער קאָטי און הויבינאַן אויף געוויכט

רעיעל

בילינ!

די שטאָדט קיִעוו / — א ביסעל ערינערונגען / אײנדריקען פון א רייזע איבער רוסלאַנד

פון י. י. זינגער

איבערגעדרוקט פון „פאָרווערטס" מיט דער ערלויבניש פון מחבר.

שווער מיר צו שרייבען וועגען קיִעוו. וויפיל דערצעהלט מיר דאָ אין דער דאָזיגער שעהנער מאַלערישער שטאָדט, יעדע גאַס, יעדער ווינקעל, יעדער הויז!

דאָ האָב איך מיינע ערשטע ליטעראַרישע פּרובען געמאַכט און דאָ האָב איך צעהנדליגער נעכט ביים אָפּגעריסענעם ברעג פון דניעפּר נאַכט-לאַגער געמוזט האַלטען צוזאַמען מיט אַלערליי שלעפּערס, בראָדיאַגעס, גנבים און פערטריבענע מאָנאַכען, וואָס זענען זיך פון די קלויסטערס צולאָפען. דאָ האָב איך יודישע און וועלטליכע אויפלעבונג געזעהן, און דאָ האָב איך יודיש בלוט בעזעהן גיסען, — טייכען בלוט.

דאָ האָב איך געזעהן קראַפט און שרעק, העלדישקייט און פערקויפטקייט.

דאָ האָב איך דאָס לעבען דערזעהן. דאָס אמת'דיגע לעבען, וואָס האָט א תל געמאַכט פון אַלע טעאָריעס און איינרעדענישען וועגען מענשען און פעלקער, און דאָ האָב איך זיך מיט'ן טויט בעקענט, מיט'ן אמת'ען טויט, וואָס האָט שוין אויס'ן שאַרבען פון מיין קאָפּ געריהט, און פון וועלכען איך האָב זיך ווי דורך א נס אַוועקגעשלייכט.

איצט געה איך דאָ אויף די זעלבע גאַסען, אויף די זעלבע פּלעצער, אויף די זעלבע טראָטואַרען.

אָט איז דער קרעשטשאַטיק, ביי דער „דומאַ". ווי איינגעקריצט איז אין מיין קאָפּ דאָס דאָזיגע שטיקעל פּלאַץ. אַלע העלדען און בעפרייער האָבען דאָ רעדעס געהאַלטען, צוגעזאָגט דער מענשהייט גליק און פרידען. דאָ איז סטאָליפּינ'ס דענקמאַל געשטאַנען, אונטערגעהאַלטען פון בראָנזענע ווייסע-מלאכים און געהיט די איינהייטליכקייט פון גרויסען צאַרישען רוסלאַנד, און דאָ זענען שפּעטער אויף סטאָליפּינ'ס קאָפּ רעוואָלוציאָנערע סטודענטען געשטאַנען און גערופען צו קעמפען פאַר קערענסקי'ס אַרמעען.

דאָ האָבען אוקראַינער מיט לאַנגע וואָנסען און היטלען געטיילט „גליק" און „ברידערליכקייט" און דאָ האָט דער ערשטער באָלשעוויסטישער „מוראַוויאָוו" געזוגערט מיט זיין לייבען-שטים — „פון צפון אויף די שפּיצען פון די באַיאָנעטען טראָגען מיר אייך פרייהייט — נאָר דערפאַר, ווייל מען האָט מיר מיין שוועסטער געשענדעט, מיין כלה בעליידיגט, זאָלען אָפיצירען, בורזשוען און סטודענטען מיט קעפּ בעצאָהלען"...

דאָ האָבען דייטשען אין שפּיציגע פּיקעלהויבען געבראַכט „פרידען". אַוועקפיהרענדיג דאָס ברויט פון לאַנד. דאָ האָבען דעם העטמאַן סקאָראָפּאַדסקי'ס טעלערלעקער געטיילט „געגאָר", דאָ האָבען סאָציאַליסטישע פיהרער מיט רויטע פאָהנען אין אוקראַינישע און יודישע רעדעס בעגריסט דעם „סאָציאַליסט" און משיח" פּעטליוראַ'ן, וואָס קומט אויסלייזען די מענשהייט; דאָ האָבען דעניקינ'ס גענעראַלען געשאַפען דאָס איינהייטליכע, און נישט צוטיילבאַרע רוסלאַנד. דאָ האָבען טאָג-טעגליך אַנדערע טראָמפּייטען געשאַלט, צוזאָגענדיג אָהן א שיעור פרידען און גליק, און דאָ האָב איך דאָס ערשטע מאָל, ביי מיינע פיר און צוואַנציג יאָהר, געזעהן, ווי אַזוי א מענש דערהרג'עט א מענש, אין מיטען העלען טאָג, ביים שיין פון דער זון און גלייך דערנאָך נעהמט דער רוצח אַרויס א פּאַפּיראָס פון מויל און פערויכערט געמיטליך.

דערנאָך האָב איך טויזענדער ערגערע און גרויזאַמע רציחות געזעהן. נאָר פערבליבען איז ביי מיר אַמשאַרפסטען אָט דאָס בילד, פון וועלכען איך קען זיך נאָך ביז היינט נישט בעפרייען:

נאָך שטעהט מיר פאַר די אויגען, ווי אַזוי א פעטליוראַוויטשער אָפיציר שטעלט אָפּ א מענש, א שעהנעם, א שלאַנקען און א יונגען. ער הייסט איהם אָפּטרעטען זיך דריי טריט. יענער פאָלגט. „גלייך שטעהן!" בעפעהלט יענער. יענער פאָלגט נאָ! איך זעה די קויל, איך זעה ווי זי לויפט יענעם אין קאָפּ, איך זעה דעם שפּיק וואַרעמען בלוט, וואָס שפּרייט זיך איבער די שטיינער אין דער פאָרם פון א תהילה'לע מיט פיר פינגערלעך. א פּאַרע געהט דערפון. און איך זעה דעם רויך, וואָס דער רוצח לאָזט אַרויס פון זיין פּאַפּיראָס, וואָס ער פערויכערט.

קיינמאָל וועט מיר דאָס דאָזיגע שטיקעל פּלאַץ ביי דער דומאַ נישט אַרויס פון זכרון.

איך וואָהן אין א האָטעל מיט פענסטער צום קרעשטשאַטיק אַרויס. אָט טאַקע ביים האָטעל האָבען מיך אַליין אין א פינסטערען אָווענד דעניקינ'ס שכור'ע אָפיצירען גענומען און געהייסען מיך אָפּפיהרען צום וואָקזאַל — דאָרטען איז געווען דעמאָלט דער פּלאַץ, וואו מען האָט געכאַפּטע יודישע יונגעלייט געשיקט אויף יענער וועלט. איך בין אַנטלאָפען פון פּאַטרול און א קויל האָט מיך נאָכגעיאָגט, פערביילויפענדיג ביים אויער. איצט שטעה איך דאָ אין האָטעל, אין א שעהנעם, ליכטיגען וואַרעמען האָטעל. דער האָטעל-דינער, א פּאַרשוין מיט א פיגור פון א געוועזענעם מיליטער-מאַן, האַלט זיך אין איין פרעגען, צי מיר פעהלט נישט עפּעס.

און אַנטקעגענאיבער מיין פענסטער שטעהט א גערטענדעל, אַזאַ פרידליכס און א שטילס און קוקט מיר מיט די בוימלעך אין די פענסטער אַריין. מיט אַכט יאָהר צוריק. פּונקט אין דער זעלבער צייט געדענק איך אויף דעם אָרט גאָר אַן אַנדער בילד:

א שפּעטע נאַכט. מיט עטליכע שעה צוריק זענען באָלשעוויסטישע סאָלדאַטען אַריין אין שטאָט. די סאָלדאַטען פון טאַראַשטשאַנער פּולק, זיי זענען מעהר באַנדיטען, ווי רעוואָלוציאָנערען. זיי בעזעצען זיך אין האָטעל, וואָס שטעהט אויף דעם עק קרעשטשאַטיק און פּונדעקליעווער מיט די ברודיגע פיס, מיט די פערלויזיגטע קליידער וואַרפען זיי זיך אַריין אין די פּליושענע שטוהלען, אין קלאָרע בעטען. מען טרינקט, מען פרעהט זיך. נאָר אָט צוקריגט מען זיך צוליב עפּעס און מען בעוואַרפט זיך איינער דעם אַנדערען מיט האַנדגראַנאַטען.

דער האָטעל צינדט זיך אָן. די שכנ'ישע הייזער הויבען אויך אָן ברענען. פון אַלע זייטען שיטען זיך אַראָפּ האַלב-נאַקעטע ווייבער, מענער, דערשראָקענע קינדער. סאָלדאַטען, בעהאָנגען פון אַלע זייטען מיט קוילען, גראַנאַטען, שווערדען, מעסערס, בעלויכטען פון העלישען פייער, זיצען אויסגעזעצט אויף דער ערד, אַרום ברענענדיגען האָטעל און ביים שמאַרקען ליכט שפּילען זיי אויף האַרמאָניקעס. פון די פענסטער פליהען שפּיגלען, שטיקער מעבעל. אָט וואַרפען סאָלדאַטען אַרויס א פּיאַנאָ. די קלאַווישען שפּילען אַליין פון'ם קלאַפּ. קיין וואַסער צו לעשען איז נישטאָ. קיין פייערלעשער זענען נישטאָ.

און די סאָלדאַטען, פרעהליכע, צוזאָפענע, שיכור'ע טאַנצען אַרום פייער ווי די ווילדע אַרום א קרבן.

ווען מען זאָגט מיר דעמאָלט, אַז שפּעטער מיט אַכט יאָהר וועט דאָ זיין א גאַס, מענשען, וואָלט איך נישט געגלויבט. איצט שטעהט אויף דעם פּלאַץ פון אָפּגעברענטען האָטעל א גערטענדעל. קינדערלעך שפּילען זיך — און איך וואוין געגענאיבער אין א האָטעל, אַלס א גאַסט פון אויסלאַנד, און קוק אויף דעם פרידליכען שטיקעל אָרט.

שווער צו שרייבען וועגען די אַלטע ערטער, פּלעצער. שווער צו שרייבען וועגען קיִעוו בלויז אַלס בעאָבאַכטער. צופיל בינדען מיך אָט די אַלע פּלעצער, גאַסען און הייזער.

ענטשולדיגט, וואָס איך בין א ווײַלע אַוועק פון דער טעמע!

פריהלינג-ווינטע / (ערצעהלונג) / פון תלוש.

די גראַציעזע גאָסי איז געווען די יונגסטע אין דער פאַמיליע. איהרע דריי עלטערע שוועסטער און א ברודער זענען שוין געווען פערהייראַט. און איצט האָבען איהרע עלטערן נאָר געחלומ'ט וועגען דעם, אַז זי זאָל שוין אויך חתונה האָבען און דאַן וועלען זיי קענען אַוועקפאָהרען צו זייער זוהן, וואָס האָט געהאַט א פאַרם אין בערג און רוהיג אויסלעבען זייערע יאָהרען.

נאָר די אַלע יונגעלייט, אַרבייטער, וואָס פלעגען אַרויפקומען צו איהר אין הויז, זענען איהר עפּעס נישט געווען צום האַרצען און דאַן פלעגען זיי כמעט ווי נישט בעמערקען, אַז זי האָט א שענעם גראַציעזען קערפּער, געדיכטע בלאָנדע האָר, איז נאַאיוו ווי א קינד און מיט אַלע בעוועגונגען בעט זי זיך מען זאָל רעדען צו איהר מאָדנע גוטע רייד, איהר אַוועקציהען ערגיץ ווייט, ווייט און ווייזען איהר א נייע שעהנע וועלט.

דער וואַרקשטעל פלעגט זי פייניגען און פאַמעלאַך אויסזויגען די פרייד פון איהר נשמה. נאָר זי האָט געמוזט אַרבייטען, ווייל איהרע עלטערען זענען געווען אָרים און אַלט.

פון צייט צו צייט פלעגט אַמאָל צו זיי אין הויז אַריינפלוצים זיך ווייזען א יונגערמאַן, וואָס פלעגט זעלטען זיצען אויף איין פּלאַץ, אַלץ ערגעץ אַרומוואַנדערען, און האָט נישט געוואָלט קיין תכלית אין לעבען. ער איז געווען בעפריינדעט מיט איהר פאָטער און זיי האָבען ליב געהאַט א שעה אָדער צוויי זיצען ביי א גלאָז טיי און רעדען מעהרסטענס וועגען פּאָליטיק. גאָסי פלעגט דאַן נישט אַוועקגעהן פון הויז, זיך צוהערען צו זיינע רייד, קוקען אויף זיין געזונטען פרישען אויסזעהן און פיהלען אין האַרצען א מאָדנע פרייד. אָבער דער יונגערמאַן פלעגט ווידער פערשוואונדען אויף חדשים לאַנג און זי פלעגט אָן איהם פערגעסען.

פלעגט קומען ווי א פריהלינג-ווינטע, אַניאָגען ראַזשווע האָפנונגען און אָט איז ער שוין נישטאָ.

זי איז אַלט געוואָרען פינף און צוואַנציג יאָהר.

איינמאָל האָט זי זיך אויף א באַל בעקענט מיט א מאַן, וואָס האָט אויסגעזעהן עלטער פון איהר און האָט שוין געהאַט איינציגע גרויע הערעלאַך ביי די שלייפען. ער איז פון איהר נישט אָפּגעטראָטען: און געבעטען די ערלויבניש זי צו בעזוכען ביי איהר אין הויז. ער וויל קענען איהרע עלטערען.

זי האָט איהם אָנגעקוקט ווי ער שטעהט פאַר איהר א שילער, א בעשיידענער און א בעגייסטערטער פאַר איהר שעהנקייט און געהייסען איהם קומען צו איהר ווען ער וויל.

דערנאָך האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מאַן פאַרדינט גוט, האָט א פּאָר טויזענט דאָלאַר און קלייבט זיך צו עפענען אַן אייגענע פאַבריק פון קנעפּלעך.

זי האָט איינגעשטימט צו ווערען זיין כלה און איהרע עלטערען זענען געווען גליקליך.

דערנאָך האָט מען בעשלאָסען אין פריהלינג שטעלען א חופה, ווי נאָר זיי וועלען האָבען א וואוינונג אין דעם נייעם הויז, וואָס האָט זיך געבויט אין זייער געגענד.

אָפט נאָך דער אַרבייט פלעגט ער קומען צו איהר, א ביסעל זיצען מיט די עלטערען און דערנאָך געהן מיט דעם מיידעל אין גאַס. רעדען פלעגט תמיד זי, מאַכען וואונדערבאַרע פּלענער ווי אַזוי זיי וועלען לעבען צוזאַמען אין דער נייער וואוינונג און ווי זי וועט באַפּוצען די צימערן מיט אַלערליי סאַמעטענע טעפּעכעס, בילדער און גרויסע פּאַרצעלייענע וואַזעס מיט בלומען און אַליין וועט זי זיין שטענדיג אין גוט און מאַכען זיין לעבען רוהיג און שעהן.

ער פלעגט שמייכלען און זי רופען: „קינד".

און ווען זיי פלעגען זיך אומקערען צוריק אַהיים, פלעגט זי איהם אַריינפיהרען צו זיך אין צימער, רייצען איהם און לאַכען און וואַרטען ער זאָל זי מיט אַמאָל ווילד אַרומנעהמען, אָנפאַנגען קושען און רעדען מאָדנע גוטע רייד, וואָס זאָלען אָנפילען איהר גאַנצען וועזען מיט גליק. נאָר ער פלעגט בלייבען רוהיג, זי שטיל גלעטען און צוזאָגען איהר ברענגען מאָרגען א נייע מתנה

„אפשר האָט ער מיך גאָר נישט ליב?" פלעגט זי טראַכטען נאָך זיין אַוועקגעהן און דערנאָך לאַנג נישט קענען איינשלאָפען פון אַלערליי געפיהלען און געדאַנקען. אַזוי זענען פערביי א פּאָר חדשים, עס איז געקומען דער פריהלינג. א פּאָר טעג פאַר דער חתונה איז איהר חתן אַוועקגעפאָהרען צו זיינע עלטערען וואָס האָבען געוואוינט הינטער שטאָדט, צו ברענגען זיי צו דער חופה. גאָסי האָט שוין נישט געאַרבייט. דאָס נייע הויז אין זייער געגענד איז שוין געווען פערטיג און זייער קליינע וואוינונג אויסגעמעבלירט, ווי זי האָט געוואָלט. איצט איז זי גאַנצע טעג אַרומגעלאָפען איבער די קלייטען, צו נייטאָרינס און חברט'עס און אַלץ געזוכט פערהאַוועט, צעטראָגען און נישט געוואָלט קלעהרען וועגען דעם אַז אין א פּאָר טעג אַרום וועט זי דאַרפען אָפּגעבען א מאַן, וועלכער האָט די לעצטע צייט אָנגעהויבען צו ווירקען אויף איהר שווער מיט זיין שטענדיגען שווייגען און קאַלטער נאַטור.

עס איז געווען א וואַרימער, זוניגער טאָג. איבער דער שטאָט איז געהאַנגען א בלויער טיפער הימעל. דאָ און דאָרט ביי די זייטען פון טראָטואַרען און הויפ'ן געביידעס, זענען געשטאַנען יונגע בוימער און אויף זייערע צווייגען האָבען זיך שוין פאַנאַנדערגעפּלאַצט די קנאָספּען און א סך פון די מענשען, וואָס זענען פערבייגעגאַנגען, פלעגען אַלע ווילע וואַרפען אויף די בוימער א בליק, זיך דערמאָנען, אַז עס איז פריהלינג אויף דער ערד און נעמען בענקען נאָך דער פרייהייט, וואָס האָט זיך צעשפּרייט הינטער די הויכע שטיינערנע געביידעס און אַוועק העט ווייט אין דער וועלט אַריין.

גאָסי איז אַרויס פון א גרויסער קלייט מיט א הויפען פּעקלעך אין די הענט און זיך געלאָזט לויפען צו דער נייטאָרין, וואָס האָט גענייט איהר חופה קלייד. מיט אַמאָל איז זי געבליבען שטעהן און פרעהליך אויסגעשריען:

„גאָלדשטיין, וואָס מאַכט איהר? אָה, ווי גוט, וואָס איך האָב אייך איצט געטראָפען".

פאַר איהר איז איצט געשטאַנען איהר גוטער, אַלטער בעקאַנטער, וואָס פלעגט האַלטען אין איין וואַנדערען און נישט זוכען קיין תכלית אין לעבען. ער איז געווען אָנגעטאָן ווי א פּראָסטער אַרבייטער, אָבער זיין פּנים האָט אויסגעזעהן פריש, אָפּגעבראַנט פון דער זון און זיין גאַנצער הויכער, שטאַרקער קערפּער האָט געאָטעמט מיט פרישער, צוזאַמענגעקרעמפטער ערד און פריהלינג ווינטען. ער האָט איהר דערצעהלט, אַז איצט וואוינט ער א שעה רייזע פון שטאָדט אין א קליינער, פּויערשער כאַטקע און האָט גענומען א גרויסע שטיק ערד צו בעאַרבייטען. ער וועט פערפלאַנצען קאַרטאָפעל, בעבלעך, סאַלאַט, קרויט און אַלערליי אַנדערע גרינסען.

גאָסי איז געוואָרען בעגייסטערט. דאָס איז געווען וואונדערבאַר: זי האָט אַלעמאָל געטרוימט צו זיין מיט א בעליבטען אין אַזא הייזעל, ווייט הינטערן שטאָדט.

„וואו לויפט איהר עס מיט אַזוי פיל פּעקלעך?" האָט ער איהר געפרעגט און נישט אויפגעהערט זיך צו פרעהען פון דער בעגעגעניש.

„איך האָב די טעג חתונה", האָט זי געזאָגט, „איהר וועט מוזען קומען צו אונז".

„נאָר אַזוי! זאָל זיין מזל טוב. ווער איז אייער חתן?"

„איהר קענט איהם נישט", האָט זי פערטראַכט געענטפערט. „איצט איז ער אַוועקגעפאָהרען צו זיינע עלטערען און קומט ערשט מאָרגען צוריק".

זיי זענען אַוועק צוזאַמען. זי האָט איהם געבעטען נאָר צוגעהן מיט איהר צו דער נייטאָרין און דערנאָך איז זי פריי און וועט געהן מיט איהם וואוהין ער וויל. גאָסי איז געווען גליקליך, וואָס זי האָט איהם געטראָפען און אין אינערליך געציטערט פון פרייד און אַלץ מורא געהאַט ער זאָל מיט אַמאָל נישט וועלען אַוועקגעהן פון איהר. ער איז דאָך אַזא מאָדנער און אומרוהיגער. נאָר ער איז געווען גרייט צו פערברענגען מיט איהר דעם גאַנצען טאָג: זיין פעלד איז שוין פערזעעט און איצט איז געבליבען נאָר צו פערזייען און אויף דעם האָט ער נאָך צייט א גאַנצע וואָך.

ביים אַריינגאַנג צו דער נייטאָרין האָט זי איהם געבעטען א ווילע וואַרטען און געזעהן ווי צו א קינד, אין שפּאַס:

„וואוהין וועסטו געהן אַליין, ליבער מיינער. די שטאָדט איז אַזוי גרויס און דו קענסט נאָך פערבלאָנדזשען".

ער האָט געלאַכט מיט זיין אָפּגעברענטען פון דער זון פּנים און געקוקט אויף איהר מיט גוטע אויגען.

„וואונדערבאַר וואָס מיר האָבען זיך איצט בעגעגנט".

כּללים פון ערפאָלג

ווי אַזוי אַ מענטש קאָן אויסנוצען זיין גאַנצע ענערגיע אָהן אָנשטרענגונג.

••• פון ••• ס. ווייס.

מעדיצינישע, פסיכישע און פסיכאָלאָגישע עקספערטען, קומען אַלץ מעהר צו דער איבערצייגונג, אַז דער דורכשניטליכער מענש פאַרברויכט בלויז אַ קליינעם חלק פון די ענערגיע וואָס ער פאַרמאָגט. די הויפט־אורזאַך, וואָס עס נעהמט ביי אונז פערלירען אַ סך ענערגיע, פאַרזיכערען די ספעציאַליסטען, איז דאָס וואָס מיר ווייסען נישט ווי צו אַמבעסטען זי אויסצונוצען.

דער בעריהמטער פּראָפעסאָר, דר. וויליאַם בוק גיט אָן צעהן רעגלען, וואָס קענען יעדען פון אונז העלפען ענטוויקלען אַ גרעסערען געברויך פון אונזער ענערגיע און מעהר ערפאָלגרייכע רעזולטאַטען פון אונזער אַרבייט, וואָס די אַרבייט זאָל נישט זיין.

וויכטיגער פון אַלץ איז, אַז מיר זאָלען וויסען גענוי וואָס מיר ווילען טון און צו וואָס מיר שטרעבען.

פּראָפעסאָר בוק בעצייהט זיך אויף זיין אייגענער ערפאַהרונג, צו בעווייזען אַז עס פאָדערט אָפט פאַרזיכט און פאַרשטאַנד, כדי אַרויסצופיהרען קינדער און אויך ערוואַקסענע אויפ'ן וועג פון ערפאָלג.

די צעהן פּראַקטישע כללים, וואָס פּראָפעסאָר בוק שלאָגט פאָר, שטיצען זיך אויף אַ רייה פּראָבען, וועלכע האָבען בעוויזען, וואָס די מענשליכע מאַשין אין איהר איצטיגער ענטוויקלונג קען יאָ טון און קאָן נישט טון.

נאָכדעם ווי מיר אַרבייטען אַ לענגערע צייט אויף איין זאַך, קומען מיר צו אַ פּונקט, וואו מיר קענען מעהר נישט טון דאָס בעסטע אויף וועלכע מיר זענען פעהיג. אונזער אַרבייט ווערט שוואַכער, לאַנגזאַמער. און מיר מאַכען אַלץ מעהר טעות'ען, אָבער הינטער דעם זענען טאַקע דאָ בעשטימטע גרענעצען צו דער מאָס אַרבייט און אָנשטרענגונגען צו וועלכער מיר קענען זיך אונטערוואַרפען. צייטענווייז גרייכען מיר אַ פּונקט, וואָס מיר קענען פשוט ווייטער נישט אַרבייטען.

דער ערשטער רעגעל איז — אויסצוגעפינען וויפיל אַרבייט איהר קענט טון, איידער איהר דערגרייכט דעם פּונקט וואו איהר מוזט די אַרבייט אָפּשטעלען. עס איז דערפאַר קלאָהר, אַז ערשטענס איז וויכטיג אויסצוגעפינען אויף ווי ווייט אַ מענש קען זיך אָנשטרענגען, און נאָכדעם זעהען אויסמיידען אַן אומנאַטירליכע מאָס פון אָנשטרענגונג און מידקייט.

ווייטער איז וויכטיג צו ענטוויקלען די געוואוינהייט אָפּצורוהען זיך אין דער אַרבייט אויף עטליכע מינוטען. אַזוי אָפט ווי מעגליך. די וויכטיגקייט פון דעם פּרינציפּ אין טעגליכען געברויך איז ווינשענשאַפטליך בעוויזען געוואָרען ביי פאַרשיעדענע געלעגענהייטען.

די געוואוינהייט אָפּצוואַרפען פון זיך יעדע אָנשטרענגונג אין מיטען דער אַרבייט איז פון דער גרעסטער וויכטיגקייט. פאַרגעסט אויף אַלעם, אָטעמט איין פרישע לופט אַ פּאָר מינוט. לעגט זיך צו אויף אַ פּאָר מינוט אויב איהר קענט, און יעדענפאַלס געהט אַוועק פון אייער אייגענעם שטוהל און זעצט זיך אויף אַ צווייטען. זאָל יעדער מוסקעל אין אייער קערפּער בעפרייט ווערען פון אָנשטרענגונג. עס איז אַ געוואוינהייט, און ווי פיל אַנדערע געוואוינהייטען, בעצאָהלט זי אַ טויזענט פּראָצענט פאַר דער מרחה, וואָס עס נויטיגט זיך צו ענטוויקלען די געוואוינהייט.

ס'איז נויטיג צוגעוואוינען זיך צוצוטרעטען צו דער טעגליכער אַרבייט, אָהן וועלכער אָנשטרענגונג, אָדער צייט־פערלוסט. פּראָפעסאָר בוק דערצעהלט, אַז ער האָט אַ בעקאַנטען, וועלכער ראַזירט זיך נישט רעגעלמעסיג. ער האָט דעם געדאַנק, וואָס ער דאַרף זיך ראַזירען און האַלט עס אין איין אָפּלעגען. עטליכע מאָל אין טאָג דערמאָנט ער זיך, אַז ער מוז זיך ראַזירען און דער סוף איז, אַז ווען ער נעהמט זיך ראַזירען, געדויערט עס ביי איהם צוויי מאָל אַזוי לאַנג ווי עס בעדאַרף צו געדויערען.

פאַר יעדען מענשען איז וויכטיג צו בעשטימען, אַז פּונקט אַזוי ווי יעדער שיף האָט אַ האַפען צו וועלכען זי פאָהרט, אַזוי מוז יעדער מענש האָבען אַ ציעל צו וועלכען ער שטרעבט. די גרעסטע דורכפאַלען און די ערגסטע טויגענישען קומען דערפון וואָס מענשען טוהען אַרבייטען פאַר וועלכער זיי זענען נישט צוגעפאַסט, און זיי קומען צו דער אַרבייט אָפט, נאָר דערפאַר ווייל זיי ווייסען אַליין נישט וואָס זיי טון. כדי אַ מענש זאָל באמת קענען טון דאָס בעסטע אויף וועלכע ער איז פעהיג, מוז ער האָבען אַ בעשטימטען צוועק, און בעחיינסטע אידעאַלען. ווען אַ מענש געפינט אויס צו וואָס ער שטרעבט, וואָס ער שוין חיסען, וועלכען וועג צו נעהמען ווען עס וועט קומען דער מאָמענט צו ענטשיידען.

אַ וויכטיגער פּונקט איז צו ענטוויקלען אַ טיפען אינטערעס אין דער אַרבייט וואָס עס קומט אונז אויס צו טון. ביז אַ געוויסען גראַד, קענען מיר ענטוויקלען אַן אינטערעס אין זאַכען וואָס אינטערעסירען אונז נישט אויף אַ נאַטירליכען אופן. דאָס קען געטון ווערען מעטאָדיש, אויף בעשטימטע פּרינציפּען. דער ערשטער שריט אין דער הינזיכט איז צו געפינען אין דער זאַך אין וועלכער מען וויל זיך פאַראינטערעסירען, אַזעלכע פּונקטען וואָס האָבען אַ שייכות מיט זאַכען וואָס אינטערעסירען אונז. אַזעלכע פּונקטען קען מען שטענדיג געפינען.

אַ וויכטיגער כלל איז — די געוואוינהייט צו זיין ערפאָלגרייך. ערפאָלג איז ביז אַ געוויסער מאָס, אַ געוואוינהייט און אַ געדאַנקען־צושטאַנד. אַז מען גלויבט אין דעם אייגענעם ערפאָלג און מען האָט געהאַט ערפאָלג, נעהמט מען צו ווייטערע ערפאָלגען. דאָס מיינט נישט, אַז עס איז גענוג צו פּאַטשען זיך אין דער ברוסט און זאָגען, „איך קען עס טון און איך וועל זיין ערפאָלגרייך". עס קען זיין, אַז דאָס העלפט אויך, אָבער דאָס אַליין איז ווייניג. עס איז נויטיג זיך צו נעהמען צו דער אַרבייט און זיך אַליין בעווייזען, אַז דער גלויבען אין דעם אייגענעם ערפאָלג איז בערעכטיגט.

ווייטער אונטערשטרייכט דער פּראָפעסאָר בוק די נויטווענדיגקייט צו ענטוויקלען די טבע פון קאָנצענטראַציע. די גרעסטע צאָהל מענשען פערלירען אַ סך צייט דערפאַר, וואָס זיי קענען נישט קאָנצענטרירען זייער געדאַנק אויף די פּונקטען מיט וועלכע זיי דאַרפען זיך אָפּגעבען. די פעהיגקייט צו בעשטימען, וואָס צו טון און האַנדלען שנעל, איז אויך נישט מעהר ווי אַ געוואוינהייט וואָס מען מוז דורך אָנשטרענגונג ענטוויקלען. יעדער מענש דאַרף זיך אָנגעוואוינען, צו צוטרעטען צו דער אַרבייט שנעל, פאַרענדיגען אַלעס וואָס ער הויבט אָן און זעהן, אַז עס זאָל איהם ביי דער אַרבייט נישט פערלוירען געהן קיין אומזיסטע צייט.

אויג־אויף־אויג מיט ווילדע חיות

דער העלדענמוט פון אַ יעגערין.

פון א. וועלט.

עס איז כמעט אַן אָנגענומענער כלל, אַז פרויען זענען זעהר נערוועזע ברואים און אַז זיי דערשרעקען זיך אין פאַלען און חלשות אפילו, ווען זיי דערזעהען אַ מויז. פונדעסטוועגען אָבער הערען מיר צייטענווייז וועגען אַזעלכע העלדישקייטען, וואָס פרויען ווייזען אַרויס, אַז מיר ווערען ערשטוינט דערפון.

איינע פון יענע העלדישע פרויען איז מרס. הערמאַן קראַן, וועלכע האָט געמאַכט אַ רייזע צוזאַמען מיט איהר מאַן אין די ווילדנישען פון אַפריקאַ, וואו זי האָט זיך בעגעגענט פנים אל פנים מיט לייבען און אַנדערע געפעהרליכע ווילדע חיות. זי איז מיט איינציגע טעג צוריק אָנגעקומען קיין ניו יאָרק מיט דער שיף „לויתן" און אין דעם פיטסבורגער „פּאָסט" ווערען איבערגעגעבען איינציגע פאַקטען וועגען דער ערפאַהרונג, וואָס זי האָט געהאַט אויף איהר רייזע. אָט איז איינע פון די געפעהרליכע סצענעס, אין וועלכע זי האָט שיער איהר לעבען פערלוירען ווי זי אַליין שילדערט עס:

„עס איז געווען אַ הייסער טאָג אין די געדיכטע וועלדער פון אַפריקאַ, ווען איך האָב געוואָגט צו פאָטאָגראַפירען אַ רינאָסעראָס, אַ געפעהרליכע ווילדע חיה, וואָס איז געלעגען נישט ווייט פון מיר און איז געשלאָפען. פּלוצלינג האָט די חיה אויפגעמאַכט איהרע אויגען, און האָט אָנגעפאַנגען צו לויפען אין דער ריכטונג, וואו איך און מיין מאַן זענען געשטאַנען. איך אַליין בין נישט געווען בעוואָפענט, אָבער מיין מאַן האָט געהאַט מיט זיך אַ ביקס. איידער מיין מאַן האָט נאָך צייט געהאַט צו נעהמען די ביקס אין דער האַנט און זיין גרייט צו שיסען, האָט די חיה זיך גערוקט אַלץ נעהענטער און נעהענטער צו מיר. אַזוי אַז זי איז שוין געווען כמעט נעבען מיינע פּנים. איך איבערטרייב נישט אויף אַ האָר ווען איך זאָג, אַז איך האָב נישט איבערגעלעבט די מינדסטע שרעק. איך האָב פעסט געהאַלטען די קאַמעראַ מיט ביידע הענט און בין געווען שטאַרק פאַראינטערעסירט אַרונטערצונעהמען אַ גענוי בילד פון דער חיה. דער קראַך פון מיין מאַנ'ס ביקס האָט מיך אויפגעוועקט און ערשט דאַן האָב איך געוואוסט, אַז די חיה, וואָס ליגט ביי מיינע פיס איז דערשאָסען".

מאַדאַם קראַן איז די פרוי פון דעם בעריהמטען דייטשען יעגער הערמאַן קראַן און אַ טאָכטער פון דעם פערשטאָרבענעם שיף־מאַגנאַט דזשאָהן ה. גאַנס. זי איז ערצויגען געוואָרען אין ניו־יאָרק, אין א הויז, וואָס האָט זיך געפונען אויף א הויכען בארג אַנטקעגען דעם ים און פון קינדהייט אָן, יעדעס מאָל ווען איהר בליק איז געפאַלען אויף דעם אומענדליכען ים, האָט אין איהר הארץ ערוואַכט א בענקשאַפט צו דערגרייכען די סאַמע געפעהרליכסטע ווינקעלעך פון דער ערד, און זי האָט געשוואוירען חתונה צו האָבען בלויז מיט א יעגער, וואָס וועט פאַר איהר מעגליך מאַכען צו בעזוכען די ווילדענישען פון אַפריקאַ. ווען זי האָט געח'לומ'ט וועגען מאַכען א יאַגד־עקספּעדיציע אין יענע ווילדע מקומות, האָט זי געדענקט, אַז זי וועט האָבען דעם גרעסטען שרעק צו זעהן לעבעדיגע ווילדע חיות, אָבער איצט, נאָכדעם ווי זי האָט זיך אומגעקערט צוזאַמען מיט איהר מאַן פון אזא עקספּעדיציע, וואָס האָט געדויערט צוויי יאָהר, איז זי איבערצייגט, אַז עס איז גאָר נישט אזא שרעק ווי זי האָט זיך פאָרגעשטעלט.

זעהר אינטערעסאַנט איז די שילדערונג פון מרס. קראַן וועגען דעם קאַמף, וואָס זי האָט אָנגעפיהרט צו קענען פאָטאָגראַפירען אַ לייביכע. דאָס האָט געדויערט נישט ווייניגער ווי 21 נעכט. עס איז אויפגעשטעלט געוואָרען אַ פאַסטקע, אין וועלכער מען האָט אַריינגעלעגט טויטע שלאַנגען, כדי צו רייצען מיט דעם פלייש די לייביכע. אָבער אַנשטאָט א לייביכע זאָל אַרויסקומען פון איהר בעהעלטעניש און זיך דערנעהנטערען צום פלייש, איז נאָר דאָס פלייש פערצערט געוואָרען פון אַנדערע חיות, וואָס האָבען בעוויזען זיך גוט אָנצועסען און דאָך נישט אַריינפאַלען אין דער פאַסטקע.

נאַכט איין, נאַכט אויס, איז פרוי קראַן געלעגען אין איהר בעהעלטעניש, צווישען די קוסטעס. זי האָט געמוזט אויסהערען די מאָדנע מוזיק פון די אַפריקאַנישע וועלדער, דאָס ברומען און פייפען פון אַלערליי חיות און עקדישען. עס זענען געווען מאָמענטען, ווען איהר גאַנצער קערפּער איז בעגאָסען געוואָרען מיט שווייס, אָבער זי איז נישט אָפּגעטראָטען פון איהר בעהעלטעניש, האָפענדיג, אַז יעדע מינוט וועט די לייביכע זיך בעווייזען. ענדליך, נאָך א וואַרטעניש פון 21 נעכט איז איהר געלונגען צו דערגרייכען איהר אַמביציע. עס איז געווען א לבנה'דיגע נאַכט און זי האָט גאַנץ דייטליך געקאָנט זעהן ווי די לייביכע רוקט זיך אַרויס פון איהר בעהעלטעניש, קוקט זיך שטאַלץ אַרום, און פאַנגט אָן דערנעהנטערען זיך צו דער פאַסטקע פון וואַנעט זי האָט דערשמעקט דאָס פלייש. פון פרוי קראַן, האָט נישט געהאַט ברעה צו דערשיסען די לייביכע, אָבער ווען די חיה האָט פערצעהרענדיג דאָס פלייש זיך געלאָזט פאָטאָגראַפירען און האָבענדיג געענדיגט דעם מאָלצייט, זיך געוואָלט וואַרפען אויף איהר, האָט די פרוי געמוזט כאַפען דעם רעוואָלווער און שיסען אַזוי לאַנג ביז די לייביכע איז געפאַלען טויט ווייטער פון איהר בעהאַלטען טויט אין אַ טייך פון בלוט. ווען פרוי קראַן איז געקומען צוריק אין איהר קאָלאָניע און האָט די אַנדערע פאָרשער און יעגער געוויזען דאָס בילד צוזאַמען מיט דעם פעל פון דער לייביכע, איז זי זעהר שטאַרק געלויבט געוואָרען פאַר איהר העלדישקייט.

די מאָסקווער אַרטיסטן פון „הבימה"
האָבען אויך אָנערקענט, אַז די שענסטע פאָטאָגראַפיעס. פּאָרטרעטען ווערען קינסטלעריש אויסגעפערטיגט נור אין דעם
— ערשטקלאַסיגען פאָטאָגראַפישען אַטעליער —
„PARISIENNE"
69 ברזשעזשינער 69
צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

דערנאָך האָט ער זי בעגלייט אַהיים און שפּעטער זענען זיי בעגאַנגען זעהן איהר ביינע וואָהנונג און געוויזען איהם אַלע צימערן און אפילו דעם ווינקעל, וואו איהר בעט איז געשטאַנען, די וואַנט פערפוצט מיט אַ פּאָר קליינע אויסגעבייטע טעפּיכער.

„אמת, איהר וועט אָפט אַרויפקומען צו אונז," האָט זי איהם געזאָגט און גענומען זיינע הענט אין איהרע און זיי געהאַלטען און געגלעט.

דערווייל איז צוגעפאַלען דער אָוונט. זיי האָבען געגעסען צוזאַמען אָוונטברויט און דערנאָך זענען זיי אַוועק איבער די גאַסען. גאָסי איז געווען אַזוי גליקליך ווי קיינמאָל נישט און האָט זיך געלאַשטשעט צו איהם און עטליכע מאָל געפרעגט, צי האָט ער גאָרנישט אַמאָל געטראַכט וועגען איהר און געוואָלט איהר זעהן.

„דו ביזט מיר אַלעמאָל געווען געפעלען", האָט ער איהר אַריינגערוימט אין אויער.

זי איז געבליבען שטעהן פּלוצים אין מיטען גאַס. זי האָט אָן אַלץ פערגעסען אין דער מינוט. זי האָט נאָר אויף איהם געקוקט און געפיהלט ווי אַ וואַרימקייט שטראָמט צו איהר פון זיין געזונטען קערפּער און מאַכט הייסער פליסען איהר בלוט.

„ווי פאָהרט מען צו דירן?" האָט זי שטיל געפרעגט.

ער האָט זי גענומען אונטער'ן אָרעם און צוגעצויגען צו זיך.

קום! דו וועסט זעהן מיין כאַטקע. מיין פעלד. איך האָב אַ גרויסען ווייסען הונט. איך וועל דיר ברענגען צוריק אין שטאָדט פאַר האַלבע נאַכט".

אין צוויי שעה אַרום זענען זיי שוין פון פּאַהן און געגאַנגען מיט אַ פערלאָזענעם וועג צו זיין כאַטקע.

דאָ איז די נאַכט געווען שוואַרצער און קיהלער ווי אין שטאָדט. אַ ווינטעל האָט געבלאָזען אין דער ברייטער הימעל האָט איבער זיי געלויכטען מיט גרויסע, ריינע שטערען.

ער האָט זי צוגעפיהרט צו זיין פעלד, וואו עס האָבען זיך געצויגען לאַנגע, בעאַקערטע פעלדער ערד. זי האָט זיך איינגעבויגען, גענומען אַ שטיק ערד אין האַנט און האָט עס צוגעטראָגען צום געזיכט, געוואָלט איינאָטעמען דעם אַראָמאַט פריהלינג־סוי, מיט וועלכער די ערד איז געווען בעשפּריצט.

„עס שמעקט אַזוי גוט!" האָט זי אויסגעשריען.

ער האָט זי אַרומגענומען און אַ קוש געטון אין פּנים. זי האָט אַ ציטער געטון מיט'ן גאַנצען קערפּער און קוים הערבאַר אויסגערעדט:

„וואָס טוסטו..."

ער האָט זי גענומען אויף די הענט ווי אַ קינד און אַוועקגעטראָגען צו זיין כאַטקע, וואָס איז געשטאַנען דאָ ביים פעלד. זי האָט זיך נישט געוועהרט און געהאַלטען פעסט אַרומגענומען זיין האַלז. און אַבּיסעל שפּעטער איז זי געלעגען לעבען איהם, געקושט זיינע הענט און געווייגט פון פרייד און געבעטען ער זאָל איהר דערשטיקען אין זיינע אָרעמס, ווייל זי וויל זיך נישט אומקערען אַהיים...

נאָר שפּעט אין אָוונט האָט ער זי געפיהרט צוריק אין שטאָדט. זי איז געווען בלאַס און האָט אויסגעזעהן צו זיין מיד, איז געזעסען צוגעטוליעט צו איהם און געשוויגען.

ווען זיי זענען אַרויס פון באַהן האָט ער זי געפרעגט:

„גאָסי, דיך פערדריסט נישט וואָס דו ביזט געקומען צו מיר?"

„ניין", האָט זי איהם שטיל און פערשעמט געענטפערט. „זאָל אפילו איצט זיין דאָס ערגסטע", און זי האָט איהם אַרומגענומען און אַ קוש געטון אין מיטען דער טונקעלדיגער, רוישיגער גאַס.

הומאר — סאטירע

מעי פליהען!

געווידמעט בערד'ס וואסער-אַעראָפּלאַן...

די פֿליהער נעמען איין די וועלט,
זיי שלאָגען די רעקאָרדען,
זיי זענען איצטער גרעסער דאָך
פֿאַר קעניגען און לאָרדען...

מען פֿליהט פֿון ניו-יאָרק קיין פּאַריז
אָהן וויזעס און אָהן קוואָטע,
ווי ס'פֿליהט אַ לאָדוער ליטעראַט
צו כאַפּען וואו אַ זלאָטע...

מען פֿליהט דורך מיילען אָהן אַ שיעור,
עס טוט אויש ברענען, בריהען,
די לאָדזער גמינע, וועה איז מיר
זי איינע וויל נישט פֿליהען...

עס פֿליהען איצטער גרויס און קליין
דורך ימים, בערג און היגעל,
דער לאָדזער שטאָט-ראַט, ער אַליין
האָט אָפּגעהאַקטע פֿליגעל...

דער פֿליהער איז אַצינד דער העלד
אַ גאַנצער חכם-עתיק
דער סיים, דער סיים נאָר ליידער, אַך,
ער האַלט נישט פֿון אַ וויאַטיק...

אפילו איך — איך פֿליה דאָך אויך
איך לויף און פֿליה און פֿלאַטער
איך ווער דערהיצט, און ווער דערשוויצט,
און כאַפּ צום סוף אַ... קאַטער!

גראַף קאַ"י.

פערשפּאַרט אַן אַרבעט.

איך האָב דאָך בעצאָהלט פֿאַר אַ טוץ פּאָמעראַנצען און איהר האָט מיר צוגע שיקט נאָר צעהן.

— יאָ, מאַדאַם! צוויי זענען געווען פֿערפֿוילט, און איך האָב זיי אַליין אַרויסגעוואָרפֿען.

א פשוט'ער חשבון.

תלמוד-תורה-לעהרער: און וואָס וועט פּאַסירען, ווען דו זאָלסט ברעכען איינס פֿון די צעהן געבאָט?

תלמיד: וועט בלייבען ניין.

אַן ארץ-ישראל-וויץ.

די תימנ'ער זענען בעקאַנט אַלס זעהר שמוציגע, געהט זיך צו אַ תימנ'ער און פּוצט אויס די בּיקס ביי דעם תימנ'ערס פּאַלטען. דער תימנ'ער רעגט זיך אויף

— וואָס פֿאַר אַ חוצפּה האָסטו צופּאַ... אַפּצוווישען דיין ביקס אָן מיין פּאַלטען? מיין פּאַלטאָ איז אַזוי אויך גענוג ברודיג!

— איך פּוץ גאָרנישט די ביקס, איך וויל זי בלויז אויסשמירען מיט אייל."

א צאָהן פֿאַר א לאַך.

— ווילט איהר אפשר א לאָק פֿון מיינע האָר? — האָט די אַלטע מויד געפֿרעגט דעם אַלטען בחור, וואָס האָט זיך אויך „געמוידעט".

— איך גלויב, אז איהר קאָנט מיר געבען דאָס גאַנצע שייטעל — האָט יענער בייז אַ שטאָך געטהון.

— איהר זענט צו בייטעגר— האָט זי געזאָגט — דער עיקר, ווען מען נעמט אין בעטראַכט, אז אייערע אַלע צייהן זענען איינגעשטעלטע.

געטריי.

דער שטאַרבענדער האָט א וואָך געטהון צו זיין פֿריינד, ער זאָל זיך צו איהם צובויגען, און האָט מיט די לעצטע שוואַכע כחות געזאָגט:

— איך שטאַרב.. זאָג מאָניצ'ן.. איך בין געשטאָרבען... מיט איהר נאָמען אויף די ליפּען... זאָג איהר... כ'האָב זי געליבט... נאָר זי אַליין... שטענדיג נאָר זי... און סטעפֿאַ'ן... סטעפֿאַ'ן זאָג.. דאָסזעלביגע זאָג איהר...

נעגיאַלע נעראָנקען.

אַ לאָנגווייליגער גאַסט איז ווי אַ קאַליע געוואָרענער זייגער — מען וויל ער זאָל געהן און ער גייט נישט..

*

פֿריהער חלומ'ען די מיידלעך מען זאָל זיי פֿיהרען אין אויטאָס, און שפּע טער בענקען זיי זיך מיט פֿיהרען סך-הכל אַ קינדער-וועגעל.

*

דאָס פּראָבלעם „ליבע און ליידענשאַפֿט" ווערט דאָס רוב בעלויכטען — אין דער פֿינסטער.

רעפּיציט.

— וואָס פֿערשטעהסטו אונטער וואָרט: רעפּיציט?

— רעפּיציט איז דאָס, וואָס מען האָט, ווען מען האָט ווינציגער דערפֿון, וואָס מען האָט געהאַט דאַן, ווען מען האָט גאָרנישט געהאַט.

נעל-זוכט.

— דער דאָקטאָר ס. האָט דערצעהלט אַ מיאוס'ע מעשה.

— דהיינו?

— ער האָט אַ האַלב יאָהר צייט גע היילט אַ פּאַציענט און איהם געגעבען מיטלען געגען געל-זוכט, דערנאָך האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז דאָס איז געווען א כינעזער...

א ביפשטיקס אויף פּראָבע.

אַ גאַסט אין רעסטאָראַן האָט בעקו מען זעהר אַ קליינעם ביפשטיקס. דער גאַסט ווענדעט זיך צום קעלנער:

— די „פּראָבע", וואָס איהר האָט מיר דערלאַנגט איז אַ גאַנץ גוטע. אַ צט וועט איהר הייסען מאַכען אַן אמת'ן ביפשטעקס פֿון דעם זעלביגען פֿלייש.

צווישען סוחרים.

ערשטער סוחר: ווי געהט עס דיר משה?

צווייטער סוחר: נישט גוט איך בין אַ גרויסער בעל חוב, ווי מיר זאָגען אין קריאת שמע:

מ י מ נ י מ י כ א ל — פֿון דער רעכטער זייט יאָגט מיך איין בעל-חוב מיכאל, ו מ ש מ א ל י ג ב ר י א ל — פֿון דער לינקער זייט, מאָנט מיר דעם חוב גבריאל.

ומלפני אוריאל — פֿון פֿאָרענט רייסט מיר די פּאָלעס, אוריאל, ומאחרי רפאל,— פֿון הינטען יאָגט מיך נאָך רפאל, ועל ראשי, און מיין ווייב און, מיינע טעכטער זענען אויף מיין קאָפּ. .

אויך א ליטעראט!

— האָסט געהערט? לאָיר דושאַרדזש נעהמט פֿאַר שרייבען אין די צייטונגען אַ דאָלאַר פֿאַר אַ וואָרט!

— אויך מיר אַ קונץ! איך קען איי נעם, האָט ער פֿאַר 9 ווערטער בעקומען 5000 דאָלאַר.

— דהיינו?

— פֿאַר'ן „הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל".

לופטיגע רעיונות.

די אַנטיסעמיטען שרייען. אַז דער גאַנצער כבוד קומט טשעמבערלענען, וויל לצווין האָט בלויז געגעבען געלט און טשעמבערלען איז געזעסען ביים רודער.

אַזוי איז שוין דעם ייד'ס מזל נישט בלויז ביי אַ פֿליה מאַשין, נאָר° אפילו ביי אַ מלוכה-מאַשין: מיר געבען געלט און זיי זיצען ביים „רודער".

*

אַ שעהנע מעשה — זאָגט צו מיר אַ ייד — זיי זענען געפֿלויגען! וואָס איז די חכמה? זיי האָבען גענומען אַן אַעראָפּלאַן, זיי זענען געפֿלויגען. מיין יודענע וויזט אַ בעסערע קונץ, זי נעמט אַ וואַלגער-האָלץ, און האָט אַריין, פֿליט ער אויך!..

דעליקאַט.

שמחה שלים מזל איז געקומען קיין וואַרשאַ. דעמזעלבען טאָג איז א הכם אַנגעקומען אַ טעלעגראַם אויף טויט. זיינע מקורבים בעראַטען זיך, ווי אַזוי פֿאָרזיכטיג מודיע צו זיין דער אלמנה ווענען פּאַרפֿאַל.

ענדליך טעלעגראַפֿירען זיי: שמחה איז נישט געזונד געוואָרען. די לויה וועט פֿאַר פֿרייטאָג.

א פרעמדער קבר.

אַ היגער גביר מיט זיינע קינדער זענען געגאַנגען אויף קבר אבות צו זייער פֿערשטאָרבענער פֿרוי און מוטער

צוקומענדיג צום קבר, און איבער לייענענדיג די מצבה: דאָ ליגט אַן אשה צנועה, אַ צדיקת, זאָגט דער פֿאָטער צו די קינדער: קומט אַוועק, מיר זענען נישט ביים ריכטיגען קבר...

אייביגע ליבע.

— וואָס וועט זיין דער תכלית? ווי לאַנג וועסטו זיך אַרומפֿיהרען מיט ליזע'ן? אייער ליבע דויערט דאָך שוין איבער דריי יאָהר!

— דריי יאָהר איז גאָרנישט; איך האָב דאָך איהר געשוואוירען אייביגע ליבע!

אין פלאַמען פֿון ליבע און האַס

(ראָמאַן).

(59

זי האָט געווענדט איהר בליק אויף די טונקעלע פֿאַבריקס-בנינים וואָס זענען איצט געהילט געווען אין שטילקייט..

און, אָט זי — יהודית. לוריע'ס טאָכטער וואוינט איצט ביי דעם פֿערברעכער דרייוויק! דער ערשטער אַקט פֿון דער דראַמע האָט זיך שוין אָפּגעשפּילט.

מיר געדענקען, ווי יהודית האָט זיך נעהאַט אויסגעדריקט פֿאַר'ן אויספֿאָרשונגס-ריכטער, מירענסקי, אַז אַ גרעסערע קראַפֿט ווי די פּאָליציי איז די ליבע, און — מיט דעם געוועהר וויל זי מנצח זיין דרייוויק'ן! ער, קאַרל דרייוויק איז שוין פֿער-בלענדעט.

יהודית האָט צוגעמאַכט דאָס פֿענסטער און זיך אַוועקגע-לייגט שלאָפֿען.

גרענואַר איז באַלד אַרונטער אין עס-צימער, און זיך איינגעזעצט ביי'ם קאַמין, וואָס האָט זיך שוין געהאַלטען אין אויסלעשען.

קאַרל איז געזעסען נעבען איהם און געראַוכערט אַן ענג-לישע ליולקע.

זיי האָבען זיך איבערגעוואָרפֿען מיט קאַלטע בליקען, און וועלכע עס האָט זיך דאָך געפֿיהלט אַ שנאת מות.

אַזאַ שנאה איינער צום אַנדערן, וואָס איז אין זיי גע וואַקסען פֿון טאָג צו טאָג.

— די מוהמע איז שוין אַוועק צו זיך אין צימער? — האָט גרענואַר אַ פֿרעג געטהון.

— איך מיין, אַז יאָ — האָט קאַרל געענטפֿערט — זי איז נאָר וואָס אַרויס.

אין אַ פֿערטעל שעה אַרום האָבען זיך ביידע ברידער צוריקגעקעהרט אין זייערע צימערען.

פֿאַרבייגעהענדיג דער מוהמע'ס צימער, האָט גרענואַר לייכט אָנגעקלאַפּט אין איהר טיר. קיינער אָבער האָט זיך פֿון דאָרט נישט אָנגערופֿען.

— וואָס וועקסטו זי, זי שלאָפֿט דאָך! — האָט קאַרל איין אַ ברום געטהון.

און גרענואַר איז אַוועק.

קאַרל האָט זיך פֿערשלאָסען אין זיין חדר.

ער פֿלעגט זיך אַזוי פֿאָרזיכטיג פֿערשליסען יעדען אָווענד. ווי נאָר ער פֿלעגט אַליין בלייבען מיט זיך, פֿלעגט די מאַסקע אַרונטערפֿאַלען פֿון זיין פּנים: ער פֿלעגט ווערען בלאַס

די אויגען האָבען געקוקט דערשראָקען, די ליפּען — געציטערט.

אַליין, איינזאַם — איז עס שוין נישט געווען דערזעלבער קאַרל דרייוויק, וואָס פֿלעגט אַזא איבער אָנוואַרפֿען אויף זיין קראַנ-קען ברודער.

ניין, דער דאָזיגער דרייוויק האָט שוין מורא געהאַט פֿאַר זיך אַליין.

אויף איהם האָט געוואָרפֿען אַ שרעק די איינזאַמקייט ובפֿרט די נאַכט.

ערשט מיט'ן אָנקומען פֿון טאָג, פֿלעגט זיך זיין חוצפּה-דיגע דרייסטקייט צו איהם צוריקקעהרען.

דער אַרומיגער טומעל און גערודער, דאָס אַרומדרעהען זיך צווישען מענשען, די מלחמה-ידיעות, וואָס זענען אַלע ווייל אָנגעקומען — דאָס אַלץ האָט איהם ביי טאָג געשאַפֿען די געלעגענהייט צו פֿערגעסען אַלע'ס פֿערברעכען, וואָס ער איז בעגאַנגען.

אָבער אין דער נאַכט-שטילקייט פֿלעגען די מחשבות ווע גען דעם בעגאַנגענעם מאָרד נישט לאָזען איהם צו-רוה.

ער פֿלעגט פּאַקן דערנעבען צום מעהרסטען, און וואָס לענגער אָפּ זיצען אין דעם עס-צימער ביים קאַמין, ווען די מוה-מע און דער קראַנקער ברודער פֿלעגען דאָרט זיין.

ווי נאָר אָבער זיי פֿלעגען פֿון צימער אַרויס, פֿלעגען זיך פֿערשידענע בייזע זעהעניש'ען אָנהויבען פֿלאַטערען אַרום איהם, און ס'פֿלעגט זיך איהם אויסדאַכטען, אַז ער הערט פֿערשטיק-טע קרעכצען און געוויינערייען.

דעריבער איז זיין געוואוינהייט געוואָרען צו ענטלויפֿען צו זיך אין צימער, און פֿערשליסען זיך מיט צוויי שלעסער....

דאָ אָבער האָט ער, נעגען זיין ווילען, געווענדט זיינע בליקען צום הויף, איינגעקוקט זיך אין די פֿינסטערע ווינקלען און געזוכט, געשנירט, צי בעהאַלט זיך דאָרט ערגיץ נישט אַ פּאָליציי-אַגענט, אָדער עפּעס אַנדערע פֿאַרשוינען, וואָס טשאַטע-ווען אויף איהם, און גיבען אַכטונג אויף זיין יעדער בעוועגונג.

דער לייכטסטער שאָטען, וואָס האָט זיך א בעוועג געטהון פֿון אַ ליאַדע נאַכט-ווינט, האָט געמאַכט פֿריהרען די בלוטען אין זיינע אָדערען.

דער פּחד זיינער האָט אָנגעהויבען צו ווערען ממש קינ-דעריש און אפילו נאַריש.

אין יענעם אָווענד, האָט ער, — פּונקט ווי ער האָט עס געטהון אַלע אָווענד נאָכ'ן ערמאָרדען לעווענטאַל'ן — אָנגעצונ-דען ליכט, וואָס ער האָט אַ גאַנצע נאַכט געלאָזט ברענען.

ביי'ם שיין פֿון ליכט האָט ער זיך דאָך געפֿיהלט זיכערער.

דערנאָך האָט ער זיך מיט אַ בלאָזשעדיגען בליק אַרומ-געקוקט אין גאַנצען צימער, אָפּגעשטעלט די פֿאָרהאַנג פֿון בעט, אַ קוק געטהון אונטער'ן בעט, אונטער דער קאַנאַפּע, און זיך אַוועקגעזעצט לייענען.

ער האָט זיך געטריבט צו פֿערטראַכטען וועגען יהודית'ן... וועגען יהודית'ן, וואָס געפֿינט זיך דאָ איצט אַזוי נאָהענט פֿון איהם.

אַן'אומזיסטע טרחא!...

אַ גאַנצען טאָג איז ער געווען פֿערנומען מיט איהר, און...

ביינאַכט איז צווישען איהם און יהודית געלעגען דער טויטער פֿערבלוטיגטער קערפּער פֿון לעווענטאַל'ן.

ער האָט זיך פֿריינעלעגט אין בעט, צוגעמאַכט די אויגען, און זיך בעמיהט איינצושלאָפֿען. דער שלאָף האָט אָבער בשום אופן נישט געוואָלט קומען, און איז געלאָפֿען פֿון איהם אויף מיילען ווייט...

ווען ער איז אָבער סוף כל סוף, אַ פֿערמאַטערטער איינ-געשלאָפֿען, האָבען איהם אָנגעהויבען צו פּייניגען מורא'דיגע קאָשמאַרען.

עס האָט איהם געוואָרפֿען און געשליידערט אין בעט, און דורכ'ן שלאָף האָט ער געקרעכצט און געיאָמערט.

ער האָט זיך אַ פּאָר מאָל איבערגעוועקט, אַ בענאָסענער מיט שווייס, און אַ ציטערדיגער, מיט דעם אויסדרוק פֿון שרעק אין די אויגען האָט ער געשריען:

— רחמנות! האָט ס רחמנות!

אַזוי איז עס מיט איהם געווען נאַכט-ביי נאַכט.

ער האָט בעמערקט, אַז ער איז אַליין, אַז ס'איז בלויז אַזאַ חלום, און — איז אַ אָפּגעשוואַכטער, אַן'אויסגעשטעטער אַנידערגעפֿאַלען אויפֿ'ן בעט-געוואַנט.

ער איז אויפֿגעשטאַנען, אָנגעצינדען דעם גרויסען לאָמפּ, נישט קאָנענדיג פֿערטראָגען דאָס האַלב-ליכט, און וועלכען דער צימער איז בעזונקען ביים שיין פֿון נאַכט-לעמפּעל, און איז שוין אַרומגעגאַנגען איבער'ן צימער, הין און צוריק, ביז סאַמע פֿאַרטאָג.

צוזאַמען מיט'ן טאָג-ליכט, האָבען זיך צו איהם צוריקגע-קעהרט די כוחות, די דרייסטקייט, די ענערגיע.

ס'האָבען פֿערשוואונדען די ספֿקות, די שרעקען די וויזיעס...

ס'האָט זיך צוריקגעקעהרט די ליידענשאַפֿטליכע ליבע צו יהודית'ן.

פֿלעגט ער אַזוי, אַלע אינדערפֿריה כמעט, אָפּווישען דעם קאַלטען שווייס פֿון שטערן, און מיט אַ שמייכעל צו זיך, טענה'ן:

— פֿריש, געזונד און משוגע! חסר דעה, בנאמנות! וואָס הייסט דאָס עפּעס, נישט קאָנען זיך בעהערשען, נישט קאָנען שיקען צו אַלדי רוחות די פֿאַסקודנע קרענקליכע פֿאַנטאַזיעס!...

אין עס לייכט צו אַלדי רוחות צו שיקען קרענקליכע פֿאַנטאַזיעס; ווי גיט מען זיך אָבער אַן'עצה מיט אַזאַ אָנשיקע-ניש ווי ס'איז דאָס געווען?..

(פֿאָרטזעצונג קומט).

די, וועלכע אַזעוו האָט פאַרראַטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

(103

אַזעוו האָט גענומען אַ פעסטען אָנטייל אין דער איינ־ריכטונג פון דער טאָמסקער דרוקעריי און האָט צוגעשטעלט עס־ליכע וויכטיגע טעכנישע מכשירים. איינע פון די „פעלדשער־קעס", ווערביצקאַיאַ איז אָנגעפאָהרען קיין טאָמסק מיט קוישען שריפט און די דרוקעריי האָט אָנגעהויבען צו פונקציאָנירען. לכתחילה איז אַלץ געגאַנגען אין אָרדנונג. דער נומער „רעוואָ־לוציאָנאַיאַ ראָסיאַ" איז שוין געווען אויסגעזעצט און אַ טייל צוקומפטיגען זענען געווען אָפגעדרוקט. אָבער פּלוצים, דעם 21־טען סעפּטעמבער 1901, זיינען אַריינגעפאַלען זשאַנדאַרמען און אָרייניגע־קומען אין דער דרוקעריי. אַלע ווענדער זענען גראָד געווען בע־הענגען מיט פרישע אָפּגעדרוקטע נומערן פון'ם רעוואָלוציאָנע־רען אָרגאַן. ס'איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע און אַלע בעטייליגטע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אויפ'ן פארהער האָט דער אויספאָרשונגס־ריכטער ספּיר־דאָנאָוו איינגעזען צוזומעלען די ווערביצקאַיאַ, מיטטיילענדיג איהר אַ מאַסע פאַקטען, וועגען וועלכע זי איז געווען זיכער, אַז זיי זענען קיינעם נישט בעקאַנט. ווערביצקאַיאַ האָט זיך פערלוירען און שוין אַליין ווייטער דערצעהלט אַלץ, וואָס זי האָט געוואוסט וועגען דער דרוקעריי און וועגען די פּערזאָנען, וואָס האָבען צו איהר געהאַט אַ שייכות. אַ צייט לאַנג האָט דע־רזנער ביי די ס.־ר. געהערשט די איבערצייגונג, אַז ווערביצקאַיאַ איז געווען שולדיג אינ'ם דורכפאַל פון דער דרוקעריי און מ'האָט איהר חושד געווען אין מסירה. ערשט אויפ'ן פּראָצעס פון לאָפּוכין'ס האָט דער דורכפאַל פון דער טאָמסקער דרוקע־ריי פיגורירט אַלס איינער פון אַזעוו'ס וויכטיגסטע אויפטואונגען פאַר דער אָכראַנע.

דער דורכפאַל אין טאָמסק און די אַרעסטען, וועלכע זע־נען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט געמאַכט געוואָרען, האָבען געגע־בען אַ שטאַרקען קלאַפּ די ס.־ר. ס'איז געוואָרען אַ מהומה און צעטרודערונג. אַרעסטען זענען געמאַכט געוואָרען אין פּעטערבורג, יאַראָסלאַוו, גראָדנע, קיעוו. מ'האָט אַרעסטירט עטליכע צעהנדליגע מאַן. דערצו נאָך האָט מען געוואַרט יעדען טאָג אויף נייע אַרעסטען. אין אַזאַ לאַגע איז געווען אַרגונאָוו און זיין פרוי. צוליב'ן דורכפאַל האָבען פיל פּאַרטיי־מיטגליעדער גע־מוזט אַנטלויפען קיין אויסלאַנד.

אַרגונאָוו'ן האָט מען דערווייל נישט גערירט און ער האָט בעשלאָסען צו פערבלייבען אין רוסלאַנד. אַזעוו האָט זיך שטאַרק דערנעהנטערט צו אַרגונאָוו'ן און צו די איבעריגע אָנ־פיהרענדע טוער פון די ס. ר. דער קלאַפּ, וואָס האָט געטראָפען די פּאַרטיי, האָט אַזעוו'ן ווי אויסגעטרייסלט און ער איז געווען ווי צום טיפסטען גערירט פון דעם אומגליק. ער האָט זיך אָפט געזעהן מיט אַרגונאָוו'ן, נאָטירליך קאָנספּיראַטיוו. איינ־מאָל האָבען זיי זיך געטראָפען אין באָד און נאָקעטערהייט גע־פיהרט אַ לאַנגען שמועס. לויט אַזעוו'ס מיינונג איז געווען איין אויסוועג, אַז די פיהרער זאָלען תיכף אָפּפאָהרען קיין אויסלאַנד און דאָרט פאָרזעצען די אַרבייט. ער אַליין, האָט ער דערצעהלט, פערנעהמט זיך צו פאָהרען קיין בערלין — אין שליחות פון דער עלעקטריישער געזעלשאַפט, וואו ער האָט געאַרבייט — און האָט פאָרגעלעגט צו ערלעדיגען אַלץ, וואָס מ'וועט נאָר דאַרפען.

אין די דאָזיגע שווערע טעג פאַר דער פּאַרטיי איז דער אויטאָריטעט צו אַזעוו'ן געוואָרען אַן אומבעגרענעצטער. איידער אַזעוו איז אָפּגעפאָהרען קיין אויסלאַנד, האָבען איהם זיינע פריינד פון דער פּאַרטיי פערטרויט אַלע סודות. אַלע פּאַראָלען, אַלע אַהן אויסנאַהם פערבינדונגען, ליטעראַרישע און אָרגאַניזאַציאָ־נעלע; זיי האָבען איהם מיטגעטיילט אַלע וויכטיגסטע אַדרעסען, נעמען און פּסעוודאָנימען און איהם געגעבען די בעסטע רע־קאָמענדאַציעס קיין אויסלאַנד. אַזעוו האָט צוגעזאָגט צו בעזאָר־גען קיין רוסלאַנד דעם נאָכסטען נומער „רעוואָלוציאָנאַיאַ ראָסיאַ", וועלכער האָט געדאַרפט געדרוקט ווערען אין אויסלאַנד און האָט די הבטחה טאַקע געהאַלטען.

פאָנעפאָהרען איז אַזעוו סוף נאָוועמבער. אין אָנהויב דע־צעמבער איז אַרגונאָוו און זיין פרוי אַרעסטירט געוואָרען און ערשט אין זומער 1905 זענען זיי אַנטלאָפען פון סיביר, בעת מ'האָט זיי אַריבערגעפיהרט פון איין אָרט אין אַן אַנדערען. פער־שיקט קיין סיביר זענען זיי געוואָרען אויף 10 יאָהר לויט אַ בעפעהל פון דעמאָלטיגען דירעקטאָר פון פּאָליציי־דעפּאַרטאַמענט לאָפּוכין'ען.

דער פּאָגראָם פון די ס.־ר. אין רוסלאַנד איז געשעהן לויט די אָנווייזונגען פון אַזעוו'ן. אין זיין ראַפּאָרט צום פּאָלי־ציי־דעפּאַרטאַמענט האָט זובאַטאָוו געשריבען: „לויט די אינפאָר־מאַציעס פון דעם אייך בעקאַנטען ווינאָגראַדאָוו'ן (אַזעוו ל. ב.) שטעלט מיט זיך די ליקווידאַציע פון די סאָציאַל־רעוואָלוציאָנע־רע צענטראַלע גרופּען נישט מעהר קיין שום אומבעקוועמליכקיי־טען".

אַזעוו איז געפאָהרען קיין אויסלאַנד לויט אַן אויפטראַג פון פּאָליציי־דעפּאַרטאַמענט. נאָכ'ן דורכפאַל פון דער דרוקעריי אין טאָמסק האָט די אָכראַנע, ווי דאָס איז איבערגעגעבען גע־וואָרען דורך ראַטאַיעוו בעת'ן פּראָצעס פון לאָפּוכין'ען „כדי ווייטער צו זיין אינפאָרמירט, געפונען פאַר נויטיג צו שיקען אַזעוו'ן פון מאָסקווע קיין אויסלאַנד. אַזעוו האָט זיך צוערשט בעזעצט אין בערלין, פון וואַנען ער האָט אויפגעהאַלטען די אַלטע בעציהונגען מיט דער אָרגאַניזאַציע און האָט אָנגעקניפּט נייע".

פאַרוואָס אַזעוו האָט געדרענגט אויף אַרגונאָוו'ן און אויף די אַנדערע פיהרער זיי זאָלען פאָהרען קיין אויסלאַנד און פאַר־וואָס מ'האָט אַרגונאָוו'ן ביז צו אַזעוו'ס אָפּפאָהרען נישט גע־רירט, איז פערשטענדליך: אַזעוו האָט געוואָלט האָבען אין אויסלאַנד, פאַר די דאָזיגע טוער, בעגלויבטע און אָנגעזעהענע עדות פון זיין געטרייער און איבערגעגעבענער אַרבייט לטובת דער אָרגאַניזאַציע אין רוסלאַנד. די אָנוועזענהייט פון אַרגונאָוו'ן איז איהם נויטיג געווען, ווייל דאָס האָט איהם געדאַרפט פער־לייכטערן דאָס אַריינדרינגען אין די קאָנספּיראַטיווסטע פער־העלטענישען פון די אויסלענדישע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס.

(פאָרטזעצונג קומט).

KROJU nowoczesnego, szycia, modelowania racjonalnym systemem gruntownie teoretycznie i praktycznie (na materjałach) wyucza istniejąca od 1900 r. zatwierdzona przez Min. Oświaty pierwszorzędna szkoła mistrzyni Paryskiej Akademji i Cechu Warszawskiego

A. WISNIEWSKIEJ

autorki obszernego dzieła „Metoda kroju", odznaczonej najwyższą nagrodą **„Grand Prix"**, złotemi medalami i dyplomami honorowemi na wystawach światowych w Paryżu, Rostowie, Rzymie, Marsylji. Kończącym patenty cechowe. **KURS WAKACYJNY** - opłata zniżona. Najmodniejsze formy bibułkowe od **50** gr. Przy szkole pierwszorzędna pracownia ubiorów damskich. **Piotrkowska 86,** m. 5, front.

פאַבריק פון
ושיראַנדעלען
ווי אויך גאַלוואַנישע
בראָנזיר־אַנשטאַלט
מ. לידער, לאָדז
צעגעלניאַנאַ 33, טעל. 53-41
נעהמט אָן אַלערליי געגענשטענדע צו איבערגילדען, פערזילבערן, ניקלען, בראָנזירען און אָקסידירען. עס ווערען אויסגעפיהרט אַלערליי רעפּאַראַטורען פון פערשידענע מע־טאַלענע און זילבערנע געגענ־שטענדע, פּינקטליכע אויספיהרונג.
גוט און ביליג מיט אַ גאַראַנטיע פאַר דויערהאַפטיגקייט. 248

אכטונג ה"ה פריזערס!!!

מיין פּערפומעריע־געשעפט איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע **העלנישע און בלומען־וואַסערן** צום פּרייז פון 4 זל. אַ קילאָ, חעזשעמאַל 3 זל., פיקסין־7.80, ווי אויך אַלערליי פריזיער־צובעהערע צו קאָנקורענץ־פּרייזען.

J. Drukier מיט אַכטונג
11 ZAWADZKA 11
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

לעטשניצע
פון דאָקטוירים־ספּעצ. און דענטיסטען־קאַבינעט
פעטריקאַווער 62, טעל. 31-53.

אינגערל. קראַנקהייטען	ד"ר ב. ראַבינזאָהן „ מ. וואָלפסאָן „ א. טענענבוים	פון 3½—2½ און 7—8 „ 12—2 „ 4—6
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר י. שרייבער „ א. פּאַכשאַנסקי	פון 2½—4 און 7—8 „ 12—1 און 5—6
פרויען־קראַנק־הייטען און געבורטס־הילף	ד"ר ד. אַלטערמאַן „ מ. פעלדמאַן פרוי ד"ר ה. זעלדאָוויטש־קראַטשקאַ „ „ גוסטאַווא זאַנד טענענבוים	פון 11—1 „ 5½—7½ שבת, זונט. דינסט. דאָנ. 3-5 זונט. מאָנט. מיט. פרייט. 3-5
קינדער־קראַנקהייטען	ד"ר ס. גוטענטאַג „ ל. פאַמיליער	פון 10—11 און 6—7 „ 12—1 און 4—5
נערווען־קראַנק.	ד"ר מ. מאַשלאַנקאַ	פון 6—7 זונטאָג 1—2½
אויגען־קראַנקהייטען	ד"ר י. סטופּאַי „ ס. האָלענדערסקאַ	פון 1—2 און 4—5 11—12, 6—8 זונט. 12—2
נאָז, האַלז און אויערען־קראַנק.	ד"ר מ. קלאַטשקאַ „ באַל. כאַן	פון 11—1 און 7—8 „ 3½—5½
הויט־ און וועֶ־נערישע קראַנק.	ד"ר פ. ברוין „ י. סאָלאָווייטשיק	פון ½12—½3 „ 6—8
ציין־ און מויל־קראַנקהייטען	צאָהן־אַרצט ס. שאָוועס „ מ. רעזניקאָווא „ ב. משודנאָווסקאַ „ נ. קאַצענבאָגען	פון 9—10¾ און 8—9 „ 11—1¾ „ 2¼—5 „ 5¼—8

די לעטשניצע איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אין אָווענד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
פּיאָטרקאָווער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז. האַלז, אויערען־קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	9½—12 4—5
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לופּיטש	הויט־און געשלעכט קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטס־קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	12.30—[illegible]
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס־הילף	3—4

בענזין־טעראַפּיע, שפּריצונגען פון סאַלוואַרסאַן א. ז. וו. קוואַרץ־לאַמפּ, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג, אינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף לעקען — היגיענע אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנאַליזן אַלע אַרט אַנאַליזען. די אויס־שלעגט און בלוט. 2170

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
בא דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט
עס געהמען אָן!

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן־אַרצט	10—2 3—[illegible]
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן־אַרצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
און ערשטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָווסקי	נאָז. האַלז. אויערען קר.	10—11 2—3 6½—7½
ד"ר רוזשאַנסקי	הויט־און געשלעכט־קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	1—2
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	11½—1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	4—5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	11—1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן־אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	9—2

צאָהן־פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קראָנען, בריקען, א. אַ. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען־אינסטיטוט
היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קאַריק־לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוועסטער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—6 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
היזיט איז 1 ד ר שטאַט.

Dr. med.
A. MAZUR
נאַרוטאָוויטש (רזשגאַ) 44
אויערען און האַלז קראַנקהייטען, שטימע און שפּראַך־פעהלערן (שטאַמלען א.ז.ו.) נעמט אָן פון 12—2 און פון 6—8 אָוו.

דענטיסט און צאָהנטעכניס
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.
פּרייזען ביליג! בערעכענונג אויך בעצאָהלט

צאָהן־אַרצט LEKARZ-DENTYSTA
St. GELBERG
זאַכאַדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט נאָך פערבעסערטע מעטאָדע ציינער און מויל־קראַנקהייטען. צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין. נעהמט אָן פון 9—12 און פון 3—7 אַ זייגער אָווענד. ביליגע פּרייזען. 1481

זא־גט חענעז אייער געזונד!

די „שווייצארישע ביטערע קריי־טער" (מיט דער מארקע „Kogut") זענען ענטשפרעכענד ביי מאגען־קראנקהייטן קישקעס, אבסטרוקציעס און גאל־שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

זענען א מילד און נאטירעל דורכרייניגונגס־מיטעל, װאס פארלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס־ארגאנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אנ'אפעטיט.

עס פערקויפען די אפטייקען און סקלאד אפטעקשנעס א שאכטעל צו 1.50 זל. הויפט־סקלאד איז די אפטייק פון

A.Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41

מיר שיקען ארויס אטהענינסטען 2 שאכטלען נאכ'ן ערהאלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען).
7061

Dr. med.
W. Eychner
פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 54-72.
נעמט אן אין דער „עטשגיצע פעטריקאווער 294 פון 12—2
מיטאג און אין דער היים פון 5—8 אוו

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און העגערישע קראנקהייטן רענטגען און ליכט־היילאינסטיט
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Dr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און האַרן - קראנקהייטען
נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אוונד.

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 28
טעלעפאן 40-26
ספעציאל־ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע.
באהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אוונד

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek.

פון דינסטאג דעם 5. ביז מאנטאג דעם 11. יולי ד. י.

פאר דער־װאקסענע!

מאטשיסטע — אין דער — ליבען־שקלאפערײַ
(גרויסע צירק־קאטאסטראפע)

אין די הויפט ראלען: **Helena Sangro i Maciste**
דראמא אין 12 טיילען.

פאר יוגענד!

„דאס ווייסע פערדעל"
דראמא אין 8 טיילען פונ'ם לעבען פון די אמעריקאנער קאוובאיען אין דער הויפט־ראלע **TOM MIX**

ניישט 10.000 !.. ניישט 100.000 !..
נור מיליאנען מענשען אויף דער וועלט בענוצען אין איצטיגען מאמענט

COSMOPOLIS

א דאנק זיינע זעלטענע אייגענשאפטן, וועלכע פלעגט און בעהאלט די פרישקייט פון פנים, הענד און קערפער.

קאסמאפאליס דאס איז ניט קיין קרעם.
קאסמאפאליס דאס איז ניט קיין פאסטא צום געוויכט.
קאסמאפאליס איז א גאנץ נייע און ביז אהער נאך ניט געוועזענע זאך.

הויפט־סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5

צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק־סקלאדען און פירפומעריע־געשעפטען. פרייז 2.50 זל. פער שטיק. ווען מ'קריגט ניט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט־סקלאד פאר פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 2.75 אדער 3.25 אויף א נאכנאהמע.
883

היט זיך פאר פעלשונגען!

פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערען געזוכט.

פיליע לאדז, פעטריקאווער 15, טעל. 753

געגרינדעט אין יאהר 1911. טעלעגר.־אדר.: „ANKIETA" געגרינדעט אין יאהר 1911.

מלוכה־קאנצעסיאנירטע און קאָנצעסיאנירטע
האנדעלס = אויסקונפט = שטעלע
K. PIECHOCKI

דאנציג	קאטאוויץ	פויזען	לאדז	ווארשא
לאנג־גאס 75.	וואיעוואדזקא 7.	27 גרודנ, 15.	פיעטריקויער 15.	מארשאלקאווסקא 87.

ערטיילט נאכ'ן איינפיהרען פון שנעל־דינסט דורכגרייפענדע אינ־ און אויסלענדישע קרעדיט־אויסקינפטען. גרעסטע אויסקונפטשטעל אין פוילען. מאדערנע ארגאניזאציע. עטליכע טויזענד שטענדיגע אבאנענטען. דירעקטער פערקעהר פון די אבאנענטען מיט ענצעלנע לאגערן.

מאלידע פרייזען! פאר אבאנענטען גינסטיגע בעדינגונגען! מאלידע פרייזען!

פיליע לאדז, פעטריקאווער 15, טעל. 753.

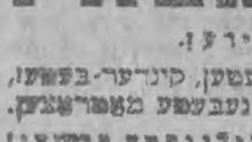

פ ארערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד־בעטען
פערזעהען מיט דער פאבריקס־מארקע
PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר גאראנטירען!

אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל־בעטען, קינדער־בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער־וועגעלעך, שטעקאפס און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען: רעעלסטע בעהאנדלונג! ביליגסטע פרייזען!

לאדז, פולנאצנא 24.

רעטשניצע (פאר קומענדע קראנקע)
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאבינעט
„SALUS"

גלובנא 41 טעל. 46-65.
איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אוו זונטאג — פון 9 פריה ביז 2 נאכמ

ד"ר ז. ראקאווסקי	אוירען־האלז און נאז־קראנקהייטען	פון 11 – 13
ד"ר לאנדקאה	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 – 2 און פון 5 – 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער־ קראנקהייטען	פון 11–12 און 4.30–6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקהייטען	פון 1–2 און פון 6.30–7.30
" שמערלאווסקי	פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע	2.30 – 3.30, 5.30–6.30 זונטאג פון 12–1
" זילבערשטראם	וועגערישע און געשלעכטס־קראנקה.	פון 11.30–1 און 7–8
ד"ר גאלדבערג	אויגען קראנקהייטען	פון 10.30–12.30
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקהייטען	פון 11–12 און פון 3–5
צאהן־ארצט פרוי לאנדקאה " סט. גאלדבערג	צאהן־און מויל קראנקהייטען	9.30–12 און פון 4–7 12–2 און פון 7–8

אפעראציעס, אפעראציעס, איינשפריצונגען, מאקען־שטעלען. עלעקטריי אנאליזען, (ווי אורין, פלעגמא, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען־אויפנאהמען. קורס פאר שטאמלער. געבורטס־הילף בעראטונגען פאר מוטערס. קינסטליכע ציין, קאראנעס, גאלדענע ברוקען, פלאטען א. ז. וו. ספעצ. קורסען פאר שטאמלער. וויזיטען אין שטאדט. שוץ־אימפונגען געגען שקארלאטין.
31

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין בירא פיעטריקאווער 17?
ואמרת אליו, זאלסטו איהם זאגען
— אז אין דעם בירא —
17 פעטריקאווער 17
2־טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו מ'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אגעמיין, קלאגעס, זאכענטשעסטעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעסער אין קאָ־מיסאריאט־רזשאנדע, ביטעס וועגען דירה און אויסלאנד דאקומענטען און אין אלע פאליציי־בעצירקען, שותפות־אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראציעס, קארגע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

רעכט־קאנסולענט י. מאנעלא, פעטריקאווער 17, זאכאדניא 52
שנעל, רעעל און ביליג!

טליתים־פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב־וואלענע זיידענע טליתים בא מערקישע, ווי אויך טליתים־קטנים הורט און דעטאל! מיט אויספוי־מינגען, אויך נארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל
ביי א. ה. ציטרינאווסקי, קאמיענא 1,
אין צווייטען ווינקל פארטער. קומט און איבערציינגט אייך! 298
געמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צו וואשען.

צאהן־ארצט–LEKARZ-DENTYSTA
M. KARABANOW
זאכאדניא 31 (אין הויף) טעלעפאן 09-59
הײלט, פלאמבירט ציהט צאהן גאנץ אהן שמערצען, קינסטליכע צאהן אהנע גומענס און רעפעראטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפערטיגט. נעהמט אן פון 9 פריה ביז 8 אין אוונד. 1195
רעטשניצע פרייזען. בעראטונג אומזאנסט.

קאפ־וועהטאג און ערשעפונג,
ווי אויך מאגען־פערדארבונג, לעבער־קראנקהייטען, נירען, גאל־שטיינער, רעוומאטיזם, ארטעריטיזם, העמארידען־וועהטאגען קומען פט פאר צוליב דער שלעכטער שטאף־ווערקסלונג און פעראונרייניגונג פון בלוט און מענשליכען ארגאניזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
ווירקען צו א גוטער שטאף־ענדערונג, ערוועקען צו פערדייען, רייניגען דאס בלוט און אלגעמיינעם מאגען געזונד דעם מאגען און ברענגען צו א רעגולערע פונקציע פון דער לעבער און נירען, וואו בעזייטיגען שטילגאנג, און

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
בעזייטיגען פון ארגאניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאס שאפען זיך פון פערזויערונגען, וואס איז גורם צו רעוומאטיזם און אטרעטיזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
בעזייטיגען און פערהיטען דאס שאפען זיך פון גאל־שטיינער און פערמינדערן די העמאראיד־שמערצען.

די פרייזען א האלבע שאכטעל 1.50 זל.
" א דאפעלטע שאכטעל 2.50 זל.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק־סקלאדען. 156

Gimnazjum Męskie
z prawami gimnazjów państwowych
L. SZAKINA,
w Łodzi, Piotrkowska 18.
די קאנצעלאריע פון גימנאזיום איז אפען יעדען דינסטאג און דאנערשטאג פון 11 ביז 1.
847

פערארימט, פאראליזירט, פערשטויסען פון די אייגענע שוועסטער

וואלגערט ער זיך אויף דער גאס א הונגעריגער און קראנקער

די טראגעדיע פון א לאדזער יודען.

נאך באלוט האט נעכטן געקאכט מיט אן׳אויסטערלישער געשיכטע, וואס האט זיך דארט פארלאפען. פאר אונזער מיטארבייטער, וואס איז דארט געווען, האט דער העלד פון דער געשיכטע און די פרומיגע שכנים דערצעהלט פאלגנדעס:

מיט א פאר יאהר פאר׳ן קריג איז אין ווארשא בעקאנט געווען די פירמע פון די ברידער לעווקאוויטש, וואס האבען געהאט א גרויסע גארבעריי. איינער פון די ברידער האט ליקווידירט זיינע געשעפטען אין ווארשא און איז ארויסגעפאהרען קיין א״י, וואו ער האט איינגעארדענט א גארבעריי און וואוינט דארטען היינט.

דער אנדערער ברודער איז געבליבען אין ווארשא. זיינע געשעפטען האבען אנגעהויבען געהן אלץ ערגער. נאך בעת דער אקופאציע האבען די דייטשען ביי איהם צוגענומען כמעט זיין גאנץ פערמעגען. ער האט זיך געוועהרט, נאך געפיהרט א ביסעל געשעפטען און געבליבען ביי א ביסעל געלד. אלס א רייכער ברודער האט ער אויסגעהאלטען זיינע 2 שוועסטער אין לאדז, געבארגט זיי געלד, געשאפט פאר זיי פרנסה א.א.וו.

מיט 6 יאהר צוריק איז לעווקאוויטש׳ס איינציגע טאכטער קראנק געווארען און אפקרענקענדיג 5 יאהר, איז זי פאראיאהרען געשטארבען אין וויען. איהר טויט האט אויפ׳ן פאטער געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק.

זיינע געשעפטען זענען דערווייל געגאנגען נאך ערגער. די מיטלען האבען זיך אויסגעלאזט און ער האט אנגעהויבען פארלאנגען, אז מ׳זאל איהם בעצאהלען זיינע חובות. דערצו איז ער נאך קראנק געווארען און בעקומען א פאראליזש אין רעכטען טייל פון קערפער.

די וואך פאר שבועות ה. י. איז ער געקומען צו פאהרען קיין לאדז און זיך געווענדעט צו דער שוועסטער און שוואגער דזיאלאווסקי (פעטריקאווער 62) זיי זאלען איהם צוריקצאהלען דעם חוב פון 1918 י. (1800 רובעל און 1000 מארק). מ׳האט איהם תחילת פיין אויפגענומען, געבעטען נעכטיגען א.א.וו. אין אוונד אבער איז מען איהם בעפאלען, געגעבען עטליכע קלעפ, אזוי, אז ער האט זיך איינגאנצען פערלוירען, מען האט איהם דאן געצוואונגען ער זאל אפגעבען די קוויטונגען אויפ׳ן געבארגטען געלד, וועלכע ער האט געהאט ביי זיך. שפעטער האט מען איהם ארויסגעזעצט אויף א דראשקע, אבגעפיהרט צו דער באהן און צוריק ארויסגעשיקט קיין ווארשא. ווען לעווקאוויטש איז געקומען צו זיך פון דער גאנצער מעשה, איז ער צוריקגעקומען קיין לאדז און האט וועגען דעם ענין געמאלדען דער אויספארשונגס-מאכט, וועלכע האט פערפיהרט א פראצעס.

אינצווישען, וועלענדיג ערלעדיגען דעם ענין אויף א פרידליכען אופן, האט ה׳ לעווקאוויטש גערופען דזיאלאווסקי׳ן צום רב. יענער איז אפילו געקומען נאר פערלאזט די פערהאנדלונגען און נישט געוואלט פון קיין שום זאך הערען און וויסען.

א פאר וואכען שפעטער האט מען זיך געפרובט אויסגלייכען ביים רב ספיגאל. דזיאלאווסקי האט פערלאנגט, אז לעווקאוויטש זאל צוריקציהען זיין בעשולדיגונג פון אויספארשונגס-ריכטער. לעווקאוויטש איז אויף דעם מסכים געווען בתנאי, אז דזיאלאווסקי וועט ארויסגעבען א כתב, אז ער וועט זיך אונטערווארפען דעם פסק פון ב״ד, און אזוי ווי דזיאלאווסקי איז אויף דעם נישט איינגעגאנגען, איז פון דעם ענין ווידער גארנישט געווארען.

לעווקאוויטש׳ען, א קראנקען, פאראליזירטען איז אלץ ערגער געווארען, ער האט געמוזט זיך פאהרען היילען. מיטוואך איז ער געקומען פון ווארשא קיין לאדז צו זיין שוועסטער צביה ראזען דער הויזווירטין פון בזשעזינער 15. דארט האט ער אבער געטראפען אזא אויפנאהמע, וואס ער האט גארנישט ערווארט. די שוועסטער האט איהם נישט אריינגעלאזט אין שטוב. ווען ער האט אנגעהויבען קלאפען אין טיר, האט זיך אויפגעהויבען א געשריי, אז ס׳זענען אנגעפאלען באנדיטען. ס׳איז אנגעקומען פאליציי און מ׳האט לעווקאוויטש׳ן אפגעפיהרט אין פאליציי קאמיסאריאט.

ווען מ׳האט אבער דארט פעסטגעשטעלט, ווער ער איז האט מען איהם נאטירליך בעפרייט.

די שוועסטער האט זיך אבער דאך נישט בערוהיגט און נאכאמאל געלאזט ארעסטירען דעם אומגליקליכען, פערלאנגענדיג, אז מ׳זאל איהם ארויסשיקען קיין ווארשא.

די שכנים פון הויז האבען מיטלייד מיט׳ן קראנקען. זיי האבען אבער מורא פאר דער ווירטין, ווייל, ווי זיי זאגען, וועט זי זיך שפעטער נוקם זיין אן זיי.

זיצט דער אומגליקליכער א גאנצען טאג אויפ׳ן הויף אהן א ביסען עסען און אהן א טרונק וואסער. נעכטיגען מוז ער אויפ׳ן הויף, ווייל די שכנים האבען מורא איהם אריינצולאזען צו זיך.

וועגען בארטשינסקי-סכסוך

8-שעה׳נען ארבייטס-טאג, רייסען די לוינען, ענגלישען שבת.

(ב) עהערנעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פאבריקס-דעלעגאטען. כדי ארומצורעדען די פראגע וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין בארטשינסקיס פאבריק.

די רעפערענטען האבען אין זייערע רעדעס אנגעוויזען, אז שולדיג איז אין צוברעכען דעם שטרייק דער פעראיין „פראצא פאלסקא". די דעלעגאטען האבען געפאדערט צו פראקלאמירען אן׳אלגעמיינעם שטרייק, כדי צו דערהאלטען דעם ענגלישען שבת.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען צו אינטערווענירען וועגען דעם ענין ביי דער רעגירונג, גלייכצייטיג אבער צוגרייטען די ארבייטער צו אן׳אלגעמיינער עקציע.

*

(י) ווי בעוואוסט, קומט איצט צוריק פון אורלויב קיין ווארשא דער ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען די פראפעסיאנעלע קלאסען-פעראיינען בעשלאסען ארויסצושיקען קיין ווארשא א דעלעגאציע, וועלכע האט די אויפגאבע, צו בעהאנדלען מיט דעם מיניסטער די לעצטע געשעהענישען אין לאדז; דאס ברעכען דעם געזעץ וועגען 8 שעה׳דיגען ארבייטס-טאג, רייסען די לוינען און ענגלישען שבת א. ד. ג.

א משפט איבער 2 באנדיטען,

וואס האבען געמאכט א רויב-אנפאל אין מיטען שטאט.

(או) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז געריכט זענען נעכטען געזעסען: יאן וואלאדארטשיק און א געוויסער מישעווסקי; ביידע – בעשולדיגט אין א רויב-אנפאל מיט געווער אין די הענד.

די פארגעשיכטע פון פראצעס איז פאלגענדע:

דעם 11 נאוועמבער פ. י. איז די לאדזער פאליציי אלארמירט געווארען דורך דער ידיעה, אז אין דער פריוואט-פערוואוינונג פון א געוויסען זילבערשטיין (ציגעל-גאס) האבען זיך אריינגעכאפט באנדיטען און דראהענדיג מיט א רעוואלווער, געפאדערט געלד און ציהרונג.

זילבערשטיין האט שוין געוואלט אפגעבען זיין פערמעגען, אבער זיין פרוי האט, דערזעהענדיג די רויבער אנגעהויבען צו שרייען.

איינער פון די אנפאלער איז דאן צוגעגאנגען צו דער פרוי זילבערשטיין און האט איהר מיט׳ן הענטעל פון רעוואלווער געגעבען עטליכע קלעפ אין קאפ, אזוי, אז די פרוי איז געפאלען חלשות.

דאן האט שוין אנגעהויבען שרייען דער ה׳ זילבערשטיין. די באנדיטען האבען זיך דערשראקען און זענען אנטלאפען נישט אויספיהרענדיג דעם רויב-אקט.

די פאליציי האט אונטערגענומען אן ענערגישע אונטערזוכונג, און איניכען טעג ארעסטירט איינעם פון די אנפאלער יאן וואלאדארטשיק. דעם צווייטען מישעווסקי האט וואלאדארטשיק אליין אנגעגעבען אלס זיין מיטהעלפער.

אין געריכט האט וואלאדארטשיק זיך פערענטפערט דערמיט, וואס ער איז בעשעפטיגט מיט א גרויסער פאמיליע. און האט געליטען נויט; דאס האט איהם געטריבען צו דעם פערברעכען.

דאס געריכט האט פער׳משפט וואלאדארטשיק׳ען פאר׳ן רויב-אנפאל מיט געווער אין די הענד און שיער נישט דער׳הרג׳עט א מענשען (די פרוי זילבערשטיין) צו 4 יאהר שווערע תפיסה.

מישעווסקי׳ן פאר צו העלפען וואלאדארטשיק׳ען אין זיין „שמיקעל ארבייט" האט דאס געריכט פער׳משפט צו 2 יאהר מיט 6 חדשים תפיסה. ביידע-צו פערלירען אלע בירגערליכע רעכט.

בעריש טובה פון א פ״רשט

ער וויל ראטעווען און שלאגט ארויס די נשמה...

עהערנעכטען ארום 8 א זייגער אויף דערנאכט איז געפאהרען פון ליפנע אין זיין גוט אריין – זאמבאוו דער פירשט פוזינא.

אויפ׳ן וועג האט זיין אויטא אנגעטראפען אויף א בריטשקע, אין וועלכער עס איז געלעגען א פער׳חלש׳טער מענש.

דער פירשט האט רחמנות געקריגען אויף דעם פער׳חלש׳טען, און האט איהם געהייסען אריבערטראגען אין זיין אויטא אריין.

אין דערהיים האט מען זיך גענומען דעם פער׳חלש׳טען מינטערן: מען האט אויף איהם אויסגעגאסען עטליכע פעסער וואסער, און ווען דאס האט נישט געהאלפען האט מען איהם גענומען שלאגען..

מען האט דעם אומגליקליכען געשלאגען אין משך פון עטליכע שעה, אזוי. אז דער פערחלשטער, וועלכער האט שוין פריהער אנגעהויבען צו געוויזען שוואכע סמנים פון לעבען האט נאכ׳ן שלאגען איינגאנצען אויסגעהויכט די נשמה.

מיט דער „רעטונגס-אקציע" פונ׳ם פירשט פוזינא האט זיך פעראינטערעסירט די פאליציי.

דער טראנספארטירטער אויף יענער וועלט איז א געוויסער מארצעוויטש, א פויער פון דער נהינע מאזאוויע.

8	יולי
פרייטאג	זון-אויפגאנג 3.41
ח	זון-אונטערגאנג 7,25
תמוז תרפ״ז	לענג פון טאג 14, 12
	ליכט-צינדען: 7,40

הלואה

פאר לאדז.

(מ) ווי מיר האבען שוין נעכטען מודיע געווען, איז קיין ווארשא ארויס בעפאהרען דער וויצע-פרעזידענט גראשקאווסקי, כדי צו אינטערווענירען אין „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא", וועגען דער הלואה פאר לאדז. די הלואה פון 850 טויזענד זלאטיס איז בעשטימט געווארען אויף צו פערענדיגען דאס בויען פון 10 וואוין-הייזער און פון אן׳ערציהונגס-הויז.

די פארשטעהער פון באנק האבען צוגעזאגט דעם וויצע-פרעזידענט דעם ענין קורצענס צו ערלעדיגען.

ארדנונג

אויף די זומער-וואוינונגען.

(ב) די לעצטע צייט האט זיך די לאדזער סטאראסטווע גענומען איינצופיהרען א ביסעל ארדנונג אין די ארומיגע זומער וואוינונגען.

אויף ווישניאווא גורא איז איינגעפיהרט געווארען א שטענדיגער פאליציי-פאסטען, וועלכער פאטראלירט א גאנצען מעת-לעת. א חוץ דעם האט דער סטאראסטע רושעווסקי ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו די הויז איינהאבער פון ווישניאווא גורא, אז זיי זאלען אויפבויען א שאפע פון סטרוזשעוו ביז אנדרעספאל.

פון „יתומים-הויז (זגערזשער 40).

דינסטאג, דעם 5. יולי ד. י. האט די פערוואלטונג פון יתומים-הויז זגערזשער 40, ארויסגעשיקט די קינדער קיין קאלע אויף זומער-וואוינונג אויף דער צייט פון די פעריען.

אין די אפטייקען.

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(ס) היינט, פרייטאג, דיזשורירען פאל גענדע אפטייקען: מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), ע. מילער (פעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 17), ק. גערטנער (ציגעל-גאס 64), ה. ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), ס. יאנקעלעוויטש (אלט-מארק 9).

קינא „IMPERIAL"
Zawadzka 16.

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!

I
„די אייביגע שטארם"
אדער די ענטשטעהונג פון איטאליענישען פאשיזם.

II
„דעם דרעסירער׳ס קינד"
אין די הויפטראלען די בערימטע פראגיקערין
Barbara La Marr i B. Litell.
פרייזען פון 30 גר. ביז 1.50 זל.

LUNA — LUNA
היינט פראכטפולע פרעמיערע! דאס נייעסטע מייסטערווערק פון די אייראפעאישע עקראנען
„נעכט פון לײדענשאפט"
גענענהערטיגער פיקאנטער און דראמאטישער פילם.
HARRY LIEDTKE
:------: אין די הויפט ראלען : דער ליבלינג פון פובליקום
Greta MOSHEIM, Grit HAID, Frida RICHARD i M. KUPFER אין די בעזעצונג
פראכטפולע אויסשטאטונג! סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ לידוויער. קינסטלערישע שפילען!

דער פערראטענער מאן דערצעהלט

די טרויעריגע געשיכטע פון זיך, פון זיין שווינער, פון זיין ווייב און איהרע 3 שוועסטער.

מיט א פאר טאג צוריק האבען מיר גצבראכט א גרעסערע נאטיץ וועגען זעלבסטמארד פון דער 16 יעהריגער ליבא הערשקאוויטש (יאסקאוויטש), וועלכע האט זיך ארפגעווארפען פון 3-טען שטאק אויף פעפער-גאס 14.

אין דער נאטיץ האבען זיך, לויט דער מיינונג פון איינעם פון די קרובים פון דער געליטענער, אריינגעכאפט איניגע נישט פינקטליכקייטען, און ער האט אונז צוגעשיקט אן'אויסבעסערונג, וועלכע מיר ברענגען דא פערטליך:

חשוב'ע רעדאקציע!

איך בעט צו פערעפענטליכען אין אייער ווערטער צייטונג פאלגענדע ווערטער:

אין „נייעם פאלקסבלאט" נומער 155 איז געווען געדרוקט א נאטיץ אונטערן נאמען: „יונג יודיש מיידעל ווארפט זיך ארפ פון דריטען שטאק, אין דער דאזיגער נאטיץ ווערט דערמאנט די מוטער פון דעם אומגליקליכען מיידעל ליבע יאסקאוויטש (נישט הערשקאוויטש ווי איהר שרייבט), אז זי האט דא תתונה געמאכט א טאכטער און מישגינומען מיט זיך קיין ארגענטינע דאס יונגע פאר פאלק, ווי אויך דעם עלטערן איידים איהרען.

פאקטיש איז די געשיכטע פאלגענדע: פון ארגענטינע איז טאקיש געקומען די עלטע רבקה יאסקאוויטש און האט מיר דא דורך שדכנים פערדרייט דעם קאפ, ביז איך האב חתונה געהאט מיט איהר טאכטער.

דערווייל האב איך געדונגען א געוועלב און איינגעריכטעט א פריזיערזשאלאן אויף נייע ציגעל-גאס 29. אויף אלעם האב איך אויסגעשטעלט וועקסלען. איך האב געארבייט שווער און ביטער, און איינציגווייז האב איך געצאהלט די וועקסלען מיט מיין בלוט און שווייס.

ציימען זענען אבער אוועק, און איך האב דעם צוגעזאגטען נדן נישט געקריגען.

דאן איז מיין פרוי אוועק צו איהר שוועסטער אסתר הערשקאוויטש, וועלכע האט מיט דער הילף פון איהר מאן איבערגערעדט מיין פרוי, און זי איז אהיימגעקומען מיט א פראיעקט איך זאל פערקויפען ס'געשעפט, דאס איז געווען צו יענער צייט מיין איינציגער אויסוועג. איך האב פערקויפט מיין געשעפט פאר 425 דאלאר, גאר ווען מען האט אויסגעציילט ס'געלד, האט עס מיין פרוי צוגעכאפט, און איז פערשוואונדען געווארען. מעהר האב איך דאס געלד פאר מיינע אויגען נישט געזעהן.

דער אויספארשונגס-אמט, צו וועלכען איך האב זיך געווענדעט נאך הילף, האט די זאך איבערגעגעבען אין געריכט, אבער ביז ס'איז געקומען צום פראצעס איז שוין מיין פרוי מיט איהר שוואגער ברוך הערשקאוויטש אוועקגעפאהרען נאך ארגענטינע, איבערלאזענדיג דא ארימע בעל-חובות יתומים און אלמנות. אוועקגעפאהרען זענען זיי מיט דער דערלויבעניש פון אסתר'ן הערשקאוויטש. אלוא איין שוועסטער איהרע האט די דערמאנטע אסתר צעשיידט מיט איהר מאן, און די צווייטע האט זי געצוואונגען צו בעגעהן זעלבסטמארד.

א פיערטע שוועסטער האט זיך פערליבט אין א קריסט, און איז מיט איהם אוועק און לעבט מיט איהם ביז'ן היינטיגען טאג.

איך דאנק אייך פאר אויס און פערבלייב
מיט אכטונג
דער פערראטענער מאן.

צוזאמענפאהר פון יודישע אלקאהאל-סוחרים.

(ג) נעכטען איז אין לאקאל פון ערשטען לאדזשער דעסטאליסטען-פעראיין פערזאמעלט געווען 31 פארגעקומען א אלגעמיינע ארגאניזאציאנ'ס פערזאמלונג פון די נייע סעקציע פון וויין-און שפירט-סוחרים.

עס איז געוועהלט געווארען א ציימווייליגע פערוואלטונג. די סעקציע האט אונטערגענומען א ענערגישע ארבייט, און רופט צונויף אויף דעם 15 אדער 17 אויגוסט א צוזאמענפאהר פון די וויין און שפירט סוחרים פון דער לאדזשער וואיעוואדזטווא.

שרפות

פון דאך-בוידעם און פון נערוועז-טעט...

(—) נעכטען ערום א פערטעל צוועלף איז די פייער-לעשער-אמטיילונג אלארמירט געווארען אויף זאמענהאף גאס 27 וואו עס האט אויסגעבראכען א שרפה. עס האט זיך אנגעכאפט די סמאלע, וואס מען האט געקאכט אויף צו שמירען דעם דאך. דאס פייער האט זיך באלד פערשפרייט און פערכאפט די ארומיגע פערבויאונגען. א דאנק דער געשיקטקייט פון די פייערלעשער האט זיך איינגעגעבען דאס פייער צו לאקאליזירען.

*

(—) אויף מארגאווע 47 האט א געוויסער טשערווינסקי אין אן'אנפאל פון א נערוועז-טאק אונטערגעצונדען דאס מעבעל אין זיין וואוינונג.

די שכנים, וועלכע זענען זיך צונויפגעלאפען אויפן געשריי פון די היימישע מענשען, האבען דאס פייער אפגעלאשען.

ביז דעם „נערוועזען" אונטערצינדער פערנעהמט זיך א דאקטאר-פסיכיאטער.

ד"ר קרוק

האלט א רעפעראט.

מארגען, שבת, 10 א זייגער פריה קומט פאר אין זאל פון האנדעלט-אנגעשטעלטע (צל. קאשטשושקי 21) א פארלעזונג פון בצוואוסטען ארבייטער-טוער ד"ר יוסף קרוק אויף דאס טעמא: „די בענקשאפט צו הערואיזם, און די דיקטאטור פון דער ליבע" (צום 60 יעהריגען יובל פון ראמען ראלאן). די פארלעזונג ועהט פאר צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

ביי נעדערס-קראנקהייטען.

מאגען- און געדערים-קאטאר, געשווילסען אין דיקדארם וואנד, ניינונג צו ענטצינדונג פון דער בלינדע-קישקע בעזייטיגט דאס נאטירליכע ביטער-וואסער

Franeiszek József

אויך שטויאונגען פון אונטערלייבס-ארגאנען גאנץ שנעל און שמערצלאז. לאנגיעהריגע שפיטאל - ערפאהרונגען לערנען, אז דורכ'ן געברויך פון ביטערוואסער פון

Franciszek József

ווערט די געדערים-פערריכטונג פארציטליך רעגולירט.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקשנעס.

שמריים

ביי וואליוזע-ארבייטער.

די וואליזען-ארבייטער, וועלכע עס קומט אויס צו לעבען און ארבייטען ביי זעהר שווערע בעדינגונגען האבען זיך אין דער לעצטער צייט ארגאניזירט און בעשלאסען אדורכצופיהרען א לוינאקציע.

די פאריגע וואך האבען זיי שוין ארויסגעשיקט די פאדערונגען, פערלאנגענדיג א הוספה פון 50 ביז 100 פראצ.

אזוי-ווי די מייסטער האבען אויף די פאדערונגען צום בעשטימטען טערמין קיין ענטפער נישט געגעבען איז דערביי אויסגעבראכען א שטרייק אין אלע ווארשטאטען פון לאדז און דער סביבה.

מיר'ן האבען

א מעטעאראלאגישע סטאציע.

(ט) די טעג וועט אויף דעם היגען פליה פלאץ פארקומען די ערעפענונג פון א מעטעאראלאגישע סטאציע, וועלכע וועט מעגליך אויסגעבען דעם צושטאנד פון גאהזספערע ווערטערן. די סטאציע וועט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון'ם פליה-וועזען אין אונזער שטאט.

פון יודישען טעאטער.

זיים עטליכע וואכען גאסטראלירען אין „פילהארמאניע" די אמעריקאנער געסט אננא און היימאן יאקובאוויטש. די פיעסען „די גרינע כלה" ווי אויך „מינקע די דינסט - מויד" וואס זענען אויפגעפיהרט געווארען דורך די גאסטראלערען, האבען שטארק אויסגענומען ביים לאדזשער טעאטער-עולם, די געזאנגס-נומערען ווערען דורך דער פרוי אננא יאקובאוויטש אויסגעפיהרט זעהר פיין און ווערען פיל מאל ביסירט, בכלל איז די מוזיק און די איבערדערמאהנטע פיעסען הארציג יודישלעך.

מארגען, שבת, טרעטען די געסט ווידער אויף אין א פרעמיערע „דער גאט פון ליבע". שבת, נאכמיטאג ווערט אויפ'ן „פערלאנג פון טעאטער - עולם געשפילט ווערען „מינקע די דינסט מויד", און מאנטאג ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג. ס'וועט געשפילט ווערען „די גרינע כלה".

מעלדונגען.

פון „השומר הלאומי".

אלע מיטגלידער פון דער ארג. דארפען קומען אויף דער אספת-חברים, וואס קומט פאר מוצש"ק 730 אין אייגענעם לאקאל, קילינסקי 60 די הנהגה.

הסתד. „צעירי והחלוץ מז ח" קילינסקי 44.

סדר שבת בשבתו ילמדו באולמנו פרק „חובת הלבבות" ושעור תנ"ך בשעה 4 אחה"צ ע"י החברים קרקובסקי ופוונסקי.

ביום א' פנאם בשעה 8 בערב נערך אספה גדולה על הנושא עמדתנו אל הקונגרס החמשה עשר בהשתתפות הציר לסיים מר משה הלמן כל החברים מתבקשים לבוא בדיוק.

הננו מודיעים לכל הצעירים הדתיים שנתיסד באגדתנו שעורי עברית ותנך בתנם, בכל יום משעה 8 עד 10 בערב. 913

יכולים להרשם — הועד.

עלטסטער פעלדשער
B. KWAL
25 חמכאדניא 25
צוריקגעקעהרט.

ס'איז שוין ערשינען
"№ 8 „דער יתום
צייטשריפט געווידמעט די צניבים פון יתומים-פערזארגונג, קינדער-ערציהונג און פרויען-שוץ
מיט א זעהר רייכען אילוסטרירטען אינהאלט.
צו בעקומען אין אדמיניסטראציע: לאדז, שענקיעוויטש 3/5
פון 10 ביז 2 בייטאג און פון 4 ביז 8 אין אוונט.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
חמטערדיגע גאסטראלען פון די ליבלינגס - געסט אויס אמעריקא
אננא און היימאן יאקובאוויטש
פרעמיערע! דער גרויסער סענסאציאנ. שלאגער פרעמיערע!
שבת, דעם 9 טען און זונטאג, דעם 10 טען יולי 9 אווענד איינע פון די וועלט-שלאגערס, וואס מען שפילט איצט אויף די ענגלישע בינהנעס
דער גאט פון ליבע
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון סעם שיינבערג, רעזשיסירט דורך היימאן יאקובאוויטש, הויפטראלען: מיי - אננא יאקובאוויטש סיימאן—היימאן יאקובאוויטש.
שבת, 3.30 נאכמ. צו ביליגע פרייזען דער שלאגער וואס האט געמאכט א רושם
מינקע די דינסטמויד
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ, רעזשיסירט דורך: היימאן יאקובאוויטש. די קונסט-ראל „מינקע, די דינסט - מויד" פיהרט אויס די בעליבטע קינסטלערין אננא יאקובאוויטש; ד"ר בלום—היימאן יאקובאוויטש.
מאנטאג, ד. 11-טען יולי 9 אווענד גרויסע פאפול. פארשטעלונג פון 80 גר. ביז 2.50. עס ווערט געשפילט „די גרינע כלה".
ס'נעמט אנטייל פרויען: בעזמאן, מאכאראוטקא, פאדערמאן. מענער: אריאל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאליאנסקי צווייליך אדמ.: א. בעדמאן. בינע-לייטער: מאכאראווסקי. בילעטען אין טעאטער קאסע.

דער ערשטער לאדזער טעקסטיל-קאאפעראטיוו.

דעם 1-טען יולי ה. י. האט ביי אונז אין לאדז אנגעהויבען זיין טעטיגקייט דער ערשטער יודישער טעקסטיל-קאאפעראטיוו פון האנד-וועבער-מייסטער (זגכאדניא 59.

דער גרויסער ווירטשאפטליכער און עקאנאמישער קריזיס האט שטארק רואינירט די קליינע טעקסטיל-פראדוצענטען אזוי, אז מען איז פשוט געווען פער'משפט צום אונטערגאנג.

מען איז געקומען צום אויספיהר, אז מען מוז דעם פראדוקט וויגאניג-שיכלעך אויסארבייטען אויף קאאפעראטיווע יסודות, און עס איז געשאפען געווארען דער קאאפעראטיוו.

מיט קליינע מיטלען זענען די גרינדער צוגעטרעטען צו שאפען די דאזיגע אינסטיטוציע. דאס איז דער ערשטער טעקסטיל-קאאפעראטיוו ביי אונז אין שטאט. ער שטעלט זיך די אויפגאבע אויסצוארבייטען וויגאניג-שיכלעך און דערנאך איבערצוגעהן צו אנדערע ארטיקלען, וואס געהען אריין אין דער האנד-וועבעריי. די יודישע סוחרים וועלען זיכער סימפאטיש זיך בעציהען צו דער דאזיגער זייער אונטערנעהמונג, וועלכע פערדינט אונטערשטיצט צו ווערען.

פון די קינאס.

קאסינא: די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען טרעטען ווייטער אויף מיט א ריזען-ערפאלג. פון היינט אן געהט א גאנץ נייער פראגראם. דער בעליבטער הומאריסט און סאטיריק וולאדיסלאוו לין, די בעריהמטע טענצערין קלער בוראף און די זינגערין ביעלעצקא שאפען בוזאמען א פרעכטיג פערשידענארטיג פראגראם. אויפ'ן עקראן געהט א נייער פילם, אונטערן נאמען „איהר הארטצ טאנצט א וואלץ" די מוזיקאלישע אילוסטראציע פון גאנצען פראגראם ווערט אויסגעפיהרט דורכ'ן געקליבענעם ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. קאנאר.

די נאכט-סעאנסען אין קינא ספלענדיד, נארוטאוויטש 20.

אין קינא ספלענדיד ווערט שוין די צווייטע וואך, יעדען האלב 12 ביינאכט דעמאנסטרירט מיט א גרויסען ערפאלג דער זעהר אינטערעסאנטער און בעלעהרענדער פילם אונטערן נאמען: „דאס טאגעבוך פון א דאקטאר.

דאס איז א טאגבוך פון אן'עלטען דאקטאר פון געשלעכטס קראנקהייטען, וועלכער האט אין זיין רייכער פראקטיק אדורכגעזעהן א ים מיט ליידען אין אויסערגעוועהנליך אינטערעסאנטע לעבענס-עפיזאדען דערצעהלט דער דאקטאר, ווי אויסוואורפען שפיעלען אין זייערע פרויען אין די האניג-חדשים מיט פערשידענע געשלעכטס - קראנקהייטען און ד. גל.

דער פילם וועט שבת און זונטאג דעמאנסטרירט ווערען אויך 12 ביינאג צו ביליגע פרייזען.

לונא: נישט קוקענדיג אויפ'ן זומער-סעזאן, שפארט די דירעקציע פון „לונא" נישט קיין מיה און געלד און דעמאנסטרירט איין מייסטערווערק נאכן צווייטען. פון היינט אן געהט ווידער א זעהר פיקאנטער פילם א. נ. „געכט פון ליידענשאפט" מיט האררי לידקע, ליבלינג פון לאדזער פובליקום אין דער הויפטראלע.

שטארי: ס'ווערט דעמאנסטרירט א נייער סענסאציאנעלער פילם א. נ. „דער בלוטיגער פרייז" מיט'ן בעריהמטען קאווגא בוק דושונס אין דער הויפטראלע, די קינא פארשטעלונגען קומען פאר שטענדיג אין גארטען.

קינא פון די מלוכה בעאמטע: מיט גרויס ערפאלג ווערט דעמאנסטרירט דער גלענצענדער פוילישער פילם א. נ. „ווען א פרוי פערראט דעם מאן" מיט דער קורשט נישט לאנג טראגיש אומגעקומענער קינסטלערין קאזשימירא ניעוויעראווסקא אין דער הויפטראלע.

אימפעריאל: גרויסער 2 שעה'דיגער דאפעלטער פראגראם. ס'ווערט דעמאנסטרירט א גרויסער פילם א. נ. „די אייביגע שטאדט" און „דעם דרעסירער'ס קינד" מיט בארבארא לאמאר אין דער הויפטראלע.

אפאלא: היינט און טעגליך גרויסער פראגראם. ס'ווערט דעמאנסטרירט א שפאנענד בילד די פערמע פון פער'משפט'ער און אויסערן פראגראם פרעהליכער פארס.

פלארא: ס'ווערט דעמאנסטרירט די זעהר גרויסע פראגעדיע פון דער לעצטער הערשאפט פון צאר ניקאלאי אין די יאהרען פון 1912 ביז 1918. אין בילד געהען אדורך די פערזאנען פון לענין, טראצקי, ניקאלאי ניקאלאיעוויטש. דאס בילד איז געשאפען אויפ'ן גרונד פון אמת'ע פאקטען.

דאס בילד לאזט איבער זעהר א שטארקען איינדרוק.

סירענא: נאך א רייה ריזען פילמען ווערט דעמאנסטרירט א בילד פון גרויסער קינסטלערישער בעדייטונג א. נ. „שיר השירים". די הויפטראלע קרעאירט דער בעריהמטער פילם סטאר נארמא טאלמעדזש.

שטאטישער - קינא: טעגליך ווערט דעמאנסטרירט דאס סענסאציאנעלע בילד „מאטשיסטע אין דער לייבען קלעטקע". פאר יוגענד געהט „דאס ווייסע פערד'ל" מיט'ן בעריהמטען טאם מיקס אין דער הויפטראלע.

די קאנאליזאציע שטערט

דעם אויפבוי פון א נייער טראמוואי־ליניע.

(ב) ווי בעוואוסט, איז די לאדזער טראמוואי - דירעקציע צוגעטרעטען צו בויען, צווישען אנדערע, א נייע טראמוואי־ליניע נומ. 15, וועלכע האט געזאלט געהען פון באלוטער מארק ביז זאגייעוניקאווא-גאס דורך פשיעזד. א דאנק דער ליניע וואלט די גאנצע שטאט געהאט א פארבינדונג מיט דער הויפט-גאס און דער עלעקטראווניע.

דערווייל ווייזט זיך ארויס, אז די ליניע קאן נישט פארענדיגט ווערען צוליב דער שולד פון מאגיסטראט. מיט א פאר וואכען צוריק איז דורך פשעיאזד-גאס אדורכגעפיהרט געווארען קאנאליזאציע. דערביי איז דער ברוק אזוי געליטען געווארען, אז די טראמוואי-ליניעס קענען דאך דארטען נישט האלטען.

די טראמוואי - דירעקציע האט זיך שוין עטליכע מאל געווענדעט צום מאגיסטראט וועגען פארבעסערען דעם ברוק, אבער ביז איצט אהן ערפאלג. צוליב דעם זענען די ארבייטען ביים בויען פון דער טראמוואי-ליניע נומ. 15 אבגעשטעלט געווארען.

דעזערטיר פערשטעלט זיך...

די זשאנדארמען מאכען איהם פאר אויס באבע.

(ו) א לענגערע צייט האט די לאדזער זשאנדארמעריע ארומגעזוכט דעם דעזערטיר בראניסלאוו גאלעמביאווסקי, אין אלץ אהן ערפאלג. נעכטען זענען 2 זשאנדארמען געקומען אויף פיעטריקאווער 192, וואו עס וואוינט גאלעמביאווסקי'ס מוטער, כדי זיך צו איבערצייגען, צי דער דעזערטיר געפינט זיך נישט אין דער היים. דא האבען די זשאנדארמען געטראפען עפיס אן'על טערע פרוי, וועלכע האט געריכערט א פאפיראס. דאס איז די זשאנדארמען נישט אויסגעקומען אזוי פערדעכטיג און זיי האבען שוין געוואלט פון דארט אוועקגעהן. פלוצלינג אבער, ווען די פרוי האט זיך אויפגעהויבען, איז איהר פון קאפ אראבגעפאלען א שייטעל און פאר די אויגען פון די זשאנדארמען האט זיך בעוויזען א מאנסביל-פניב. נאך א קורצער רעוויזיע האט זיך ארויסגעוויזען, אז די „אלטיטשקע" איז טאקע דער דעזערטיר גאלעמביאווסקי בכבודו ובעצמו.

נישט האבענדיג קיין ברירה, האט זיך גאלעמביאווסקי געמוזט צוריק איבערגעבען און ער איז אבגעפיהרט געווארען אין א מיליטערישער טורמע.

בעגנב'עט קינדערמאנען

ווייזט אויס, אז דער „אשרי יושבי ביתך" איז גערעכט.

(ס) נעכטען אינדערפריה איז דער 7-טער פאליציי-קאמיסאריאט אלארמירט געווארען דורך דער ידיעה וועגען א גרויסער גנבה, וועלכע איז אדורכגעפיהרט געווארען אין דער ווילא פון דעם גרויס-איגדוסטריעלער פראנציסעק קינדערמאן (לאנקאווא 1).

די פאמיליע קינדערמאן געפינט זיך אין אויסלאנד. די ווילע איז געבליבען אונטער דער השגחה פון א דינסט-מעדעל. דאס דינסט - מעדעל האט אבער אויך בעקומען אורלויב, און איז ארויסגעפאהרען אין דארף אריין.

די דאזיגע אומשטענדען האבען אויסגענוצט די גנבים און ארויסגערוימט פון דער ווילע דאס גאנצע טיש-זילבער פיהרונג, קליידונג א. אז. וו. אויף א גאנצע ערך פון עטליכע צעהנדליגג טויזענד זלאטעס. די אויספארשונג דויערט.

פטור די רינשטאקעס.

העלען די גאסען בריימער ווערען.

(מ) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, איז דעם 21. יוני ד. י. געעפענט געווארען דער צייטווייליגער אויטאבוס פון דער קאנאליזאציע אין מייך קאראלעווקא. דאס מאכט מעגליך אויסצינוצען ביז 18 קילאמעטער קאנאליזאציע-קאנאלען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז די קאנאליזאציע - אבטיילונג צוגעטרעטען צו צולייגען אויף נפורעסט-גאס 6 גאסען-ברייטענס, וועלכע וועלען אפפיהרען די רינשטאק - און רעגען וואסער. די ברייטענס וועלען פערטיג ווערען אין משך פון א חודש, און דעמאלט וועט דער מאגיסטראט צוטרעטען צו ברוקירען די גאס מיט אספאלט. א דאנק דעם ס'וועלען נישט נויטיג זיין די רינשטאקעס, וועט די גאס מיט א מעטער בריימער ווערען.

יונגערמאן!!! פריילין!!!
איהר טארט נישט הייראטען!
איידער איהר זעהט נישט
„דאס טאגבוך פון א דאקטאר"
וועלכער דערצעהלט אייך העגען די שווערע לייזען פון יונגע פרויען גלייך נאך דער חתונה, וועלכע נישט וויסענדיג פון די געפאהרען און געהיימנישען פון געשלעכטס-לעבען זענען אנשטאט אין גליק פון הייראט, אריינגעפאלען אין א ים פון טרעהרען און אומגליק!
קינא „ספלענדיד"
20 נארוטאוויטשא 20
נאכט - סעאנסען
האלב 12 ביינאכט.
איינגאנג פאר פרויען אויפ'ן באלקאן.
איינגאנג פאר מענער אין פארטער.
שבת און זונטאג 12 בייטאג
פאר די ארבייטער-סעפערען
צו בילינע פרייזען

מ'ססמ'ט זיך

צחוי זעלבסטמארדען.

(–) צהערנקכפען אוף דערנאכט האט מען געפונען בגין פון קרייז געריכט (פאבסקא 115) דערזעה, ליגען א מענשען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד.

מען האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט א פערגיפטונג מיט קארבאל.

דער זעלבסטמערדער הייסט. סטאניסלאוו פאקשיוויאק א שוסטער פון סורעק.

די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט פעסטגעשטעלט.

* * *

אין איהר אייגענער וואוינונג אוף פאביאניצער שאסע האט זיך פער'סמ'ט מיט יאדינע די 48-יעהריגע ליציא קולאוויאק.

די סיבה: פאמיליען-סכסוכים.

שווימען

ביי דער ים-ליגע.

ביי דער ים ליגע אין לאדז איז געעפענט געווארען א שולע צו שווימען. די שולע ענטוויקעלט זיך זעהר גוט. די לעקציעס פון שווימען קומען פאר טעגליך אין סטעפאנסקי'ס טאוו אין רודא-פאביאניץ.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך פון 5 ביז 7 אין סעקרעטאריאט פון דער ליגע (מאניושקי-גאס נומ. 11).

CZARY
BUCK JONES
קינא אין גארטען!
פון היינט פון היינט
גרויסער סענסאציאנעלער פראגראם!
בערימטער קאוובאי און אויסשטירער מיט זיין שעהנעם פערדעל „Srebrny" אין דער קאוובאי'שער דראמע אין 8 אקטען
דער בלוטיגער פריין
אויסער'ן פראגראם: אמעריקאנער קאמעדיע אין 2 אקטען.
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג 1 א זייגער בייטאג.
אכטונג: טעגליך פון 30 8–10, פון 30–10.15 11 אז. קינא אין גארטען.
אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 60 גראשען.

חרטה-ווערטער פון א קמצן.

(בריף אין רעדאקציע).

איך האב געהאט אנ'אינטערעסאנטע אונטערהאלטונג מיט א בעקאנטען יוד, וואס איז פאר דער מלחמה געקומען קיין לאדז פון רוסלאנד מיט א ביסעל געלד און זיך גענומען צו פאבריקאציע. ער האט מצליח געווען און אויסגעוואקסען א גרויסער פאבריקאנט, אזוי, אז ביז דער מלחמה האט מען זיך מיט איהם שטארק גערעכענט. די מלחמה, ווייזט אויס, האט איהם נישט געדינט און ער איז געווארען א שטיקעל יורד ל"ע.

אונזער אונטערהאלטונג איז געווען א ריין געשעפטליכע. ער האט זיך בעקלאגט און גלייכצייטיג מיר דערצעהלט ווי אזוי זיין ירידה איז געקומען, נישט הלילה צופיל פערלעבט און נישט רוזיקאלישע געשעפטען געמאכט, האט ער געזאגט, נאר אין די בענק זענען איהם פערפאלען געווארען פיל אקציעס, ווערטפאפירען און סתם געלד. א חוץ דעם די געלדוואלאריזאציע און די גרויסע שטייערען האבען איהם דעם לעצטען שטארק גענומען און ער האט געענדיגט מיט די ווערטער: מיין פערמעגען איז צערונען ווי פוטער אויף דער זון.

לויט זיינע רייד האב איך געזעהן, אז מיר האבען איהם קיינמאל נישט איבערשעצט אין זיין גביר'ישקייט. דערובער איז מעהר פערדראסיג זיין קמצנישקייט. איך האב זיינע רייד און קריטיש לאגע מיט איהם מיטגעפיהלט כ'האב זיך אבער בשום נישט געקענט איינהאלטען און איהם געשטעלט די פיינליכע פראגע, אויב אזא גרויס פערמעגען איז אייך צערונען, ווי פוטער אויף דער זון, וואס וואלט אייך שאדען, ווען איהר וואלט בנתים געלעבט מיט לייטען גלייך און נישט אזוי צוריקגעבליבען אין ענין צדקה? צי וואלט נישט זיין פאר אייך שעהנער און בעסער ווען איהר וואלט האבען היינט שטעהן א לעגאט-בעט אין „אוזדראוויסקא" אדן אין „בית מחסה לזקנים", וואס מיר האבען אייך תמיד פארגעשלאגען. מענשען וואלטען דאך פון אייך נישט אזויפיל רעדען און נישט אזוי קרים געקוקט אויף אייך און איהר אליין וואלט נישט זיין אזוי געפאלען בייז זיך און אפשר א טרייסט געפונען אין אייערע מעשים טובים און געטראכט האב איך מיר, אפשר איז זיך די נאטור בוקם אין אזעלכע מענשען קמצנים, אז זייער געלד זאל געהן לאבדין.

דער מענש האט שווער אפגעזיפצט און מיר געענטפערט: — גלויבט מיר, אז איך האב חרטה אויף דעם וואס איך בין אזוי שפארזאם געווען אין ענין צדקה.

צי קענען מיר אבער האבען פערטרויען צו די חרטה-ווערטער פון דעם געוועזענעם קמצן? מיט אמת קלינגט יענער מאמר החכם, וואס שילדערט א קמצן, ווי ער טרינקט אין וואסער און ס'געהט פערביי א זינער, וואס וויל איהם רעטען, שרייט ער צו איהם „תן לי ידך" (גיב מיר דיין האנד) און דער טריגקענדיגער קמצן ענטפערט „תת לא אוכל" (געבען קען איך נישט)

ער האט זיך פון געבען אזוי אפגעוועהנט, אז, אפילו זיך צו רעטען קען ער די טרוקענע האנד נישט געבען, היינט ושע נאך געבען געלד יענעם צו העלפען.

געגוג אונגעמיטעלטע זענען אין שטאט, וואס קיין אמת יורדים זענען זיי נישט, נאר פערטראגען נישט א צעהנטעל פון יענעם יורד און פארט געבען זיי צדקה, מיט דער פולער האנד. נישט די „קארפען-קעפ" און נישט די גרויסע חסידישע גבורים האלטען אוים די לאדזער וואהלטעטיגע אינסטיטוציעס נאר דער מיטעלשטאנד.

נעהמען מיר למשל, די לאדזער קצבים, פיש און גרינצייג-הענדלער, גבירים זענען זיי נישט, העכסטענס בעלי-פרנסות, קיינער פון זיי פערמאגט נישט דאס, וואס יענער יורד און, פארט אונטערשטיצען זיי מיט פראדוקטען דעם „בית מחסה לזקנים" אין א פולער מאס און דער יורד, וואס האט חרטה אויף זיין קארגשאפט, וויל אפילו זיין חודש-געלד נישט צאהלען, דעריבער זאגען מיר: מיר האבען קיין פערטרויען צו די חרטה-ווערטער פון קמצנים.

ב. א. גליקסמאן.

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA N. 6
טעלעפאן 45-49
הויט-און ווענערישע קראנקהייטען.
נעמט אן פון 8–9.30, 12–2 און 7–8 אז.

Dr. W. ŁASKI
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
נעהמט אן אין יערעט יאהר טון ו יוני אין
CIECHOCINEK

Łódź, Wólczańska 109, tel. 30-08
גלאז - שלייפעריי, שפיגעל - גיסעריי, אויסארבייטונג פון מעטאל-ראהמען און ניקלעריי. הורט און דעטייל. 692
Oskar Kahlert
טואלעט, שטעה א ן האנד-שפיגלען און ניקעל-ראהמען, וואנד-שפיגלען, טרעמא, ניקעל-טאצען מיט דאפעל-גלאז אריינצולעגען האנד-ארבייט ווי אויך געשריפען גלאז און שפיגלען צו מעבעל, געבײדען א.אז.ווי עמפפעהלט
שפיגלען

APOLLO
צום ערשטען מאל אין לאדז!
Fred Thomson
אין דער נייעסטער דראמע א. נ.
KRÓLOWA RONDLA
אין 8 גרויסע אקטען.-אויסער-דעם: דער שטאפענער פערט
היינט און פאלגענדע טעג!
דער ליבלינג פון פובליקום!
די פערמע פון פער'משפט'ע
אין דער 2-אקטיגער הו-מאר פון געלעכטער „קיטוש — א העלד"

קינא „ERA"
דער פרי-„פלארא"
זאווישא 22 (באלוט)
די לעצטע יאהרען 1912—19 פון
קייזער ניקאלאי'ס הערשאפט
פון ראספוטינ'ען ביז צו דער יעקאטערינעבורגער טראגעדיע
גרויסע טראגעדיע פון קייזערליכען הויף אין 12 אקטען, געשאפען אויפ'ן גרונד פון ריכטיגע פאקטען. :–: אין די הויפט-ראלען:
קייזער ניקאלאי, די קייזערין, דער טראנפאלגער, לענין, טראצקי, ראספוטין, ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, שטיאנאוש.שעף.
לעצטער עטאפ פון קייזער ניקאלאי 1912—18
פערשטארקטער ארקעסטער. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט. פאטאראטוס אונגילטיג.
שענק פיהרט אויס דער בעריהמטער ווינער באלעט „Neuber"

יהי אור!
עלעקטרישע זשארובקעס די בעסטע מארקעס, אויך אלע עלעקטרישע ארטיקלען, קויפט זיך אמביליגסטען ביי
מ. זענדעל, פלאץ וואלנאשטשי 9 (נייער מארק)
רוג נאוואמיעסקא, פראנט-געוועלב.
בעמערקונג: אננאהמע פון עלעקטרישע איג-סטאלאציעס און אלע ארט פראפאקאלען פון די עלעקטראווניע, אויך רעפאראטורען, קאנצעסיאנירט דורך די עלעקטראווניע. 753

Dr. med. H. Lajchter
קאנסטאנטינער 9.
רוג זאכאדניע טעל. 49-66
צאהן - כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען חוץ שטשענקעס, גומענס, רושאנסעס, צאהן - פלאמבירען א.ז.וו. נעמט אן פון 1½–5 און זונטאג פון 9–11.

קויפט נישט קיין מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט, אז אין מיין מעבעל-געשעפט
גדאנסקא (דלוגא) 44
Ch. ŁAZNIK
נור ביי מיר קענט איהר קויפען פערשידענע מעבעל שעהנע און בילינ.
בעמערקונג: איך קויפאויך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, סאמאווארען א. אז. וו.
איך צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

791 בעקאנטמאכונג.
אייער אויסערליכער אויסזעהן
איז א וויכטיגער לעבענס-פאקטאר, דעריבער ווענדעט זיך מיט אייערע בעשטעלונגען נאר אין דעם
הערען - שניידער - אטעליער
ז. ראפוף, קילינסקא 153
(פראנט, 2-טען שטאק)
וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי מענער-גארדעראבען נאך לויט די נייעסטע מאדעלען, ווי אויך בענצליך אויף וועקסלען.
צוגענגליכע פרייזען.

CASINO

היינט פּרעמיערע!

גרויסער 2=שעה'דיגער פּראָגראַם!

די אַלוועלטליכע בעריהמטהייט

Claire Bauroff

אין אַ נייעם פּראָגראַם טענץ (Hrabina Ziehy)
1) ווינער וואַלץ לויט די מוזיק פון יאָהאַן שטרויס,
2) סאַמטעטריע,
3) גראָטעסקע טאַנץ „זאַפּ".

דער ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום

WŁADYSŁAW LIN

אין אַ גאַנץ נייעם רעפּערטואַר:
1) Kisz-misz łódzku,
2) Panie, te stare,
3) Kręciałek.

סאָפּראַן פון דער וואַרשאַווער אָפּערע

Marja Bielecka

— — — וועט זינגען: — — —
1) אַריע פון דער אָפּערע „Madame Butterfly",
1) „ „ „ „ „Tosca".
3) אַ. ווען מיין טרויער.. 4) הער, כ'וועל לעבען..

☞ אין קינאָמאַטאָגראַפישען פּראָגראַם: ☜

איהר האָה'ט טאַנצט וואַלץ!...

לויט דער אָפּערעטקע **Aschera**

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

אויטענטישע אויפנאַהמען אין די קעניגליכע פּאַלאַצען.

פאַרשטאַרקטער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ל. כאַנמאַר.

אָנהויב פון די קינאָמאַטאָגראַפישע פאָרשטעלונגען 4.30 נאָכמיטאָג.

די זאַך קומט פאָר אין ווין.

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

אָנהויב פון די אַרטיסטישע אויפטריטען 8 און 10 אָוונד.

TEATR-ŚWIETLNY

„NOWOSCI"

Piotrkowska, róg Głównej.

היינט און פאָלגענדע טעג! געלעכטער! געלעכטער! געלעכטער!

„די דאַמע פון מאַקסים"

פּיקאַנטע קאָמעדיע אין 8 אַקטען. — און די הויפּטראָלען: P. MINISCHELLI i M. LEVESCUE

אויסער פּראָגראַם: א פאַרס אין 2 אַקטען

אַכטונג: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּרייזען צו 50 גר.

אַכטונג: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּרייזען צו 50 גר.

קינאָ-טעאַטער

SYRENA

אַלעקסאַנדראָווער 37, ט. 49-48.

נאָר ביז זונטאָג!

„שיר השירים"

דער גרעסטער מזרח-שלאַגער!

(Pieśń miłości)

גרעסטע מייסטערווערק.-סימפאָניע פון ליבע.-גרויסאַרטיגעס שפּיל.-קאַמף מיט אַראַבער און פראַנצויזיש מיליטער. — אין די הויפּטראָלען שפּילען די בעסטע אַרטיסטען אין דער וועלט J. SCHILDKRAUT, Norma TALMADGE יעדער מענש מוז עס זעהן.

אויסערדעם די הערליכע קאָמישע קאָמעדיע אין 4 אַקטען

„ווען פרויען וואָלטען געווען פייערלעשער"

אָנפאַנג היינט פרייטאָג 5^{30}, לעצטע פאָרשטעלונג 9^{45}, שבת און זונטאָג 1 נ.מ. פון 1 ביז 1^{30} זענען די פּלעצער פאַר ערוואַקסענע 50 גר. פאַר קינדער 30 גר. ספּעציעלע יודישע מוזיק צוגעפּאַסט צום בילד. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט. כדי אויסצומיידען אַ געדראַנג בײַ דער קאַסע בעטען מיר צו בעזוכען די פריהערדיגע סעאַנסען.

דער נאָהנסטער פּראָגראַם פון דאָנערשטאַג

דאָס געהיימניש פון די שוואַרצע רויז

מיט'ן בעקאַנטען יאַפּאַנישען אַרטיסט סעסיא האַיאַקאַוואַ.

Br. ZAJDENWURM

זיידענוואָרם אָט די פירמע
איז בעריהמט און לאָזט זיך הערען
זיידענוואָרם איז איינציגער
פון די גרעסטע עקספּערטען.

זיינע וואונדערבאַרע זאַכען
געהען דאָך אין די מיליאָנען,
און עס טראָגען זיי די דאַמען
און די גרעסטע וועלט-סאַלאָנען.

ווען איהר זעהט אַ שעהנע דאַמע
איהרע פיסלעך לויכטען, בלאַנקען,
נאָר די שטרימף פון זיידענוואָרם
איז דאָס טאַקי צו פערדאַנקען.

אָט די פירמע איז בעליבט שוין
און בעריהמט שוין איבעראַל,
און זי האָט פאַר איהר מעלות
איצט בעקומען אַ מעדאַל.

אָט די פירמע זיידענוואָרם
דאַרף אפילו קיין רעקלאַמע
וויל מען קען איהר שוין אַלע
אין פּאַריז און יאָקאָהאַמע.

גראַף ראַלי.

007

איך נעהם **רענדער** צו שאַרפען און כאַשולהעם אָן צו מאַכען אויף צהערנע 156, 112 און 120-ער. צו 30 און 35 גראָשען פער טוץ מיט גוטע בעדינגונגען. איינע — זיך איבערצייגען — 088

9 זגערזשער 9

ביי מ. ראָזען 3-טער שטאָק פראָנט, וואוינונג 27.

לעטשניצע „זדראָוויע"

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

אויף נאָוואָמיעסקאַ 3 (וואָסכאָדניאַ 13), טעלעפאָן 76 37.

אויגען קראַנקהייטען	ד"ר קראַוס ד"ר סלאָבאָדסקי	3 4 זונטאָג 11½-10½ 10½ 12 זונט. 1-12.
נערווען קראַנקהייטען	ד"ר בראַניסלאַוו. פרענקעל " קלאָזענבערג	1½-12½ חוץ פרייטאָג 12-11 חוץ פרייטאָג
מאָגען און קישקע קראַנק	ד"ר אַלעקסאַנדער. מאַרגאָליס ד"ר י. מייבוים מאַרושינסקי	12 1, זונטאָג 1-12 11—10 אַחוץ זונטאָג.
אינערליכע קראַנקהייטען	ד"ר גיבאַנסקי " קאַץ " לעווי " כאַי העניק	11½—9½ זונטאָג 11—9½ 2—12 זונטאָג 12—11 4½—3 זונט. 2—1 11 — 10 זונטאָג 1—12
קינדער קראַנקהייטען	ד"ר סאָלאָוויעטשיק אַרק " מאַשלאַנקאַ " פרעכנער	12-10½ 5-3 ז. 2-12 2½-1½ זונט. 10½ 12 6½-5 זונטאָג 10½-9
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר גאָלדמאַן " פערליס	4½-3½ זונט. 10½-9½ 1-11 7½-6 זונט 1-11
פרויען קראַנקהייטען	ד"ר אַראָנסאָן " אייגעראַוואַ	1-12 זונטאָג 1-12 1½-2½ זונטאָג, פרייטאָג מאָנ. מיטוו. דאָנ. ש. 11^{30}-10^{30}
נאָז, האַלז און אויערען קראַנקהייטען	ד"ר העלמאַן " ראַבינאָוויטש	4½-3½ חוץ זונטאָג 2-12 זונט. 2-12
הויט און ווענעריש קראַנקהייטען	ד"ר פאַלק " זאָנענבערג	3 4 זונטאָג 10—9 12-11 זונטאָג 11 12
רענטגענאָלאָג	ד"ר קיילסאָן	7-3
ערצטליכע אַנאַליזען	ד"ר מ. קאַצען	

ווייזימען אין שטאָדט — פּאָקען-שטעלען. רענטגענאָגראַפיע און עלעקטרישע דורכשטראַהלונג — (קוואַרץ לאַמפּען). אַלערליי אַנאַליזען און אונטערזוכונגען. די לעטשניצע איז אָפען טעגליך פון 8.30 פריה ביז 7.30 אָוונט. זונטאָג פון 8.30 פריה ביז 2 אַ זייגער נאַכמ.

ד"ר י. אינפעלד

וואוינט איצט אויף

42 וואָסכאָדניאַ 42

א וועקסעל

פערלוירען בעגאַנגען 50 זל. צאָהלבאַר ד. 3. אויגוסט אויס-שטעלער ש. גלאַווינסקי ושירא פ. זאַאַר, דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג אָפּ-צוגעבען אַלעקסאַנדריסקאַ 24 ביי זאַאַר.

882

פּאַרטיע-פערמיטלונג

ערלעדיגט אַמשנעלסטען נאָך יעדען וואונש פּאַרטיען, דיס-קרעציע גאַראַנטירט. אָנגאָהמע נעמען אַ בעצאָהלטען נומער.

Pośrednik Warszawa
Tłomackie 17 t. 302-49

פאַר פּראָווינץ זאַפּאָרט אַנטוואָרט

צאָהן-אַרצט

S. LIBERMAN

Konstantyn. 46

נעהמט אָן פון 8—10 פריה
און פון 4—8 אָוונד.

א לעהרער

מיט 12 יאָהר פּראַקטיק ערטיילט לעקציעס צו בילינע פּרייזען פאַר שילער מיט שוואַכען פאָרטשריט פון פאָלקסשולען און גימנאַזיעס. אויך לעקציעס פאַר דערוואַקסענע: פּויליש, דייטש, פראַנצויזיש, מאַטעמאַטיק און בוכהאַלטעריע.

שיר, שוו. יאַקובע 12

אַנאָנסען

אין „נ. פאָלקסבלאַט"

האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

א צימער

אָהן מעבעל פאַר אַ פּאָר-פאָלק ווערט געזוכט אַדרעס אויפצוגעבען אין אַדמ. א. נ. „פּאַרפּאַלה" 68

א קראַפט-שטול-

מאַשין

אויף 12 ווענדען פרייווויר-דיג צו פערקויפען אָפערטען אונטער „פ.ל." אין אַדמ.

קוואַליפיצירטע קראַפט-

שפּולער'ין

זוכט אויף אַ רעגעלמעסיגע באַ-שעפטיגונג. צו ווענדען זיך ביי לעסמאַן, מאַרגאָוויא 38.

168

ד"ר מעד.

J. SZMERŁOWSKI

פעטריק. 17 טעל. 7-13

שקירעריע- און פרויען-קראַנק.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 3—5 און 7-8 אָוו.

מאַלער- און שטובען-מוסטערען

פון דער נײַ-ערעפענטער פאַבריק אין לעמבערג עמפּפעהל איך די ה"ה מאַלערס די נײַעסטע מוסטערען צו צוגענגליכע פּרייזען. צו זעהן פון 12—3 אַ זייגער נאָכמ. און פון 5—10 אָוו. אין האָטעל פּאָלסקי צימער 26 אין לאָדז. פערבלייב איך נאָר 3 טעג.

מיט אַכטונג
דער פערטרעטער.

אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פער'ן איבערגעבען [illegible] און געריכטען פון די אַגענטען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען פון פריה און ביינאַכט.

אַבאָנעמענטס-פּרייזן:

אַנאָנסען - פּרייזן:

פאַרן טעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין מיטן 40 גר., פרייטאָג 50 גראָשען, נאָכ'ן טעקסט 10 גראָשען, פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער. אויפ'ן ערשטען זייט 50 פּראָצענט טייערער.

פאַר 1 מילימעטער - שורה.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufm